BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Ziarul Nr. 28786

11
Noiembrie
2004

Biblioteca Bucureștilor

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

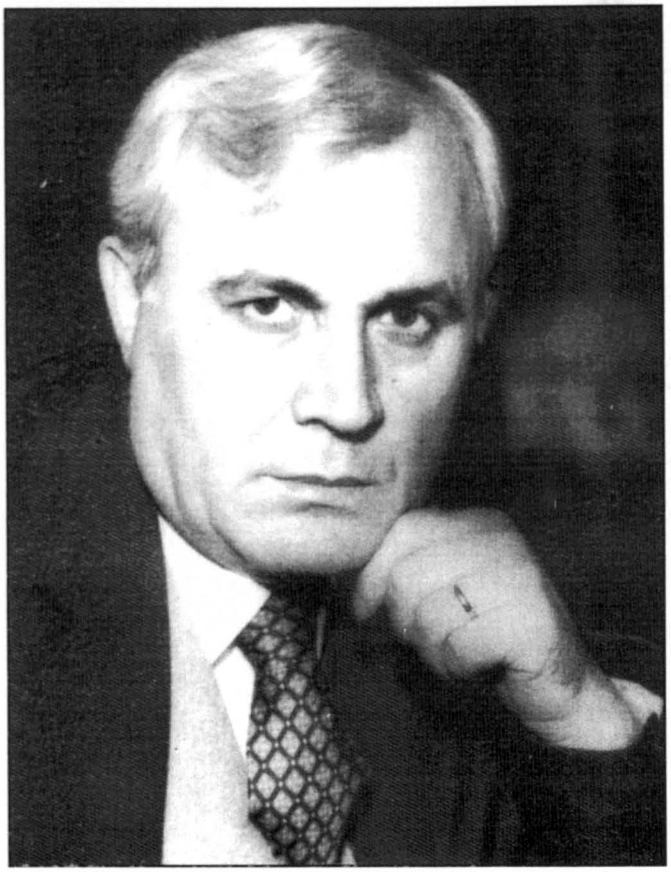

Foto: Ion Miclea

ION BRAD

75 de ani de la naştere

"Ion Brad şi-a consacrat poezia integral prezentului şi nici o temă actuală nu lipseşte… Mai presus de tematică, pun unghiul de vedere din care e privită materia. Cu toată nuanța specifică, nu poate izbuti decât poezia «realistă», aceea anume care merge direct la idee, percepând nemijlocit şi cu toate simțurile miracolul vieții. În lirică vreau fâneață care miroase, râu care cântă, plete ce fâlfâie în vânt, armăsari nechezând, soare dogorând. E foarte greu să spui simplu aceste lucruri, numai poeții adevărați dețin acea copilărie cu care uimesc şi produc, ca şi muzicienii, sentimentul inefabilului. Nu rareori, cum am văzut, tânărul nostru poet cunoaşte acest limbaj, demonstrând că ideologia noastră e propice poeziei".

G. Călinescu

"Contemporanul", 20 februarie 1959

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Ștefan cel Mare și Sfânt – 500
PERPESSICIUS – Poemul Putnei: o postumă mai puțin? 2
Dimitrie GUSTI – La mormîntul lui Ștefan cel Mare 3

Bucureștii de altădată

Anton Pann – 150
Paul CORNEA – Un drum propriu 4
Ana Maria ORĂȘANU – București, 1854 7

Patrimoniu 8

Gheorghe PARUSI – De la Câmpul Filaretului la Parcul Carol 9

Istoria cărții

Lăcrămioara MANEA – Însemnări consemnate pe cărți vechi românești 17

Autografe contemporane

Miron GEORGESCU – Șapte sonete 20

Interferențe
Ion CONSTANTIN – Relațiile româno-polone (III) 22

Meridian biblioteconomic

Julieta MOLEANU – CERTIDoc – necesitatea de certificare europeană pentru profesioniștii în informare și documentare 27
Consorțiul CERTIDoc. Sistemul European de Certificare. Reguli generale – 2003 (I) 28

Catalog 36

Agenda culturală

Centrul Cultural România – China 38
Calendar 2005 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ștefan cel Mare și Sfânt – 500 –

PERPESSICIUS

Poemul Putnei: o postumă mai puțin?

Ca mîine, mai corect în vara anului viitor [1959], se vor împlini două decenii de cînd, în primul volum al ediției critice Eminescu, drept a III-a anexă și sub titlul – și comod, și provizoriu – *Poemul Putnei*, retipăream, folosind lucrarea memorialistului bucovinean T.V. Stefanelli (*Amintiri despre Eminescu*, 1914, pp. 111 – 115), cunoscuta de atunci poemă *Închinare lui Ștefan Vodă*. Dezmormîntată dintr-o foaie volantă de epocă, pe care tot o mai păstra din vremea sărbătorilor de la Putna din 15/27 august, 1871, al căreia unul dintre cei mai fervenți inițiatori fusese Eminescu, poema ridica, atît prin înalta ei valoare, cît și prin întreg cortegiul acela de "adevăr și poezie", pe care memorialistul izbutise să-l reconstituie, o serioasă problemă de paternitate. După ce evoca la distanță de mai bine de patru decenii și cu un real talent împrejurările, resuscitînd cu pregnanță silueta unui Eminescu activ și enigmatic, în același timp, ținînd sub braț un vraf de foi volante, recitînd cu rara-i dicțiune, intrată de mult în legendă, poemul într-un grup de pelerini, sporit pe măsură ce versurile se acumulau și nemulțumit cînd mulțimea îl aclamă, iar memorialistul luîndu-i urma ținea morțiș să știe de cine e poemul, Stefanelli adăuga: "*Și astăzi, după atîția ani, scriind aceste rînduri, și avînd înaintea mea* același *exemplar de poezie ce mi l-a dat atunci Eminescu, mă întreb cine-i autorul acestei poezii pe care a împărțit-o Eminescu. Eram atunci convins că-i de Eminescu, care, în modestia sa, nu voiește s-o mărturisească, dar cu toate cercetările mele la Slavici și alții nu am putut afla autorul nici pînă azi. Poezia e tipărită în tipografia Buciumul român din Iași și are 24 de strofe. Eminescu a împărțit-o în ziua serbării între public, dar în dările de seamă ce au apărut asupra serbării în ziarele din România nu am aflat-o nicăieri reprodusă sau amintită*". [...]

Așa se prezenta pînă mai deunăzi situațiunea acestei probleme a paternității *Poemului Putnei*, care ne-a preocupat aproape douăzeci de ani și căreia colegul nostru prof. D. Murărașu, editorul folclorului eminescian, i-a adus mult așteptata dezlegare. [...]

... poemul a apărut în *Telegraful* din București, I, nr. 21, de duminică 29 august stil vechi, așadar la două zile după ce serbarea de la Putna avusese loc, poartă titlul: *La mormîntul lui Ștefan cel Mare* (în subtitlu: 15/27 august 1871), iar autorul: D. Gusti – și, cu toată surpriza, pe care nepregîndita întîlnire ne-o pricinuie, nu ne-am putut smulge plăcerii de a reciti, din nou, în toată a ei desfășurare, întreaga poemă. Mai e nevoie să spun? Poemul mi s-a părut nu numai la fel de impresionant, dar, bizar paradox, chiar mai frumos ca-n trecut. [...]

Poemul Putnei, pe noul său titlu *La mormîntul lui Ștefan cel Mare*, de D. Gusti, este o excepție de o atît de categorică strălucire, încît o datorie elementară de conștiință obligă la ceva mai mult decît o simplă înregistrare bibliografică și la repunerea în drepturi a aceluia atîta vreme deposedat. Autorul *Poemului Putnei* are dreptul la un surplus de biografie. [...]

Recitiți iarăși și iarăși superbul poem. Cu excepția acelor patru strofe (15 – 18), de o atît de enigmatică paloare, restul e întrutotul magnific și vibrant, ca o catedrală auind de cîntece. Hotărît lucru: toate biografiile și bibliografiile lui D. Gusti, și Diaconovici, și Rosetti-Max, și Adamescu trebuie refăcute. Viitorul dicționar biografic al României și viitoarea antologie integrală a poeziei românești trebuie să includă, chiar dacă un cît de mic dubiu cu privire la colaborarea lui Eminescu ar subsista, la loc de frunte și *Poemul Putnei*, și numele lui D. Gusti, autorul uneia din cele mai frumoase creațiuni din lirica românească.

(*Eminesciana*,
BPT, Editura Minerva, 1971)

Poemul *La mormîntul lui Ștefan cel Mare* este reprodus din *Poezia română clasică. De la Dosoftei la Octavian Goga.*
Ediție îngrijită de Al. PIRU și Ioan ȘERB,
BPT, Editura Minerva, 1976.

Piatra de mormânt a lui Ștefan cel Mare

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Dimitrie GUSTI

La mormîntul lui Ștefan cel Mare

Și strunile plesnite și harpa desfăcută
În salcia pletoasă, de care atîrna
L-a Isterului rîpe, acuma este mută,
Și cîntul ei de aur nu pot a-l deștepta.

Ce vînt trăgînd s-audă sub crengile plecate
Spre unda cristalină ce fuge șopotind,
Și umbrele din apă tot rînduri înecate
Se par că lasă-n urmă o voce suspinînd?

Durere!... și-i profundă cînd România plînge
Cu fruntea-nfășurată de doliu la mormînt;
Durere-i pretutindeni, durerea se răsfrînge,
În valea și Carpatul ce-i românesc pămînt.

Ca valurile mării ce-n sînu-i se frămîntă
Și spre un țărm sau stîncă se-mping a se opri:
Așa durerea sparge o țară și s-avîntă
Colo spre mănăstire la Putna a lovi.

De printre munți, cîmpie, din unghiuri depărtate,
Din tîrguri, municipii, cotune, un popor,
De-același curat sînge, se scoală să ia parte
La zi de sărbătoare, la rugăciune-n cor.

Cu-a națiunii cruce, de secoli ferecată,
Ca pelerin sosește la noua Golgota
Unde eroul zace și țărna-i fu uitată.
Tăcere... Este ora acum a ne ruga.

Mărire ție Doamne! O! Iehova, mărire!
Ce verși în noi durerea ca balsamul ceresc,
Să curăți moliciunea, nedemnă moștenire,
La pragul casei tale, palat dumnezeiesc.

Virtutea românească, virtutea strălucită
De patrie și lege, aici în sanctuar
Se știe-nmormîntată. O dalbă zi-i sosită,
Poporul stă-n genunche s-o-nvețe la altar.

Și imn de rugăciune sub bolțile bătrîne
Vibrează cu putere, și fumul maiestuos
De smirnă, de tămîie, din vasele divine
Se urcă către tîmplă în nour luminos.

Stă sus martirul lumii ce-i Dumnezeu putinte,
Iar jos l-a lui picioare mormîntul umilit
Al omului, în care un snop de oseminte
E-o mînă de cenușă, odor neprețuit.

Din astă catacombă și mucedă și rece,
Din ist sicriu de gheață în noapte-nfășurat
Cu giulgiul nepăsării, un fulger iaca trece
Și de-a virtuții raze tot templu-i decorat.

În nimbul ce-ncununâ mormîntul se zărește
Lipnițul, Grumăzeștii și Balta și Ciceu,
Dumbrava Roșă, Baia și cum îngălbinește
Făloasa semilună la Racova de greu.

Dar printre fum și lupte în cercul de lumină
Se văd cerești caste luri de-a lui Hristos tării,
Și între ele-i Putna în care-adînc se-nchină
Lui Ștefan-vodă astăzi ai României fii.

Aice e fîntîna cea plină de mărire,
De sînta pietate, de-al patriei amor;
Aice-i eroismul ce trăsnet de-ngrozire
Fu dușmanilor țării sfărmînd trufia lor.

O, mamelor române! aduceți-v-aminte
Că dintre voi fu una: Elena, ce ne-a dat
A patriei mărire! Și cînd lipiți fierbinte
La sînul vostru pruncul, îi dați un sărutat.

Un sărutat de mamă, extaz de bucurie,
Ce numai sus în ceruri se poate repeta,
În numele lui Ștefan îl dați să reînvie,
Și duceți pruncul vostru la Putna-a-l închina.

Iar tu, junime verde, la ist izvor de viață
Cu unde de virtute ce-i a mărirei loc:
Învață-a iubi țara, a o iubi învață
Și-n el inimă, suflet călește-ți ca-ntr-un foc.

Așa, junime scumpă, frumoasă auroră
A patriei române! Al vostru viitor,
Și-al națiunii soare, din a virtuții horă
Se naște, vă surîde, vă cată cu amor.

În leagănul de moarte vederea nu pătrunde
Că-i noapte fără ziuă, că-i soarele apus:
Dar spiritul sondează și-n mușchiul lui, fecunde
Seminți de lauri zice: că Ștefan v-au depus.

Din turnul mănăstirei cu fruntea-ncărunțită
De patru secoli cîntă un glas armonios
Și-a lui vibrare dulce de-aramă curățită
Prin flăcări întreite, e imn religios.

E-a clopotului Buga suspin și lamentare,
Ce-a munților ecouri de freamăt le-au împlut,
Ah! cîntă la mormîntul ce astăzi e-n serbare
Că glasu-ți pentru lume și cer este făcut.

Te leagănă pe vînturi, și-a ta melancolie
Misterioasă limbă în inimă lovind,
Fă lacrime să curgă, colo fă-n veșnicie
Eroul să tresalte, al tău glas auzind.

Și strunile plesnite, și harpa desfăcută
În salcia pletoasă, de care atîrna
L-a Isterului ripe, acuma este mută
Și cîntul ei de aur nu pot a-l deștepta.

O, munți și văi profunde, oh! dați-mi pentr-un nume
Sublima voastră voce, că-i trist sufletul meu.
Dar bardul nu, nu cîntă... el plînge și-apoi spune:
O, Ștefan! tu ești mare și la mormîntul tău!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Anton Pann – 150

Paul CORNEA

Un drum propriu

"... dascăl mi-am fost singur".

Drumul activității creatoare a lui Anton Pann s-a desfășurat într-o relativă izolare de mișcarea literară din Țara Românească. El n-a publicat la *Curierul românesc* și nu a figurat decît incidental printre colaboratorii vreuneia din revistele vremii. Nu s-a învîrtit în cercul lui Eliade, n-a trecut pe la *Filarmonica*, deși cunoștințele sale ar fi fost acolo de folos, n-a avut legătură cu tinerii de la *Asociația literară*, care, după 1840, se străduiau să imprime literaturii o direcție mai pronunțat națională și cetățenească.

Pe la 1832, cînd modestul psalt de strană se afla la primii pași ai activității sale de scriitor profan, Eliade afirma: "*Cu adevărat că noi nu mai suntem în vremea cînd numai niște cîntece de amor să fie destule a face a se mira lumea de noi. Duhurile au trebuință de o hrană morală mai statornică și mai cuviincioasă la vrednicia omului*". Se vizau aici noile căi croite literaturii prin apariția traducerilor lui Eliade din Lamartine, a poeziilor lui Cîrlova și elegiilor lui Alexandrescu. O pleiadă de tineri, între care aceștia erau deocamdată cei mai reprezentativi, abandona orientarea monocordă a Văcăreștilor, încercînd să exprime efervescența spirituală a momentului, agitația sufletelor dornice de o schimbare, voința de aliniere la nivelul Europei. Emulați de strălucitoarea literatură a Apusului, cu care veniseră dintr-o dată în contact, ei voiau să-i imite pilda: îi împrumutau armonii și miraje, își luau drept model pe acei romantici care păreau a le satisface mai profund valențele intime. Începea și la noi să se lamartinizeze, să se byronizeze, să se scrie despletit și patetic, multiplicînd semnele meditației și lacrimile durerii. Era epoca pe care o va condamna puțin mai tîrziu Kogălniceanu, cînd "*toți poeții și poetașii noștri în versurile lor imitează, unul pe Petrarca, altul pe Tasso, un al treilea pe Lamartine, acesta pe Victor Hugo, celălalt pe Schiller, și de aceea mai nici unul nu compune poezii românești, ci ne dă numai niște neînsemnate copii*".

Spre deosebire de această literatură, cu pretenții intelectuale, deși de un gust uneori îndoielnic, Anton Pann aduce în cărticelele sale viața poporului și-și propune țelul modest de a oferi unui public mărunt o lectură distractivă și moralizatoare, care transcrie ceea ce se găsea în circulație orală și întrunea sufragiile maselor din mahalalele capitalei. De altfel, formația lui Pann n-avea nimic comun cu aceea a altor autori contemporani. Aceia erau cărturari, foști școlari la "Sf. Sava" ori elevi pe la diferite universități ale Apusului. Anton Pann era autodidact. Cei mai mulți dintre scriitorii care se manifestă înainte de 1848 erau feciori de boieri sau proveneau din familii dacă nu înstărite, măcar de condiție mijlocie. Anton Pann avea o origine obscură și văzuse lumina zilei printre străini. Eliade, Alexandrescu, Bolliac, Bolintineanu și toți ceilalți cunoșteau limba franceză și se rupseseră cu desăvîrșire de Orient; Anton Pann a învățat limba română, după toate aparențele, în anii adolescenței; în schimb, el avusese ocazia în peregrinările primilor ani să deprindă turca, greaca, ceva rusă; era un om al meleagurilor dunărene, de constituție robustă, pe care nu-l ispiteau tînguielile, ci plăcerile cele zemoase ale vieții. E limpede că cei mai mulți dintre scriitori l-au desconsiderat, socotindu-l un poet vulgar, care n-avea nici o aspirație de a luneca spre sferele eterate ale artei de unde-și culegeau ei inspirația. Dar se pare că Anton Pann nu s-a prea sinchisit de asemenea opinii defavorabile.

El era un om din popor, care suferise pe propria-i piele asprimile vieții și trăia într-o comunicare de fiecare clipă cu poporul. Patruzecioptiștii, ca oameni înaintați, coborau în mase. Anton Pann nu avea unde privi dedesubt, căci în jurul său tălăzuia norodul. La el folclorul era mediu de viață, nu o atmosferă de atelier. Între Anton Pann și rapsodul popular, care cîntă baladele învățate din bătrîni, e totuși o deosebire. Și nu numai de talent și cunoștințe. Autorul *Poveștii vorbii* e un om de jos, dar nu de extracție rurală, e un orășean; această

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

împrejurare marchează cu o pecete caracteristică întreaga sa operă.

În adevăr, scriitorul nostru e un mic producător, stabilit într-o mahala bucureșteană, a cărui marfă, de un tip special, răspunde unei nevoi spirituale, dar e legată tot atît de mult de cererea pieței ca și bunurile de consum, necesare traiului de toate zilele, confecționate de croitori, cizmari și ceilalți meșteri și artizani ce-l înconjoară. Economia progresa impetuos după 1829 (Tratatul de la Adrianopole), în sensul intensificării raporturilor de schimb, al dezvoltării forțelor de producție ce intrau tot mai mult în contradicție cu rînduielile politice și juridice existente. O dată cu transformările din viața economică și socială, germinau o serie de aspirații spre cultivare, prea puțin cunoscute în trecut. Anton Pann intuiește interesul spre lectură al păturilor modeste de negustori, dascăli, tîrgoveți, mici funcționari. Dacă, prin conținutul lor, cîntările bisericești, la "*românirea*" cărora ostenise în deceniul al treilea, nu erau destinate unei largi circulații și necesitau, ca să vadă lumina tiparului, protectori cu vază și mijloace financiare însemnate, în schimb, pentru comercializarea literaturii de tip cvasi folcloric, existau bune perspective. Iar el dispunea și de aptitudinile intelectuale reclamate de o asemenea operă: avea o memorie prodigioasă, o mare ușurință la versificare, mergînd pînă la darul improvizării, era harnic, perseverent și animat de pasiune.

În plus, prin bogatele cunoștințe de psaltichie, autorul *Poveștii vorbii* era apt să împlinească o nevoie profană adînc resimțită, mai ales în lumea măruntă a Bucureștilor dintre 1830 – 1850: aceea de a completa cu noi melodii repertoriul cîntecelor de lume. Fiindcă, după cum remarca Filimon într-un articol indispensabil pentru a înțelege armosfera din care se desface arta lui Anton Pann, la noi, încă de mult, lăutarii, "*nefiindu-le de ajuns ideile ce le inspira fluierul păstorului și privirea naturii, s-au văzut siliți a căuta o sorginte de inspirațiuni mai fecundă, spre a da mai multă varietate baladelor, horelor și altor cîntece necesare pentru delectarea societății*". Această "sorginte" a fost muzica bisericească. Iar Pann era cum nu se poate mai potrivit ca să realizeze joncțiunea a două domenii în aparență atît de îndepărtate unul de celălalt ca psaltichia și cîntecul de lume, de fapt atît de înrudite totuși, sau măcar vremelnic asociate, din cauza slabei răspîndiri a muzicii occidentale, pe-atunci în faza de penetrație, sub forma teatrului de operă, a marșurilor militare și a așa-ziselor "*cînturi teatrale*". E probabil că unul din imboldurile activității lui Pann a fost și acela de a furniza material muzical pentru zaiafeturile boierești și mai ales pentru petrecerile la iarbă verde din grădinile "Breslea", "Barbălată", "Cișmigiu" și "Giafer", unde se adunau vara familiile de stare mijlocie și isnafurile, într-o îmbulzeală pestriță și gălăgioasă, ca să se spele de cele rele și să adauge vieții prețul unor satisfacții ce o fac mai vrednică de a fi trăită. Atunci, ca și acum, bucureștenii erau oameni cu dispoziție repede schimbătoare, lesne de înduioșat cînd arcușul smulgea strunelor acorduri dulci și tînguitoare, gata mai cu seamă să se veselească de cimiliturile și vorbele de duh ce însoțeau fiece deșertare a ulcelelor de vin rubiniu sau să se prindă în horă la o pristoleancă, o chindie, la o zoralie sau vreun alt dans săltăreț și plin de foc...

Răspunzînd unei cerințe sociale imediate, Anton Pann urmărea în activitatea literară, după cum a mărturisit-o în prefața la *Fabule și istorioare*, pe lîngă propria sa satisfacție, și

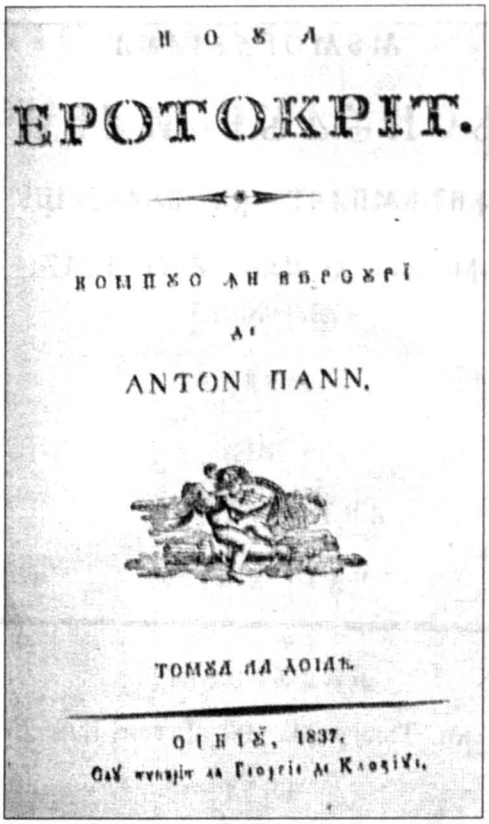
НОВА
ЕРОТОКРІТ.
КОМПОСО АН ВОРОСРІ
АІ
ANTON ПАNN.
ТОМЪА ДА ДОІА.
ОІНІЪ, 1837.

***Noul Erotocrit* – pagina de titlu**

țelul de a-și cîștiga pîinea. Să remarcăm faptul fără nici o tresărire retrospectivă de mînie pioasă. Intenția de a scoate bani din tipărirea și colportajul cărții nu e de loc condamnabilă și nu scade cu nimic din meritele scriitorului; ea adaugă vocației de luminător, de care se face mult caz în literatura vremii, suportul unei lucidități, cu atît mai simpatice, cu cît nu se travestește sub vorbe de paradă.

Anton Pann începe prin a fi editor, orientîndu-și alegerea spre ceea ce considera că va fi bine primit de publicul mărunt. El tipărește cu o adresă precisă, își destină lucrările unui anumit mediu. Listele de "*prenumeranți*", cercetate de Gaster, dovedesc îndestul pe cine avea în vedere. Preferințele lui îmbrățișează aproape întreaga producție literară a epocii, în măsura în care aceasta putea interesa pe acei "librieri", "muzici ecleziastici", profesori, meseriași, tîrgoveți, funcționari etc. din București, Ploiești, Pitești, Rîmnic, Craiova etc., pe care-i vedem subscriind la *Erotocritul* din 1837.

Erau la modă cîntecele de lume, de dragoste și beție? Anton Pann publica tot ceea ce-i ajungea la urechi sau îi cădea sub ochi, intervenind unde i se părea că sentimentul nu e pregnant sau forma imperfectă, ori creînd de-a dreptul, pe baza modelelor existente, bucăți noi. Astfel în *Poezii deosebite sau Cîntece de lume* de la 1837 reproduce o variantă a cunoscutei poezioare a lui Ienăchiță Văcărescu, *Amărîtă turturea*, cu mici schimbări, iar în *Spitalul amorului*, o altă variantă a aceleiași opere, de astă dată amplificată cu 15 strofe! La fel procedează cu alte bucăți ale lui Alecu Văcărescu, Paris Mumuleanu, ale unor stihuitori astăzi complet uitați, ca Teodorache Georgescu, G. Popescu, G. Ucenescu și mai ales cu cîntecele de circulație orală, de paternitate necunoscută.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

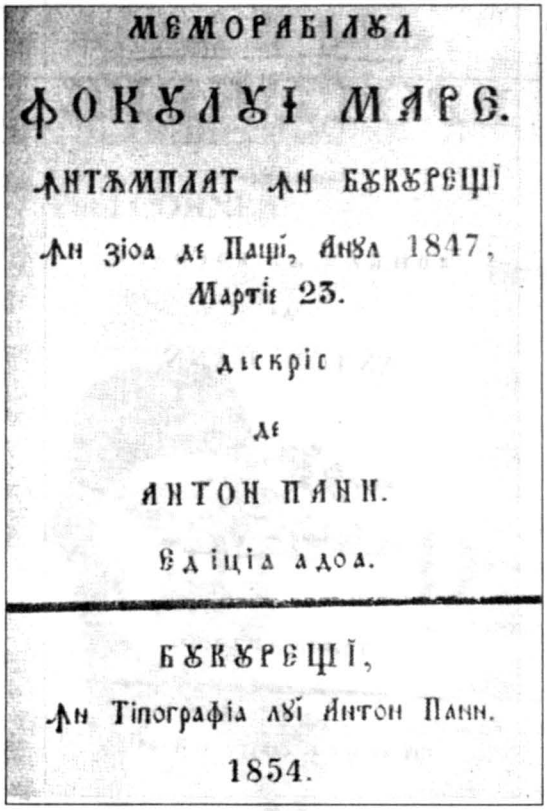
МЕМОРАБІЛЪЛ
ФОКЪЛЪІ МАРЕ.
ѦНТѪМПЛАТ ѦН БЪКЪРЕЩЇ
ѦН ЗІОА ДЕ ПАЩЇ, АНЪЛ 1847,
МАРТІЕ 23.
ДЕСКРІС
ДЕ
АНТОН ПАНН.
ЕДІЦІА АДОА.
БЪКЪРЕЩЇ,
ѦН ТІПОГРАФІА ЛЪЇ АНТОН ПАНН.
1854.

***Memorabilul focului mare* – pagina de titlu**

Se bucurau de preţuire povestirile moralizatoare care tindeau la corectarea moravurilor rele şi propovăduirea virtuţii? Anton Pann se punea pe lucru, ostenindu-se cu *Hristoitia*, alcătuind apologuri şi fabule. Aveau nevoie oamenii de istorioare înveselitoare, care să le descreţească frunţile şi să le stîrnească hazul? Pann le spunea anecdote, spicuite de ici şi colo, sporite de imaginaţia lui productivă cu noi peripeţii şi uneori împodobite cu efecte de artă literară.

Îndreptarea către poeziile propriu-zis populare derivă din aceleaşi motive şi se normează după aceleaşi criterii. Editorul le-a adresat orăşenilor pentru că "*ţărănimea nu putea însemna nimic pentru Anton Pann ca public cumpărător*". El a cultivat de aceea anumite genuri, a ocolit de obicei doinele de suferinţă şi luptă, baladele păstoreşti, voiniceşti, istorice, a acordat atenţie poeziei de ritual (colinde) şi celei satirice, cu note de umor. Transcrierile lui sunt adesea hibride, adăugînd, ca în *Mugur, mugur, mugurel*, gingaşei evocări a împrospătării naturii cîteva strofe de tip anacreontic, în care apar "*fluturaşi frumuşei*" ce "*voltează*" şi "*amorul cu arcşor*" rănind "*la ficaţi*" pe tinerii ce se furişează în plimbări singuratice. Alteori, ca în balada *Tunsu*, haiducul, în loc să fie simpatizat, e condamnat pentru că "*multe rele a făcut*".

De altfel, prin termenul de poezii populare, cum se vede în titlul volumului din 1846, autorul nu avea în vedere folclorul rural, ca atîţia dintre paşoptişti, ca Negruzzi, Russo, Bolliac, Bălcescu etc. El se referea la acele poezii care, prin conţinut şi formă, se adresează poporului, vorbesc în limba lui despre problemele lui, dar la origine pot fi şi creaţii culte. Culegerea de cel mai autentic sentiment rural-popular e desigur *O şezătoare la ţară*, însă ea a venit după ce preocuparea de literatură orală a satelor devenise o orientare predominantă în opinia publică, un obiectiv al mişcării de emancipare naţională.

Cît de eclectic era Anton Pann în dorinţa lui de a satisface gustul cititorilor o dovedeşte faptul că în *Spitalul amorului*, alături de vechile cîntece de lume şi romanţe de inimă albastră, el alipeşte elegii de Alexandrescu, Bolliac, Bolintineanu, inclusiv texte din *Norma*, *Baba Hîrca*, din *Nunta ţărănească* şi altele, de care se pasionau inimile tandre ale unor noi generaţii ce călătoreau înainte, o dată cu veacul.

Interesant e că şi din punct de vedere muzical el asociază melodii scrise în stilul psaltic, de influenţă greco-orientală (uneori pe texte de Gr. Alexandrescu şi D. Bolintineanu!), cu cîntece de factură populară şi cu alte cîntece (romanţe, arii de operă etc.), de certă rezonanţă apuseană. Un erudit muzicolog, G. Breazul, a dovedit că în *Spitalul amorului* stau alături o melodie ca *Un pui zboară şi se duce*, provenită dintr-un caracteristic *Volkslied* german din secolul al XVIII-lea, cu manele turceşti sau melodii greceşti, preluate din culegeri de cîntece ca *Euterpe*, *Pandora*, *Armonia*, ce au circulat prin ţările noastre înainte de 1848.

În genere, Anton Pann oglindeşte în chip viu, ca şi alţi scriitori contemporani, o epocă de tranziţie, în care interferenţele de civilizaţii şi încălecările de ritm istoric alcătuiau un spectacol de un pitoresc captivant, dar şi de un puternic dramatism. Căci noul se alegea de vechi printr-o luptă grea. Din păcate, miza acestei lupte şi căile ei de desfăşurare nu erau limpezi pentru toată lumea. Paşoptiştii, avînd în faţă perspectiva emancipării noastre politice şi a intrării în familia naţiunilor civilizate ale Europei, optaseră hotărît pentru Occident. Pann nu se împotrivea modernizării în toate ramurile vieţii particulare şi obşteşti, dar nici nu se grăbea să-şi pună giubeaua la naftalină. Erau în el multe trăsături de om al vechimii, şi nu e de mirare că într-o perioadă de rapidă destrămare a relaţiilor patriarhale a fost realmente şi mai ales a dat impresia că este un ultim reprezentant al legăturilor noastre culturale cu lumea greco-turcească. De fapt, el nu avea nimic comun cu ataraxia înţelepciunii orientale şi nu privea în jur cu scepticism şi detaşare, aşteptînd cu braţele la piept ca fatalitatea să-şi împlinească sorocul. Era doar un om prudent şi grijuliu, plasat în raport cu societatea boierească a timpului printre slugi, întrucît practica o meserie nesigură, fără prestigiu social, lipsită de independenţă, care-i îngăduia doar să trăiască de azi pe mîine; de aceea Pann îşi potrivea totdeauna pasul după poporenii de rînd ce-l înconjurau, împărtăşind nădejdile şi repulsiile lor, evitînd salturile bruşte şi primenirile radicale pe care le încercau literaţii contemporani, trecuţi prin şcoli şi ambiţionaţi să rivalizeze cu modelele apusene.

(Anton PANN, *Scrieri literare*, vol. I.
Text, note, glosar şi bibliografie
de Radu ALBALA şi I. FISCHER.
Prefaţă de Paul CORNEA.
Editura pentru Literatură, 1963)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

DIN VREMEA LUI ANTON PANN

București, 1854

Ana Maria ORĂȘANU

După Revoluția de la 1848, Bucureștii s-au aflat, ani de-a rândul, sub ocupație străină, rusă sau turcă, cunoscând temporar chiar dubla ocupație. Situația începuse să se normalizeze în primăvara lui 1851, prin plecarea trupelor. Curând, însă, pregătirile pentru războiul Crimeei tensionau din nou viața orașului.

La 15 iulie 1853, Bucureștii erau ocupați de trupele țariste. La 23 octombrie 1853, Turcia declara război Rusiei. Barbu Știrbei, instalat din 1849, pentru o domnie de șapte ani, părăsește tronul și țara, lăsând cârmuirea unui sfat administrativ cu atribuții excepționale.

La 27 martie 1854, Franța și Anglia se alătură Turciei, declarând război Rusiei și trimițând un corp de armată în Dobrogea, unde se stabilise desfășurarea operațiunilor militare. Ulterior, din rațiuni multiple, luptele s-au purtat în Crimeea.

În aceste condiții, generalul rus Gorceacov anunța, la 31 iulie 1854, că părăsește Capitala. Orașul nu se elibera, căci în locul trupelor ruse au sosit trupe austriece, conduse de generalul Coronini, în bună înțelegere cu turcii, sub pretext că asigură "liniștea și siguranța" din spatele frontului.

Bucureștenii suportau un nou regim de ocupație, al "cătanelor împărătești cu coadă", care s-au pretat la numeroase fărădelegi. Abuzurile și excesele lor sunt relatate și în presa vremii.

Un fapt pozitiv: ocupanții au elaborat un plan al orașului, întocmit de Friedrich Jung, în 1854, și tipărit în 1856, sub forma unei planșe unice, de 136 x 117 cm. Erau actualizate datele cuprinse în celebrul plan al lui Borroczyn, redactat în 1848 și retipărit în 1852, incluzând noile informații utile austriecilor.

Orașul era prezentat în perimetrul stabilit prin marcaje pe teren și cu cele 14 bariere de acces de la capătul principalelor ulițe. Teritoriul figurează împărțit pe 5 culori (văpselele de galben, roșu, negru, verde și albastru), este străbătut de ulițe și mobilat cu toate construcțiile importante, precum și cu grădini, vii și livezi. Sunt cuprinse: 32 de clădiri publice, 14 mănăstiri, 121 de biserici, 15 instituții militare austriece, 5 spitale, 6 consulate, 11 hoteluri și cazinouri, 10 hanuri și 6 mori.

Multe din înnoirile urbane fuseseră hotărâte de Comisia de înfrumusețare a orașului, reînființată în 1850, pentru reabilitarea zonelor distruse de incendiul catastrofal din 1847.

Cel mai faimos edificiu public era Teatrul cel Mare, de pe Podul Mogoșoaiei, inaugurat în 1852, iar, printre noile edificii de învățământ, trebuie amintite Școala Militară de Infanterie, Școala de Agricultură de la Pantelimon și Școala de Mică Chirurgie. Orașul avea rezidențe elegante, precum Palatul Ghica, Palatul Știrbei, Palatul Șuțu, Casa Cretzulescu și Palatul de Ceremonie, amenajat în fosta Casă a lui Dinicu Golescu. Zestrea parcurilor se îmbogățise cu Grădina Cișmigiu, Grădina Kiseleff și Grădina Bisericii Sf. Gheorghe Nou, amenajată în perimetrul hanului mistuit de foc. Ca o măsură de ultimă oră, se hotărâse înființarea noilor cimitire în afara zonei urbane; așa au apărut cimitirele Bellu (și cu înhumări anterioare), Sf. Vineri și Ghencea.

În privința locuințelor populației de rând, informațiile sunt succinte, iar în descrierile călătorilor străini se fac mențiuni, mai ales la cele primitive, sărăcăcioase, contrastante rezidențelor elegante. Existau tipologic două categorii de case, una păstrând tradițiile arhitecturale și modul de locuire țărănesc și alta pe cel urban.

"Casa de târgoveți" era anturată de grădini și livezi, avea încăperile dispuse doar la parter, peste pivniță, avea prispă și cerdac pentru odihnă. Astfel erau casele din mahalalele noi, periferice. Pe măsură ce zona respectivă era inclusă în perimetrul orașului, loturile

Casa de pe strada Taurului 12 (azi Anton Pann)

se restrângeau prin divizare în parcele înguste, ajungând, datorită condițiilor obiective și a noilor opțiuni estetice, la tipul de "casă de orășean". Aceste case aveau fațada la stradă, iar în spate o mică grădină. Încăperile de locuit era distribuite, de regulă, la parter, dar existau și cazuri de locuire pe două caturi.

Tipică vremii a fost Casa lui Anton Pann, care, după ce cumpărase, în 1848, un loc cu casă în mahalaua Lucaciului, pe strada Taurului 12, și-a zidit la stradă o casă nouă, iar în cea veche a instalat tipografia. Casa nouă avea o înfățișare sobră și insolită prin volumetria cu etaj parțial în zona centrală, dar cu siguranță se număra între foarte puținele locuințe cu etaj ale orașului. Gustul proprietarului pentru o asemenea arhitectură putea fi inspirat din peisajul urban în schimbare al mahalalei, dar și de imaginea caselor brașovene, în care locuise cu ani în urmă.

Această casă e locul ultimilor săi ani. Locul bolii care l-a chinuit în 1854 și al sfârșitului. Amintirea lui dăinuie acolo, iar memoria casei, inscripționată în anul 1854, se încăpățânează să reziste condițiilor sordide de folosință, în care se află.

În gândirea istoricilor, inscripționarea memorială este o victorie în raport cu vitregiile timpului, un pas spre neuitare și întru respectul datorat înaintașilor.

Un pas a fost făcut în urmă cu 50 de ani și de 50 de ani casa așteaptă să i se schimbe soarta. Desigur, cazul nu este singular. În București, "distrugerea trecutului românesc", conștientă sau nu, a continuat și după ce buldozerele comuniste s-au oprit. Se face persuasiv, iar victimele sunt, mai ales, din fondul imobiliar al secolului XIX.

La 150 de ani de la moartea lui Anton Pann, imaginea casei sale este chiar chipul său și al orașului de acum 150 de ani și, în parte, al orașului de astăzi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecția de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane București

Momente Câmpenesci. **Cullegere din poesiile unui sâteanu**

Partea III și IV. Bucuresci, Tipografia Bisericéscâ din St. Mitropolie, 1855

O zi de toamnâ

Salut derniers beaux jours, le deuil de la nature,
Convient à la douleur et plait à mes regards.
Lamartine

[.....]

Adio câmpii triste și tot neperitoare!
Voi plângeți că e toamnă dar iar o să 'nfloriți:
Iar eu gem că viața și vârsta o să mi sboare,
Și nu mai am verdeață precum voi înverziți!

Adio văi secrete, și tu singurătate!
Voi știți ce port în gându'mi, căci vouă tot am spus!
Voi știți a mea durere și gemete 'necate;
Adio înc'odată, că soarele a apus!!

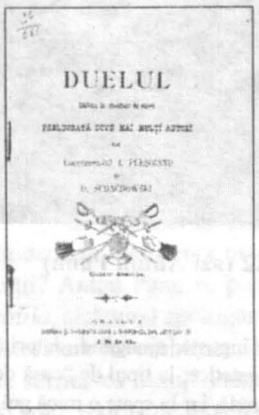

Duelul. Călĕuza în chestiuni de onóre. **Prelucrată dupĕ mai mulți autori de Locotenentul I. PLEȘOIANU și O. SCHACHOWSKI**

Craiova, Librăria și Tipografia David J. Benvenisti, str. Justiției 20, 1896

*După ideile despre «*onóre,*» domnitóre din vechime, moștenite de la strămoșii noștri și recunoscute astă-di de tóte popórele civilizate, fie-care persónă învestită cu o funcțiune publică – mai cu deosebire oficerul – póte fi nevoită, de a cere și acorda satisfacțiune cu «*arma în mână*» sau a servi unui amic ca martor.*

Puținele opere care tratează acéstă chestiune, sunt greu de găsit, fiind epuisate de mulți ani. De acea am luat sarcina de a aduna tóte regulele pentru duel, usitate în timpul de față, întrebuințând pentru acest scop: «Essai sur le duel par le comte Chateau-Villard,» care operă fu compusă cu ajutorul a peste optdeci autori din elita Franciei...

Mihail EMINESCU

Bogdan Dragoș. **Dramă istorică inedită**

Cu o precuvintare de Iuliu Dragomirescu. Ediție complectă. București, Editura Librăriei Leon Alcalay, 1906

Drama pe care o înfățișez pentru întâia oară publicului era menită, fără îndoială, să fie lucrarea de căpetenie a lui Mihail Eminescu. Făurită în deplina mărire a darului său, numai suferințele care l'au doborât au curmat întregirea ei.

... această operă e plină de schinteeri geniale, de frumuseți ritmice și de o bogăție poetică neajunsă, în cât alcătuește o lucrare de o însemnătate desăvârșită pentru judecarea mărețului talent.

Sărmanul Dionis

Piesă în trei acte și cinci tablouri, extrasă din nuvela cu acelaș nume a lui Mihail Eminescu de State Dragomir. Iași, Editura Librăriei Socec & Comp. Societate Anonimă, 1909

... Dacă am reușit, în această a mea încercare, rămâne s'o judece publicul, la reprezentare. Nu am alt merit de-cât pe acel al înscenării.

Are părți așa de frumoase, din punct de vedere al opticii teatrale, în cât, ar putea rivaliza cu Faust al lui Goethe...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De la Câmpul Filaretului la Parcul Carol

Gheorghe PARUSI

Nefiind eu prea bisericos din fire, n-am dat mare atenţie nesfârşitelor discuţii care s-au purtat, şi se poartă încă, în legătură cu înălţarea unei Catedrale a Neamului, a Mântuirii Neamului, cum spun mai-marii bisericii.

Dar înverşunarea pe care adversarii construirii ei în Parcul Carol I o pun într-o discuţie care ar trebui să fie calmă şi, pe cât este posibil, detaşată, mă determină să spun două-trei vorbe. Mi-a fost dat să văd la televizor pe un primar supărat foarte şi neclintit în hotărârea sa de a nu da aprobările trebuitoare pentru obţinerea terenului vizat pentru construcţie; şi tot la televizor am văzut chiar şi o demonstraţie: câţiva iubitori pătimaşi ai parcului se adunaseră să-l apere de blasfemia ce i se pregăteşte. Şi ei erau neclintiţi în hotărâre.

Nu ştiu cine-i adunase acolo, că de adunat îi adunase cineva, dar, din zisele unora dintre participanţi, chestionaţi de o reporteriţă, se vedea că nu ştiu prea limpede nici ce-i cu parcul, nici cu catedrala care-i treaba. Foarte probabil că unii dintre ei nu călcaseră în viaţa lor prin parcul cu pricina, a cărui integritate o clamau cu atâta ardoare. Altfel era un grup vesel, cu figuri voioase între strigături (ba, chiar şi în timpul acestora), dovadă că ieşirea la iarbă verde le făcea plăcere.

Ziarele nu stau nici ele cu braţele încrucişate, oferindu-şi generos paginile tuturor celor care, individual sau în grup, vor să protesteze împotriva "agresiunii ilegale şi abuzive" asupra parcului şi a monumentului-mausoleu din centrul aleii principale. E vorba, bineînţeles, de "Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului şi a patriei, pentru socialism", cel din care, imediat după Revoluţia din '89, fuseseră îndepărtate osemintele "eroilor comunişti" (Gheorghiu-Dej, Petru Groza ş.a.), rămânând astfel gol de conţinut, ca să zic aşa. Căci acesta era rostul monumentului: glorificarea conducătorilor comunişti.

Cum atacurile contestatarilor se dau pe două fronturi – oportunitatea construcţiei şi integritatea parcului – îmi propun în cele ce urmează să spun câteva lucruri despre cele două chestiuni: foarte puţine despre prima, căci s-a vorbit şi se tot vorbeşte despre ea şi mai mult despre a doua, mai vag ştiută sau deloc (asta nu înseamnă că toţi cei care s-au pronunţat împotriva construirii catedralei sunt nişte experţi în domeniu).

Construirea unei catedrale este, cum au arătat oameni mai pricepuţi decât mine într-ale istoriei, un deziderat mai vechi, care nici măcar nu a apărut în sânul bisericii, fiind formulat întâia oară de liberalul I.C. Brătianu, cu ani buni înainte de 1900. Lipsa banilor şi împrejurări neprielnice au împiedicat materializarea proiectului[1].

Motivul principal invocat azi de opozanţii construirii catedralei este sărăcia: în condiţiile grele în care trăieşte marea majoritate a populaţiei, este o sfidare a bunului simţ să investeşti atât de mult într-o construcţie gigant, care nici măcar nu ţine de foame. La prima vedere, susţinătorii acestei poziţii au şi ei dreptate, căci sărăcia se vede cu ochiul liber, este o axiomă naţională. Dar la fel de bine se poate vedea şi bogăţia unora, mai puţini, e adevărat, dar destui; se pare că de la ei (aşa sper) s-au strâns banii trebuitori executării proiectului (deşi se zice că bogatul are buzunarele cusute). Şi apoi, poate să creadă cineva – dacă nu este naiv sau demagog (poziţii care, de fapt, nu se exclud!) – că banii adunaţi cu destulă trudă pentru construirea catedralei ar fi redistribuiţi exact către cei nevoiaşi? Experienţa spune că nu.

Pe de altă parte, sărăcia şi nevoile au fost tovarăşi de nădejde ai neamului în general şi ai bucureşteanului în particular, fiind apărate cu dârzenie de-a lungul vremii. Dacă ar fi fost ca în oraşul nostru (şi nu numai) să se construiască durabil numai la vreme de bunăstare şi de tihnă, am trăi şi astăzi în bordeie, ori în case de paiantă sau de chirpici; care, altminteri, sunt răcoroase vara şi călduroase iarna (aşa zic cei care le-au utilizat ocazional).

Cei care se opun construirii acum a catedralei consideră acest fapt un fel de "ţara arde şi baba se piaptănă"; dar nici ţara nu arde, cum cred unele capete aprinse, nici baba nu-i bine să stea tot timpul nepieptănată; măcar când vrea să mai iasă în lume este potrivit să se aranjeze cât de cât.

În corul masiv şi eterogen al opozanţilor, o părere mai nuanţată (sau mai perfidă?!?) şi cu o mai largă reprezentare au cei care acceptă construirea acum a catedralei, dar pe un alt amplasament, deoarece înălţarea acesteia ar duce la distrugerea Parcului Carol, ca şi a Monumentului eroilor luptei... pentru socialism. Locul indicat de cei mai mulţi dintre aceşti din urmă opozanţi sunt Văcăreştii. Dar o catedrală nu se înalţă în marginea oraşului, ci în inima lui, aşa cum şi-ar fi dorit Brătianu la data la care a lansat propunerea. Cum acest lucru nu a fost posibil atunci şi cum astăzi este practic imposibil, Parcul Carol rămâne singura alegere potrivită.

N-am citit (şi nici măcar nu am ascultat) toate intervenţiile pe această temă din ultima vreme. Însă cele câteva (destule) pe care le-am cunoscut mi-au dat impresia unei insuficiente cunoaşteri a subiectului. Din această cauză, o prezentare, chiar şi succintă a istoriei Parcului Carol şi a împrejurimilor, mi se pare folositoare.

Parcul Carol, locul ales pentru amplasarea catedralei este, după Cişmigiu, cel mai vechi dintre parcurile publice mari ale capitalei.

Inaugurat la 6 iunie 1906, o dată cu deschiderea oficială a Expoziţiei Generale Române, consacrată împlinirii a 40 de ani de domnie a regelui Carol I şi a 25 de ani de Regat, parcul fusese amenajat după planurile arhitectului peisagist Ed. Redont, pe 36 ha din cunoscuta câmpie a Filaretului[2].

Aflată în sudul oraşului, în lunca inundabilă a Dâmboviţei, câmpia Filaretului a început să fie cunoscută sub acest nume abia după 1793, când mitropolitul Filaret II (septembrie 1792 – septembrie 1793) construieşte lângă heleşteul lui Şerban Vodă o fântână monumentală, captând un izvor cunoscut bucureştenilor şi apreciat pentru apa lui rece şi bună de băut, chiar foarte bună, dacă ne gândim că, în ciuda cunoscutului "Dâmboviţă, apă dulce", oraşul nu avea de ce să se laude cu calitatea apelor sale. De altfel, prin 1890, mai mulţi doctori cunoscuţi, – Victor Babeş, I. Felix, A. Petrescu-Urbeanu –, analizând calitatea apelor de la mai multe surse bucureştene, provenite din pânza freatică, vor constata că nici cele apreciate ca "minunate", cum era cazul izvoarelor de la Herăstrău, Pantelimon şi Filaret, nu corespundeau întru totul cerinţelor igienico-sanitare[3]. Ca să nu mai pomenim de celelalte fântâni, folosite în mod curent de bucureşteni pentru că le erau accesibile, sau de apa Dâmboviţei, care nici bătută cu piatră acră nu devenea mai de soi.

Dar bucureştenii n-aveau cum să ştie aceasta la acel sfârşit de secol XVIII. În jurul izvorului, a cărui apă era dirijată spre patru cişmele, mitropolitul Filaret zidise o fântână din marmură albă cu "un chioşc de priveală" pe două nivele, împodobit cu "frumoase sculpturi şi garnituri de florării în marmură" de urmaşul său în scaunul mitropolitan, Dositei Filitti (septembrie 1793 – ianuarie 1810). La primul nivel, deasupra cişmelelor, erau aşezate plăci de marmură în care erau sculptate cele 12 zodii ale anului, iar la nivelul al doilea – un salon în care se organizau diferite zaiafeturi. De Sf. Constantin şi Elena, după ce ascultau liturghia la Mitropolie, credincioşii din protipendadă veneau la Fântâna lui Filaret, pentru a petrece în salonul de la etaj[4]. Oamenii de rând umpleau atunci câmpia Filaretului, petrecând în legea lor, cu cântece şi jocuri.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

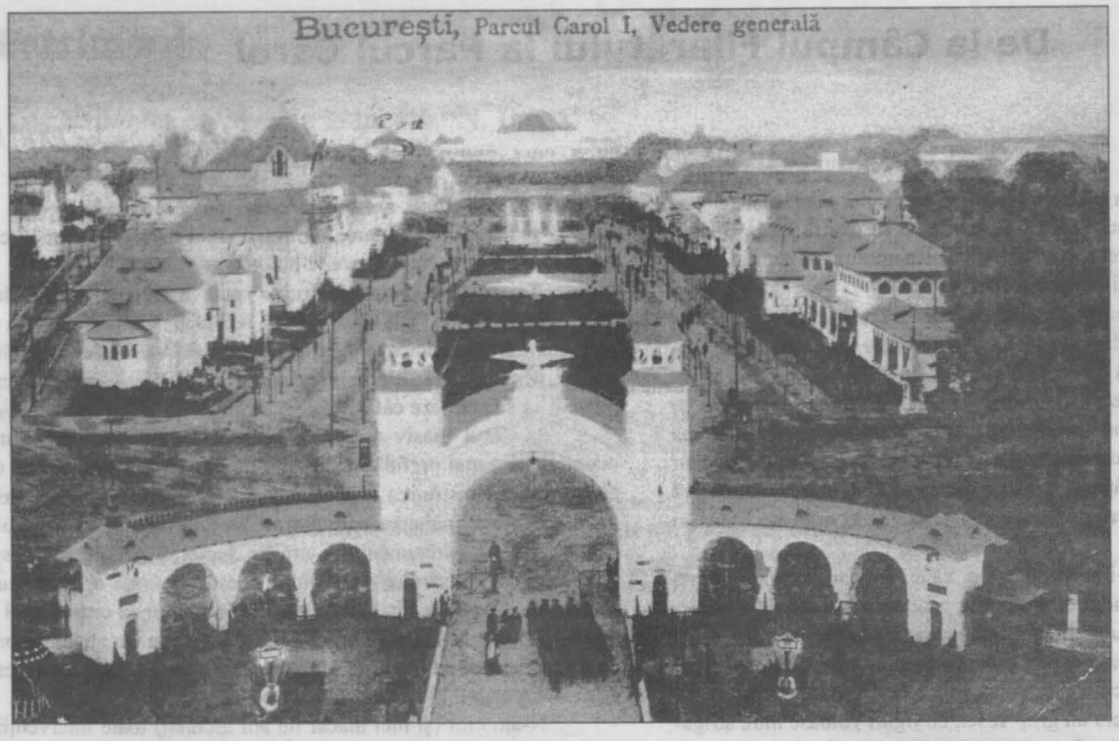

Intrarea în Parcul Carol

Chiar dacă nu a făcut apa mai bună, impunătoarea fântână a lui Filaret a sporit atractivitatea locurilor, mai rar căutate până atunci, mai mult de sacagiii orașului și de proprietarii de vite, care le aduceau aici la adăpat și la scăldat în ochiul de baltă de la poalele dealului, ori la păscut pe câmpul cu vegetație săracă ori suculentă, după capriciile vremii. Cele câteva sălcii din jurul heleșteului, ori puținii copaci de pe întinderea câmpului, numit de atunci, ca și dealul din marginea lui de apus, după numele mitropolitului Filaret, ofereau suficientă umbră celor care se încumetau să vină în aceste locuri din vecinătatea orașului, pentru destindere și petrecere, ori pentru limpezirea și prelucrarea testemelurilor de borangic – dacă ar fi să-i dăm crezare lui Ion Ghica[5] (dar evocarea acestuia ține mai mult de imaginația romantică, decât de realitate).

Mult mai căutate erau, mai ales toamna, la vremea tulburelului, numeroasele vii care acopereau dealurile din jur: Dealul Mitropoliei, pe care îl lăsaseră în urmă, Dealul Viilor, care avea să își lase numele drumului care îl tăia de-a curmezișul, spre a se pierde apoi în Drumul Giurgiului, și Dealul Filaretului, care mărginea câmpul la apus și la nord. Prin 1832, poetul Barbu Paris Mumuleanu va cumpăra aici o vie, care exista însă dinainte de 1802, când mama praporcicului Dimitrie Nedelescu, cel care o scosese la vânzare, o primise ca zestre[6]. Iar în 1843, vorniceasa Zoița Golească își zălogea și ea opt pogoane de vie, tot pe acest deal[7].

Cunoscând toate acestea, este firesc să credem că nu doar de dorul apei veneau bucureștenii să-și petreacă zilele de sărbătoare pe câmpia Filaretului. Nu e chiar lipsit de interes să consemnăm aici că, din cele 100 de poverne de rachiu care funcționau în 1843 în București, 42 erau în "văpseaua Albastră", adică în sudul și sud-estul capitalei, incluzând și Filaretul[8], aflat mai spre marginea "văpselei".

Ulysse de Marsillac, preluând informații oferite de elveția-nul Recordon, secretar particular al lui Caragea-vodă, spune că bucureștenii simpli obișnuiau să vină în aceste locuri în zile de sărbătoare, pentru a se cinsti cu vinurile oferite de proprietarii numeroaselor vii, dar și pentru a asista la jocurile arnăuților călări: "Este un loc minunat, mai ales toamna, când strugurii sunt copți" – apreciază Marsillac[9].

Gion spune și el că în zilele de sărbătoare, dar și duminicile, bucureștenii își luau bocceaua cu de-ale gurii și mergeau să petreacă într-una din grădinile din marginea orașului, printre acestea fiind și Filaretul.

"Frunză verde de cicoare
La Filaret, la izvoare,
Mult e umbră și răcoare
Și apă răcoritoare".

Fără îndoială că nu doar cu apă rece își stropeau bucatele. Se puneau apoi pe joc: sârba, chindia, bătuta ca la ușa cortului, rața ca la Breaza ș.a.[10]. Petrecerea continua până seara târziu, spre bucuria participanților, susținută și de unii negustori, nelipsiți de la asemenea ocazii: oltenii cu fructe, alvițarii, rahagiii, țigăncile cu floricele ș.a.[11].

Oricare vor fi fost motivele, spre jumătatea secolului XIX, câmpul Filaretului devenise un loc familiar bucureștenilor, de vreme ce la 15 iunie 1848, a doua zi după constituirea Guvernului Provizoriu și adoptarea programului revoluționar, aici au venit cei aproape 30.000 de oameni ca să jure credință constituției. De altfel, tot aici, pierzându-și urma printre petrecăreții locului, de frica poliției, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Christian Tell și Al.G. Golescu vor pune bazele, în octombrie 1843, societății secrete "Frăția", lojă masonică cu rol important în pregătirea revoluției. În timpul revoluției, bucureștenii, cărora li se vor alătura locuitori ai satelor din împrejurimi, dar și delegați ai unor orașe mai îndepărtate, se vor aduna în câteva rânduri pe Câmpia Filaretului, fie pentru a protesta împotriva pătrunderii în țară a armatelor rusești și otomane, fie pentru a susține Locotenența domnească aleasă după dizolvarea impusă din afară a Guvernului provizoriu. Fântâna lui Filaret se transformase în acele zile în tribună, de la care capii revoluției încercau să atragă masele în susținerea actelor revoluționare.

De atunci locurile au primit numele de Câmpia Libertății, iar drumul care pornea din Podul Calicei (Calea Rahovei de mai târziu) spre Podul Șerban Vodă, trecând printr-o latură a câmpiei, a primit din 1878 numele de "11 Iunie", în amintirea zilei în care se declanșase revoluția în București.

Filaretul, Câmpia Libertății, cum i se mai spunea uneori, a rămas un punct de atracție pentru bucureșteni și după zilele revoluției. Ar fi însă exagerat să credem că bucureșteanul de acum 150 de ani avea aceleași obișnuințe în petrecerea timpului liber cu cel din zilele noastre. Puținul timp liber și-l petrecea mai mult în preajma bătăturii, la vreuna din multele cârciumi ale orașului sau în bâlciurile organizate periodic pe vreunul din la fel de multele maidane din interiorul orașului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

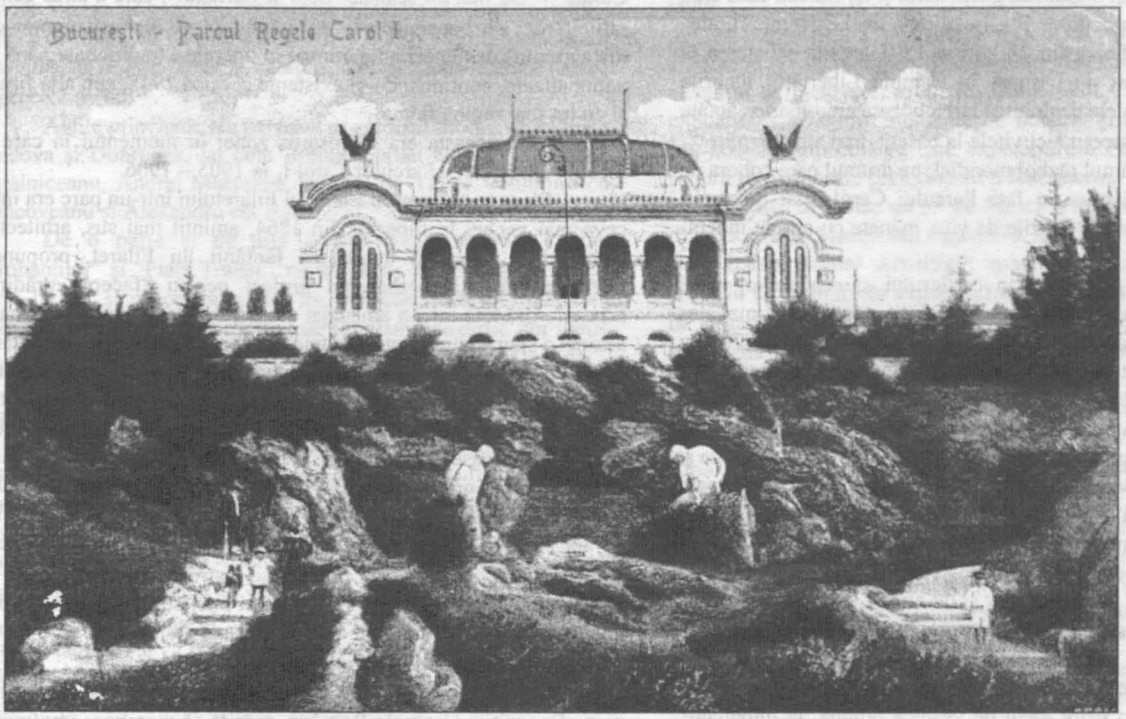

Vedere generală dinspre grotă

Iar Câmpia Filaretului nu trebuie nici ea confundată cu o "grădină de rai". Să nu uităm că ea era căutată nu numai de târgoveţul venit cu mâncarea-n traistă la o petrecere, în zilele de sărbătoare, ci şi de vitele lăptarilor care găseau mâncarea la faţa locului. Iar la vreme de ploaie nici nu te puteai apropia de acele locuri. Să adăugăm la aceasta lipsa de grijă a edililor faţă de locurile respective; lăsată în părăsire, neîngrijită, chiar şi fântâna lui Filaret se ruina pe zi ce trece, devenind, cum constata un raportal poliţiei din februarie 1863, un adevărat pericol pentru trecătorii din apropiere[12].

În iulie 1864, arhitectul Capitalei, Cuhnovski, raporta Primăriei că fântâna ruinată a ajuns un adevărat pericol public, mai ales toamna, la culesul viilor, când se aduna acolo lume după lume: în drum spre viile din deal, bucureştenii însetaţi trebuiau să treacă prin apropierea fântânii ce sta să cadă[13]. Arhitectul propune demolarea acesteia, lucru care se va şi întâmpla, probabil spre toamnă, căci prin august erau scoase la licitaţie ultimele materiale utilizabile: zidărie, piatră, lemnărie. Pe locul eliberat, fostul primar al Bucureştiului, George Gr. Cantacuzino, va construi în 1870, pe cheltuială proprie (era cel mai bogat om al Capitalei, de unde şi porecla de Nababul), fântâna care îi poartă numele până în zilele noastre. Deşi împodobită cu coloane de cărămidă tencuită şi cu ornamente realizate de Karl Storck, fântâna nu are nimic din frumuseţea şi monumentalitatea celei pe care o înlocuise.

Dar izvorul a continuat să-i atragă pe bucureşteni, dornici de apă rece şi de vin bun; cam "poşircă", dacă e să ne luăm după gusturile mai subţiri ale lui Marsillac: după acesta, vinurile din deal deveneau suportabile doar însoţite de "un fel de cârnăcior foarte condimentat" – mici, desigur –, asezonaţi cu o "salată" de ardei iuţi[14].

În această vreme, prefaceri importante au loc în jurul câmpiei Filaretului. Pe fondul unei extinderi generale a oraşului, în a doua jumătate a secolului XIX zona Filaret cunoaşte o importantă dezvoltare industrială şi demografică. Încă din 1858, elveţianul Erhard Wolf deschide pe coama dealului o mică fabrică de clopote[15]; ulterior, ea se va dezvolta mult, devenind o apreciată fabrică metalurgică, existentă până la naţionalizarea din 1948, când a devenit "Steaua Roşie". În octombrie 1871 a început să producă Uzina de gaz[16], iar în 1872 Fabrica de timbre; alături de aceasta va fi înfiinţată în 1879 Fabrica de chibrituri, care va da şi numele străzii care leagă gara din Dealul Filaretului de Şoseaua Viilor[17].

Un moment deosebit în istoria locurilor l-a constituit inaugurarea la 19 octombrie 1869, sub primariatul lui G.Gr. Cantacuzino-Nababul, a Gării Filaret, prima din Bucureşti, numită mai târziu Gara de Sud, după deschiderea celei din nordul oraşului. În dimineaţa acelei zile de octombrie pornea spre Giurgiu "trenul de onoare Mihai Bravu", urmat la scurtă vreme de o a doua garnitură, "Dunărea", condusă de primul mecanic de tren român[18].

Creşterea economică a zonei accentuează dezvoltarea ei demografică şi edilitară: creşte numărul locuitorilor, se înmulţesc casele, se deschid străzi noi şi se constituie noi cartiere. Ritmul este destul de alert, de vreme ce drumul care pleca de la poalele dealului spre gara de pe coama lui s-a numit Şoseaua din Nou până în preajma primului război mondial, când va fi botezat C.I. Istrati, după cel care organizase Expoziţia Generală din 1906 şi schimbase radical faţa câmpiei Filaretului, devenită de atunci Parcul Carol I.

Pe un loc întins din apropierea Şoselei Principesa Maria, cumpărat de primărie de la contele Gramont şi parcelat ulterior de Gustav Albert Suter, acum proprietar al terenului pe care îl şi asanase, este proiectat în 1893 şi construit frumosul cartier Gramont. Prin 1904 – 1906 acesta era bine conturat: un cartier liniştit, cu case modeste, dar arătoase, sugerând că proprietarii sunt oameni cu oarecare dare de mână. Cam tot pe atunci se ridicaseră pe platoul din faţa gării casele-vile de pe cocheta alee Suter, botezată după acelaşi întreprinzător proprietar al locurilor. Situată pe una dintre înălţimile oraşului, aleea oferea o splendidă panoramă asupra Bucureştilor.

În cealaltă parte, la poalele dealului, pornea din faţa câmpului Filaret, spre Dâmboviţa, drumul pe care, în octombrie 1871, se inaugurase Uzina de gaz a lui A. Gottereau. După 1878 acesta va deveni Şoseaua Neatârnării şi mergea, până la sfârşitul secolului XIX, până la strada Cuza Vodă; după primul război mondial va deveni Mărăşeşti, prelungindu-se până dincolo de Dâmboviţa, în Calea Văcăreştilor. Dinspre nord, venea spre Balta Filaret str. 11 Iunie, ocolind-o prin marginea ei de răsărit şi urcând apoi până la Şerban Vodă. După război, această ultimă parte, răsucită după meandrele bălţii, va deveni Candiano-Popescu, cunoscută azi mai ales automobiliştilor cu treburi la Poliţie.

Cam acestea erau străzile care înconjurau Câmpia Libertăţii şi Balta Filaretului spre sfârşitul secolului XIX. Casele erau încă răzleţe, înecate în grădini şi despărţite de numeroase maidane. Locuitorii nici nu apucaseră să aibă nostalgia satului, pe care îl părăsiseră, cei mai mulţi dintre ei, de puţină vreme; de altfel, felul lor de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

viață, modul în care își organizau gospodăria și își ridicau casa erau o prelungire, aici, în marginea Bucureștilor, a unei existențe rurale.

Monitorul Oficial din 28 aprilie 1891 anunța scoaterea la licitație a unor locuri de pășunat în Câmpia Libertății: locurile mlăștinoase de la poalele dealului și iarba bogată erau foarte căutate de lăptarii care își aduceau aici vitele la păscut, mai ales bivolițe[19].

Până după primul război mondial, pe drumul care cobora de la Gara Filaret și ajungea în fața Parcului Carol, mai puteau fi văzute, din când în când, cirezile de vite, mânate cu aprige îndemnuri spre abator.

Dezvoltarea economică a cartierului și cea demografică atrag în zonă comercianți de tot felul, cârciumari îndeosebi, mai ales că locurile aveau o tradiție solidă în această privință. După 1870 mai ales, în părțile Filaretului, pe str. 11 Iunie și în vecinătatea ei, încep să apară o puzderie de restaurante cu întinse grădini de vară, vestite în tot orașul și căutate pentru calitatea preparatelor lor la grătar – mici, patricieni, cârnați oltenești, fripturi, preparate din pește –, ca și pentru vinurile potrivite să le stropească cum se cade. Cu mâncare bună și bine "stropită" petrecerile se prelungeau de regulă până spre miezul nopții, dacă nu și după.

Petrecăreții erau din mai toate straturile sociale: de la meșteșugarii de prin partea locului și de aiurea, până la scriitori și jurnaliști, pe care-i întâlnim azi în istoriile literare. Să mai adăugăm și că 11 Iunie, care urca dealul spre Șerban Vodă, era și drumul străbătut de cortegiile mortuare spre cimitirul Bellu; nu o dată, după petrecerea celui mort către locul de veșnică odihnă, la întoarcere, amicii întristați se opreau să-l plângă și să-l pomenească după datina creștină la vreuna din multele crâșme ce le ațineau calea. De regulă, între "parastasele" acestea ad-hoc și chefurile obișnuite nu era o prea vădită deosebire sau, dacă totuși era, putea fi doar întrezărită în solemnitatea fazei inițiale, repede pierdută în depănarea unor amintiri mai vesele despre întâmplări la care răposatul fusese ori nu participant.

Între localurile din această parte de București, cu grădini imense, luminate cu discreție, ca să nu-i deranjeze pe comeseni, să amintim crâșma lui Nae Sacâz zis Sperie-Pește, grădina Oracici, devenită apoi vestitul Trocadero, aflat în partea de sus a viitorului parc, spre locurile unde, după 1925, se va construi Crematoriul; mai erau apoi grădina Șapte Nuci și urmașa acesteia, celebra Luzana – căutată de protipendadă pentru specialitățile sale de pește, dar și pentru muzica lui Manole Ciolac, fiul celebrului lăutar Costache Ciolac[20] – și, mai cu seamă, "Leul și Cârnatul", care a atras generații întregi de bucureșteni[21]. Înființat prin 1870, restaurantul cu mica grădină de alături a funcționat în tiparele-i tradiționale până la naționalizare, continuându-și existența și după 1948, sub altă firmă și cu tot mai puțină faimă.

Cam aceasta era înfățișarea zonei în momentul în care a început amenajarea Parcului Carol I, în 1905 – 1906.

Ideea transformării Câmpiei Filaretului într-un parc era însă ceva mai veche. În raportul din 1864, amintit mai sus, arhitectul Cuhnovski, pe lângă descrierea fântânii lui Filaret, propunea Primăriei să întocmească un proiect pentru "facerea grădinii Filaret". Grădina nu s-a amenajat atunci, dar dezvoltarea ulterioară a zonei a sporit importanța acesteia în ochii administrației și a întărit ideea necesității amenajării ei edilitar-urbanistice. Aceasta cu atât mai mult, cu cât marea inundație din martie 1865, provocată de topirea bruscă a zăpezilor, afectase puternic și Câmpia Filaretului. Toate părțile joase ale orașului, întreaga luncă a Dâmboviței – Valea Cotrocenilor, Gorganul, Izvorul, Mihai Vodă, Antimul, Radu Vodă, Vitanul și întreaga câmpie a Filaretului – fuseseră atunci acoperite de ape, care în multe locuri aveau aproape 3 m adâncime. Apele s-au retras târziu, lăsând în urmă case distruse, noroi și mizerii[22]. Ideea amenajării la Filaret a unei grădini publice este vehiculată din nou în 1894, când Primăria hotărăște crearea aici a unui "parc rustic municipal", dar nici de această dată nu s-a făcut nimic[23].

Amenajarea Parcului Filaret este strâns legată de organizarea Expoziției Generale Române, menită să marcheze împlinirea a 40 de ani de domnie a Regelui Carol I și a 25 de ani de Regat; pentru a da mai multă strălucire momentului se amintea și de trecerea celor 1800 de ani de la cucerirea Daciei de către Traian (eveniment evocat de unele momente ale serbărilor din parc).

Șansa a făcut ca în fruntea comitetului de organizare să fie numit prof. Const. I. Istrati, un om plin de energie și bun organizator, care a reușit într-un timp relativ scurt să schimbe radical înfățișarea vechii câmpii a Filaretului. Planul noului parc fusese întocmit de arhitectul peisagist E. Redont[24], iar primele lucrări s-au executat pe 16 august 1905.

Volumul de muncă a fost enorm, dacă avem în vedere suprafața de 36 ha ce urma să fie supusă schimbării și timpul scurt pe care organizatorii îl aveau la dispoziție. Pentru nivelarea terenului au fost deplasați peste 575.000 m.c. de pământ, s-au plantat 4.206 arbori mari, 5.983 conifere, 48.215 arbuști și peste 155.000 de

Parcul Carol – Mormântul Eroului Necunoscut

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

plante de toate felurile, dintre care 97.950 înflorite; printre acestea, pe zone întinse ale parcului, s-a aruncat 3.500 kg sămânță de iarbă[25]. Arborii cei mari, cu raze de pământ de 4 – 5 m în jurul rădăcinilor, erau aduși de la mari distanțe, cărați pe atelaje speciale, trase de zeci de perechi de boi[26].

Aleile principale ale parcului se numeau Muntenia, Oltenia, Moldova și Dobrogea, iar cele laterale purtau numele lui Eliade, Kogălniceanu, Andrei Mureșanu, sau ale lui Tudor Vladimirescu, Brâncoveanu și Alexandru cel Bun.

De o parte și de alta a aleii centrale (între "Piața Dorobanților" și "Piața Traian", cu un popas pe Esplanada Regele Carol I), dar și pe celelalte alei, au fost construite din materiale ușoare pavilioane ale căror exponate ilustrau realizările din industrie, agricultură și comerț, ca și din viața cultural-artistică a țării.

Întreprinzătorii particulari mai cunoscuți (Angelescu, Pațac, Prager, Riegler, Hagi Tudorachi, Zamfirescu ș.a.), ori diverse instituții (Pescăriile Statului, Eforia Spitalelor Civile, Institutul Botanic, Pompierii, Societatea Forestieră, Editura Minerva, Institutul Pompilian, Leagănul Sf. Ecaterina) aveau pavilioane ori standuri proprii; existau și Pavilionul Franței, al Angliei, Ungariei și Austriei, un altul al Comisiei Dunării – semn că nici relațiile internaționale ale României nu erau trecute cu vederea[27].

Pe axul central al parcului, dincolo de lac, s-a construit o grotă, în fața căreia va fi mai târziu amplasat grupul statuar "Uriașii și frumoasa adormită", unul dintre giganți fiind opera lui Dimitrie Paciurea (celălalt a fost sculptat de Fr. Storck, iar "Fecioara adormită" de Filip Marin).

În partea de sud a parcului, spre marginea lui de apus, au fost construite Arenele Romane, prima construcție de acest fel din București și, până astăzi, cea mai frumoasă. Ele se află în vecinătatea Institutului Meteorologic, ale cărui clădiri modeste au fost construite spre sfârșitul secolului XIX.

De-a lungul timpului, Arenele Romane au fost locul de desfășurare a numeroase spectacole artistice, dar și a întrunirilor politice de tot felul. La 5 noiembrie 1906 aici s-a desfășurat ceremonia acordării premiilor unora dintre participanții la expoziție, la ceremonie fiind prezenți regele Carol I cu regina Elisabeta, precum și principele moștenitor, Ferdinand și principesa Maria.

Tot în partea de sud a parcului, de cealaltă parte, fusese înălțat "Turnul lui Țepeș" și, nu departe de acesta, o mică geamie.

Turnul lui Țepeș era în realitate un rezervor de apă cu o capacitate de 200 m.c.; de pe platforma din vârful turnului se putea admira panorama orașului[28]. Ulterior turnul a fost destinat unor utilizări specializate, fiind pus la dispoziția armatei.

Geamia era prima construcție de acest fel din București, dar nu a servit niciodată cultului; ea sugera doar, în cadrul expoziției, libertatea religioasă de care se bucurau toți cetățenii României. Când, în 1959, a început reamenajarea parcului, geamia a fost mutată la Pieptănari, ascunsă în spatele unor blocuri. După 1990, renovată fiind, ea a devenit funcțională, fiind folosită de credincioșii mahomedani din București.

E de la sine înțeles că în interiorul Expoziției era și o biserică ortodoxă, ba chiar și o capelă militară, dar mai importantă decât acestea, și ele cu rol decorativ, era biserica Bărbătescu Nou (Cuțitul de Argint) construită în afara parcului, în imediata vecinătate a Arenelor Romane. Construcția acesteia începuse în noiembrie 1905, după planurile arhitectului N. Ghica-Budești. Biserica, având ca model o ctitorie ieșeană a lui Ștefan cel Mare, a fost terminată abia în 1910. Fusese înălțată pe locul unei mai vechi ctitorii, de la sfârșitul secolului XVIII[29].

Expoziția Generală Română a fost și locul unor premiere tehnice deosebite: peste unul din brațele lacului din mijlocul parcului, ing. Gogu Constantinescu a construit primul pod de beton armat din București, existent și azi. Prin iulie, într-un pavilion special destinat, au avut loc primele încercări de proiecție cinematografică, fără succes, din păcate (debutul cinematografului bucureștean va avea loc abia în 1908)[30].

În sfârșit, pentru destinderea vizitatorilor expoziției au fost deschise și două restaurante, care au avut o viață lungă în istoria parcului.

Expoziția s-a închis pe 23 noiembrie 1906, într-o zi cețoasă și rece, în prezența reginei Elisabeta (regele Carol I era bolnav). În cuvântul de încheiere, ministrul Domeniilor, I. Lahovari, arăta că expoziția a prilejuit "momente de bucurie și mândrie națională". Într-adevăr, impactul pe care expoziția din Parcul Carol l-a avut asupra românilor de pretutindeni a fost enorm. Timp de câteva luni Parcul Carol devenise un fel de Mecca a românilor. Mii de români din Bucovina, Macedonia iugoslavă, din Banat, Țara Făgărașului, Țara Bârsei (inițial autoritățile maghiare interziseseră românilor ardeleni să participe la expoziție) vor veni la București, drumul lor de la gară la Parcul Carol transformându-se, cel mai adesea, într-o entuziastă manifestare patriotică; "Deșteaptă-te române" devenise imnul acelor zile. Între 10 – 20 august pe scena Arenelor Romane s-a desfășurat, din inițiativa lui D. Kiriac, un festival al corurilor din toate ținuturile locuite de români: "Bucureștii din această vară – scria N. Iorga – deveniseră în adevăr Capitala poporului românesc"[31].

O dată cu închiderea expoziției începe istoria Parcului Carol; o istorie asemănătoare doar până la un punct cu a celorlalte parcuri ale Bucureștilor. Împrejurările speciale în care a fost amenajat și destinația inițială și-au pus amprenta asupra evoluției sale ulterioare. El nu e un parc "de cultură și odihnă ", nici "de cultură și sport ", cum erau numite două mari parcuri bucureștene pe vremea comunismului. Parcul Carol a fost, cel puțin între cele două războaie mondiale, un spațiu destinat expozițiilor, manifestărilor culturale sau tehnice.

Multe dintre pavilioanele expoziției au fost demolate, altele au fost însă folosite în continuare, cu alte destinații.

Într-unul din pavilioanele din apropierea intrării principale, și pe terenul din jur, ing. Dimitrie Leonida (1833 – 1965) a înființat în 1909 Muzeul Tehnic, care mai târziu îi va purta numele. În 1954, muzeul a fost reorganizat, dezvoltându-se cu noi exponate[32].

Tot un muzeu se va organiza în cel mai mare pavilion al expoziției, Palatul Artelor. Construit de arhitecții Grant și Perlasca după proiectul arhitecților Ștefan Burcuș și Victor Ștefănescu (proiectanți și ai altor pavilioane ale expoziției), acesta ocupa o suprafață de 2.313 mp.[33]. În decembrie 1923 a fost instalat aici Muzeul Militar Central. Înființat în 1914 ca secție a Muzeului de Antichități, acesta devine, o dată cu instalarea lui în Parcul Carol, instituție independentă, cunoscând o mare dezvoltare în anii următori[34]. Din nefericire, un puternic incendiu produs în iunie 1938 va provoca mari stricăciuni clădirii muzeului, iar cutremurul din noiembrie 1940 va agrava aceste stricăciuni, determinând demolarea fostului Palat al Artelor. Muzeul Militar a trebuit să se mute, ajungând în 1959 pe Dealul Izvorului.

Până a deveni muzeu militar, la 6 august 1920, Palatul Artelor fusese gazda unei importante ceremonii solemne, în cadrul căreia mareșalul Joseph Joffre îi înmânează lui Gh. Gheorghian, președintele Comisiei interimare a Bucureștilor, medalia franceză "Crucea de Război", acordată Capitalei, declarate "oraș erou", pentru "comportarea eroică și înalta ținută morală a populației bucureștene în timpul ocupației străine, cât și a numeroaselor pierderi de vieți omenești"[35].

Cu câteva luni înainte de deschiderea muzeului, la 17 mai 1923, de Înălțarea Domnului (dată la care e sărbătorită Ziua Eroilor), în Parcul Carol a fost inaugurat Mormântul Eroului Necunoscut, amplasat pe un mic platou din fața viitorului Muzeu Militar. La ceremonie au vorbit regele Ferdinand și primul ministru, Ionel I.C. Brătianu. În 1927, monumentului i s-a adăugat o candelă cu foc nestins, iar în octombrie 1934, o cruce. După instaurarea comunismului, în cadrul unor ample acțiuni de demolare a însemnelor trecutului, mormântul a fost distrus în noaptea de 22 – 23 decembrie 1958, osemintele eroului necunoscut fiind trimise la Mausoleul de la Mărășești. Abia în octombrie 1991, după căderea lui Ceaușescu, mormântul va fi refăcut pe un nou amplasament, iar osemintele reînhumate[36]. Din păcate, transformările mari pe care

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

parcul le suferise între timp (mai ales în zona mormântului) au făcut să dispară solemnitatea discretă pe care o transmitea mormântul în vechiul său mediu ambiant.

Parcul Carol a fost în primul rând, cel puțin până în 1935, un spațiu expozițional, pe linia tradiției deschise în 1906.

În vara lui 1921 s-a organizat aici o mare expoziție, cu participarea a numeroase firme românești și străine. Vizitatorii au putut vedea și asculta aici, pentru prima oară, aparate de radio, care, în timp, vor înlocui aparatele de radio cu galenă, cu audiție la cască, singurele aflate la dispoziția bucureșteanului până atunci (și chiar multă vreme după aceea)[37].

La expoziția din 1927, bucureștenilor le-a fost prezentat pentru prima oară un hidroavion, adus cu destule peripeții de la Constanța[38]; iar la Expoziția târg a industriei românești din 1934 s-a utilizat pentru prima oară telecomanda, pentru dirijarea prin radio a unui vaporaș pe apele lacului Filaret. După acest an manifestarea expozițională se va desfășura anual.

Manifestarea din 1935 a avut loc în cadrul Lunii Bucureștilor, între 9 mai – 9 iunie, fiind ultima găzduită de Parcul Carol. Luna Bucureștilor se afla atunci la prima ediție și fusese gândită de Al.G. Donescu (primar între 1934 – 1938) ca o serbare anuală a orașului, "o sărbătoare de bucurie, o sărbătoare de înfrățire românească" – după aprecierea lui Carol II în cuvântul de deschidere[39].

Deschiderea oficială a avut loc pe 9 mai în Parcul Filaret, în prezența lui Carol II și a primarului Al.G. Donescu. Cu acest prilej a fost inaugurată Fântâna Zodiacului, realizată de arh. Octav Doicescu și ing. Dorin Pavel, împreună cu sculptorul Mac Constantinescu.

Expoziția urbanistică deschisă acum avea o amploare ce amintea de Expoziția Generală din 1906. În pavilioanele ei își prezentau realizările diferitele servicii ale administrației comunale; cu acest prilej este făcut public și Planul director de sistematizare a Municipiului București, care avea să orienteze viitoarea dezvoltare edilitar-urbanistică a orașului. De altfel, o machetă de 100 mp. încerca să ilustreze cum va arăta orașul după punerea în lucrare a planului director[40].

Pe scena Arenelor Romane, actorii teatrelor bucureștene ofereau spectacole care evocau viața de altădată a Bucureștilor. Și tot la Arene aveau loc numeroase spectacole de muzică populară, chiar și un concurs al tarafurilor populare, remarcându-se cele conduse de Grigoraș Dinicu, Victor Predescu, Jean Sibiceanu ș.a.[41].

Luna Bucureștilor din 1935 a prilejuit și ultima amenajare majoră a parcului, dinaintea ultimului război mondial: au fost refăcute unele pavilioane (rămase de la expoziția din 1921), s-a reconstruit din fier forjat intrarea principală, gardul de lemn din jurul parcului, prăpădit o dată cu trecerea timpului, a fost înlocuit cu unul de fier, s-au reparat alei, a fost curățat lacul etc. Se încheia atunci o lungă și semnificativă prezență a parcului Filaret – Libertății – Carol I în viața bucureșteană, dar nu și existența însăși a acestuia.

Din 1936 expozițiile din cadrul Lunii Bucureștilor se vor organiza în noul înființatul parc Herăstrău, Carol II, cum i s-a spus până la abdicarea silită a acestuia. Noul parc a fost terminat deplin abia prin 1939, iar anul 1940 a fost și ultimul pentru Luna Bucureștilor; începerea războiului și, mai târziu, instaurarea comunismului au întrerupt o tradiție abia înfiripată. Încercarea de după 1990 de a relua Luna Bucureștilor n-a izbutit: trăim într-o altă lume, cu alte distracții și cu alte așteptări.

Însemnele expozițiilor din Parcul Carol vor dispărea treptat în anii următori: în 1938 a fost distrus de incendiu fostul Palat al Artelor, care oferea o frumoasă imagine de fundal și dădea unitate întregului parc; apoi, unul câte unul, au dispărut chioșcurile și pavilioanele fostei expoziții.

Dar Parcul Carol rămăsese un parc frumos, deosebit de echilibrat. Aleea centrală, înconjurată de verdeață, îți călăuzea privirile și pașii spre grota străjuită de grupul statuar realizat de Paciurea și Storck, și spre platoul unde se afla Mormântul Eroului Necunoscut. Pe partea dreaptă, de apus, a lacului se afla debarcaderul, ascuns în umbra copacilor uriași, ca și aleile din apropiere, care, trecând prin spatele Arenelor Romane și al Observatorului Astronomic, suiau panta dealului spre a ieși în strada Cuțitul de Argint și în Calea Șerban Vodă.

În această parte a parcului se aflau și principalele lui atracții: o mulțime de chioșcuri și tonete cu zaharicale – alviță, rahat, vată de zahăr, acadele ș.a. –, cu înghețată, fructe, floricele (rebotezate în stil american după 1990: pop-corn!) și alte multe atracții pentru cei mici; tot pentru ei erau cuștile cu animale sălbatice, existente încă de pe vremea expoziției din 1906 și pomenite de Popescu-Lumină în 1935[42].

Tot pe partea dreaptă se afla Fântâna lui Cantacuzino, existentă și azi, și, mai sus, o alta de proporții mai modeste, secată de demult. Popescu-Lumină amintește și de "cișmeaua celor trei popi", aflată ceva mai sus, în apropierea cuștilor cu animale, în spatele bisericii Cuțitul de Argint; era numită așa după preoții acesteia care, după liturghie, își continuau slujba în fața fântânii[43].

Nu lipseau atracțiile pentru cei mari, care veneau aici fie însoțindu-i pe cei mici, fie pentru un popas mai îndelungat la vreunul din cele două restaurante existente tot în această parte a parcului. Grătarele cu mititei răspândind arome ispititoare erau și ele atracții pentru cei veniți să-și petreacă ziua liberă pe aceste locuri. Se prelungea astfel o tradiție veche de peste un secol.

De partea cealaltă a aleii principale, spre răsărit, atracțiile (și distracțiile) erau mai puține; de altfel și suprafața era mult mai mică, ea fiind străbătută în lung doar de o singură alee, foarte sinuoasă, care urma fidel marginea de est a parcului, ocolind colțul de lac din această parte, ca și str. Candiano-Popescu.

Așa am cunoscut și eu Parcul Libertății pe la începutul anilor '950, poate cu un an – doi înainte. Eram copil când părinții m-au dus prima oară în parc. Deși locuiam și pe atunci în cu totul altă parte a Bucureștilor și amintirile mele de suflet se leagă de acele locuri, în primul rând, am fost de multe ori prin Parcul Carol (devenit Libertății din 1948), în hoinărelile mele prin București, al căror gust l-am prins de timpuriu și pe care l-am păstrat la fel de viu până azi, chiar dacă nu se mai materializează cu aceeași vigoare.

Spectacolele de la Arenele Romane, devenite și ele ale Libertății, erau un punct suplimentar de atracție, deși aveau câteodată un caracter propagandistic evident; concerte de muzică populară, spectacole de revistă sau de teatru adunau aici o lume pestriță, venită nu doar din împrejurimi, chiar și după 1953, când Arenele aveau un rival serios în teatrele de vară din Parcul Herăstrău, amenajat în 1951, și din Parcul 23 August (azi Național), construit în 1953.

În 1958 a intervenit în viața Parcului Carol – Libertății un eveniment care i-a schimbat radical înfățișarea și menirea. A început atunci construirea "Monumentului eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism", proiectat de arhitecții Horia Maicu și N. Cucu și inaugurat la 30 decembrie 1963[44].

Pentru a face loc colosului de 48 m înălțime și celor două semicercuri cu cripte din fața acestuia s-a intervenit brutal asupra parcului, distrugându-i ireversibil unitatea și menirea: Mormântul Eroului Necunoscut a fost desfăcut, iar osemintele au fost mutate peste noapte la Mărășești; grota, construită din piatră și beton în 1906 și străjuită de uriașii lui Paciurea și Storck, a fost și ea distrusă, statuile fiind amplasate mai târziu de o parte și de alta a aleii principale; aceasta, la rândul ei, a fost lărgită peste măsură și pavată, spre a deschide o perspectivă amplă asupra monumentului, dar și spre a permite desfășurarea pe platforma din față a unor ceremonii, în care parada militară și pasul de front aveau un rol major. Noua alee a rupt parcul în două, dominând, prin lățimea ei și prin culoarea stridentă a pavajului, zona verde din jur. Lacul însuși, atât de armonios încadrat în ambianța anterioară, a fost strivit de platforma largă din fața monumentului.

În aceste împrejurări, Parcul Libertății va fi din ce în ce mai rar căutat de bucureșteni. Chiar și zona din jur și-a pierdut vitalitatea de odinioară: în 1960 gara Filaret este desființată, prelungindu-și existența, ternă și marginală, ca autogară; cinematograful cu grădină

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

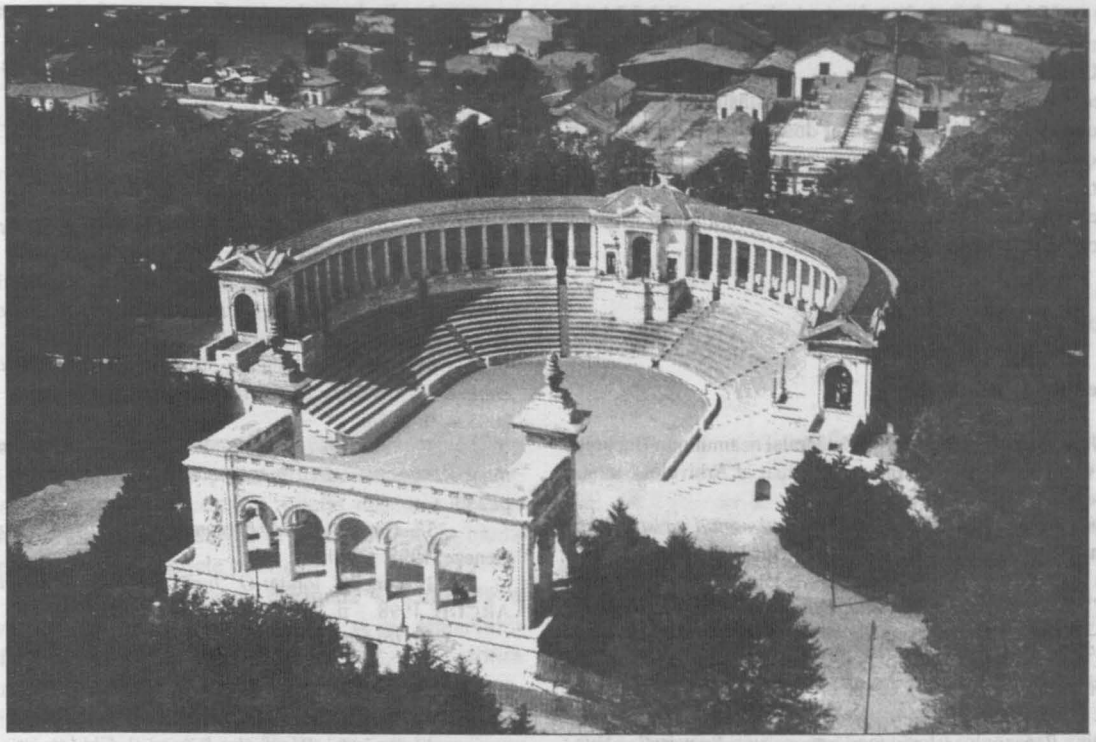

Arenele Romane

de vară din Piața Zodiacului a fost închis și el; viața economică ce însuflețea altădată strada 11 Iunie s-a stins, încetul cu încetul. Revoluția din '89 nu a stopat acest regres, dimpotrivă. Cei care străbat azi locurile respective sunt izbiți de liniștea apăsătoare a cartierului și a parcului, mai ales. Aleile, altădată pline de viață, sunt astăzi rareori străbătute de vreun trecător grăbit, sau de câțiva bătrâni, care se opresc pe o bancă, la umbră, să-și tragă răsuflarea. Tinerii și copiii, care îl animau pe vremuri, l-au părăsit demult; se mai încumetă câte unii, din când în când, să coboare în goană, cu bicicleta, aleile în pantă pronunțată din spatele Observatorului Astronomic.

Ar fi însă nedrept și inexact să punem această stare de lucruri exclusiv pe seama intervenției nefaste din 1958 – 1963 asupra Parcului Carol. Ea se înscrie în procesul mai amplu al schimbărilor petrecute în obișnuințele de petrecere a timpului liber ale orășeanului.

Un cunoscut arhitect și bun cunoscător al Bucureștilor observă și el că "Parcul Carol și-a pierdut caracterul inițial o dată cu apariția în anii '50 a monumentului eroilor comuniști, prin demolarea celebrei grote, și pare ieșit din circuitul major de loisir al bucureștenilor. Arenele Romane sunt folosite de una – două ori pe an. Numai Institutul Meteorologic este activ în această zonă, fiind singurul care mai face să se pomenească numele Filaret în mass-media"[45].

Se cuvine a adăuga că Parcul Carol nu e singurul ieșit din loisir-ul bucureștean. Începând din anii '70, ba chiar ceva mai dinainte, bucureșteanul își dezvoltă alte gusturi în petrecerea timpului liber: el își formează alte obișnuințe și dispune de alte posibilități. Ieșirea "la iarbă verde" înseamnă tot mai mult drumuri în afara Bucureștilor, la pădurea Băneasa, la Cernica, la Pasărea și Pustnicul, la Argeș sau Snagov și chiar mai departe. Tot mai mulți sunt cei care, la sfârșit de săptămână, își încarcă familia în mașina personală, înghesuie în port-bagajul acesteia coșurile cu mâncare (și sticlele cu băutură, neapărat) și pornesc voioși să petreacă la "iarbă verde", așa cum făceau înaintașii lor, când umpleau câmpia Filaretului. Trăim o epocă în care omul nu se mișcă doar mai iute, ci și mai departe.

Iar peste săptămână, după o zi de muncă, televizorul devine "iarba verde" de acasă: mai cu o tele-novelă, mai cu o transmisie sportivă, mai cu un talk-show, mai cu o bere rece – și bucureșteanul se poate culca mulțumit că și-a petrecut după-amiaza într-un mod util și plăcut. Sâmbăta se va duce la Snagov, că la Cernica nu i-a plăcut: n-au curățat "ăia" lacul și-i apa murdară, mititeii au fost cam cruzi și berea caldă. Iar în concediu va merge la Eforie, sau la Techirghiol, că-l dor șalele, sau la munte, că-i place nevestei; mai vedem noi!

Cam acestea sunt opțiunile de azi ale bucureșteanului în materie de "loisir", opțiuni în care parcul Filaret (și celelalte, în bună măsură) a dispărut de multă vreme.

Așa stau lucrurile cu Parcul Carol în clipa de față. A considera că înălțarea unei catedrale în mijlocul acestuia i-ar aduce prejudicii este un semn de ignoranță, dacă nu de pură demagogie.

Monumentul eroilor luptei pentru... socialism este urât, lucru unanim recunoscut. Cele cinci uriașe arce din granit roșu de Carelia nu reușesc să umple suficient spațiul în care sunt amplasate, accentuând senzația de gol, de pustiu. Demolarea lui este necesară dacă suntem cu adevărat preocupați de frumusețea parcului. Singurele rețineri pot fi generate de dificultățile tehnice și de costurile ridicate, dar acestea nu sunt insurmontabile: detaliile tehnice au fost, se pare, stabilite, iar sumele necesare, în mare parte, obținute.

Amplasată în acea zonă, Catedrala ar umple golul creat de uriașa alee centrală, oferind fundalul necesar reunirii celor două părți ale parcului. De asemenea, lipsită de fundament este și ideea că prezența aici a unui lăcaș de cult ar duce la deteriorarea parcului. În realitate, partea lui de apus, singura care mai păstrează ceva din vechea înfățișare a locurilor, nu ar fi deloc afectată de noua construcție, nici chiar pe timpul lucrărilor, ea fiind destul de bine izolată de rest; nici zona din stânga aleii principale nu ar fi afectată, aleea centrală oferind suficient spațiu de manevră pe perioada lucrărilor.

Mai mult, existența Catedralei în Parcul Carol ar avea consecințe benefice în readucerea acestuia în sfera de interes a bucureștenilor și a străinilor aflați în trecere prin oraș, sporind atenția edililor față de înfățișarea întregii zone și de întreținerea ei.

Nu sunt atât de naiv încât să consider că românul din zilele noastre, bucureșteanul în cazul de față, este caracterizat printr-o adâncă pioșenie și o evlavie bisericească pronunțată. Chiar privesc cu oarece suspiciune și ușor amuzat pe cucoanele care, în drum spre serviciu, se opresc îndelung în fața vreunei biserici să-și spună rugăciunea de dimineață, făcându-și cruce cu față spășită, cu gesturi largi și privire melancolică. Nu cred în necesitatea acestor atitudini,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

socotindu-le un fel de formă fără fond (deşi adversarii lui Maiorescu, şi nu numai ei, apreciază că formele acestea regenerează fondul. Să dea Dumnezeu!).

Catedrala va oferi spaţiul necesar desfăşurării unor ceremonii religioase importante. Ea va fi nu doar un lăcaş de cult, ci şi o construcţie de referinţă în arhitectura bucureşteană, un punct de atracţie pentru orice locuitor al Capitalei, pentru orice vizitator al acesteia. Prezenţa ei în Parcul Carol va readuce pe aleile acestuia oamenii care să-i redea viaţa de altădată.

Note bibliografice

1. Gh. Vasilescu: "Construirea Catedralei neamului în Bucureşti – un proiect vechi de peste un secol". – În: Anuar al Arhivelor Municipiului Bucureşti, II, 1998. – p. 160.

2. Dan Berindei, Ş. Bonifaciu: *Bucureşti – ghid turistic*. Buc.: Sport-Turism, 1978. – p. 207; Dan Berindei: "Bucureştii anilor 1906 şi ai răscoalei din 1907". În: "Bucureşti. Materiale de istorie şi muzeografie", II, 1965, p. 238; G. Potra: *Din Bucureştii de ieri*. – Buc.: ESE, 1990. – I, p. 337; Gr. Ionescu: *Bucureşti. Oraşul şi monumentele sale*. – Buc.: Editura Tehnică, 1956. – p. 262; Rică Marcus: *Parcuri şi grădini din România*. – Buc., 1958. – p. 176.

3. G. Potra: *op. cit.*, p. 254.

4. Dim. Papazoglu: *Istoria fondării oraşului Bucureşti*. – Buc.: Minerva, 2000. – p. 56.; Popescu-Lumină: *Bucureştii din trecut şi de astăzi*. – Buc.: Universul, 1935. – p. 504.

5. Ion Ghica: *Opere*. – Ed. I. Roman. – Buc.: Minerva, 1970. – II, p. 395.

6. G. Potra, *op. cit.*, p. 196.

7. *Idem*, p. 197.

8. Dan Berindei: *Oraşul Bucureşti, reşedinţă şi capitală a Ţării Româneşti*. – Buc., 1963. – p. 162.

9. Ulysse de Marsillac: *Bucureştiul în veacul al XIX-lea*. – Ed. de A.-Ş. Ionescu. – Buc.: Meridiane, 1999. – p. 92, 151. v. şi: N. Iorga: *Istoria românilor prin călători*. – Buc.: Editura Eminescu, 1981. – p. 482; G. Potra: *Bucureştii văzuţi de călători străini*. – Buc.: Editura Academiei, 1992. – p. 129.

10. G. Ionescu-Gion: *Istoria Bucureştilor*. – Buc., 1998. – p. 634.

11. Popescu-Lumină, *op. cit.*, – p. 432.

12. N. Vătămanu: *Istorie bucureşteană*. – Buc.: Editura Enciclopedică, 1973. – p. 70.

13. *Idem*, p. 71

14. Marsillac, *op. cit.*, p. 123.

15. V. Z. Teodorescu: *Cronică bucureşteană, 1877 – 1878*. – Buc., 1997. – p. 161.

16. *Ibidem*

17. *Istoria oraşului Bucureşti*. – Buc.: Muzeul de Istorie, 1965. – p. 340.

18. C.C. Giurescu: *Istoria Bucureştilor*. – Ed. II. – Buc.: Sport-Turism, 1979. – p. 137; *Istoria oraşului Bucureşti*. – p. 351.; P. Dan: *Mică enciclopedie de cultură şi civilizaţie românească*. – S.l., 1998. – p. 169.

19. G. Potra: *Din Bucureştii de ieri*. – p. 337.

20. I. Paraschiv, Tr. Iliescu: *De la Hanul Şerban Vodă la Intercontinental*. – Buc.: Sport-Turism, 1979. – p. 189.

21. *Idem*, p. 188.

22. N. Vătămanu, *op. cit.*, p. 202; G. Potra: *Din Bucureştii de ieri*. – Buc., 1990. – I, p. 179; Fl. Georgescu ş.a.: *Probleme edilitare bucureştene*. – Buc.: Muzeul de Istorie, 1966. – p. 135.

23. R. Marcus, *op. cit.* – p. 176.

24. Berindei: *Ghid*, p. 207.

25. Potra, *op. cit.* – p. 337.

26. D. Berindei: "Bucureştii anului 1906 şi ai răscoalei din 1907". – p. 238.

27. Călăuza oficială şi catalogul expoziţiei din 1906.

28. Potra, *op. cit.* – p. 338.

29. *Atlas-ghid. Istoria şi arhitectura lăcaşurilor de cult din Bucureşti*. – Buc., 1999 – 2000. II, Biserici ortodoxe, p. 110.

30. Barbu Solacolu: *Evocări, confesiuni, portrete*. – Buc.: Cartea Românească, 1974. – p. 86.

31. I. Bulei: *Atunci când veacul se năştea*. – Buc.: Editura Eminescu, 1990. – p. 375 – 398.

32. *Ghidul muzeelor din Bucureşti*. – Buc.: Cinor, S.a. – p. 53; Berindei: *Ghid*, p. 136; P. Dan, *op. cit.*, p. 219.

33. Potra, *op. cit.*, p. 339; M.A. Stoenescu: "Mormântul Eroului Necunoscut". – În: Buc. MIM, XII, 1997. – p. 239.

34. *Ghidul muzeelor*, p. 45; N.D. Ion: *Bucureştii. În căutarea micului Paris*. – Buc.: Tritonic, 2003. – p. 81.

35. N. Ciachir: "Decorarea oraşului Bucureşti". – În: Buc. MIM, VI, 1968. – p. 13; C. Rodes: *Bucureştii în vâltoarea primului război mondial*. – Buc.: Teora, 1993. – p. 141.

36. M.A. Stoenescu: *op. cit.*; Fl. Tucă ş.a.: *Milenii de statalitate, cultură şi creştinism în spaţiul românesc. Cronologie*. – Buc.: Sylvi, 2003. – II, p. 24.

37. Potra, *op. cit.*, p. 340; L.G. Machedon: *Mişcarea modernistă interbelică românească în arhitectura Bucureştiului*. – Buc., 2001. – p. 256.

38. Const. Ucrain: *Personalităţi ale aviaţiei române*. – Buc.: Geneze, 1998. – p. 107.

39. Ionel C. Ioniţă: *O "lună" din istoria Bucureştilor*. – Buc.: ARCUB, 1998. – p. 11.

40. *Ibidem*.

41. Dan, *op. cit.*, p. 258.

42. Popescu-Lumină, *op. cit.*, p. 432.

43. *Ibidem*.

44. Berindei, Bonifaciu: *Bucureşti. Ghid turistic*. – p. 89.

45. Beldiman: "Filaretul". În: "Secolul 20", nr. 4-6/1997. – p. 199.

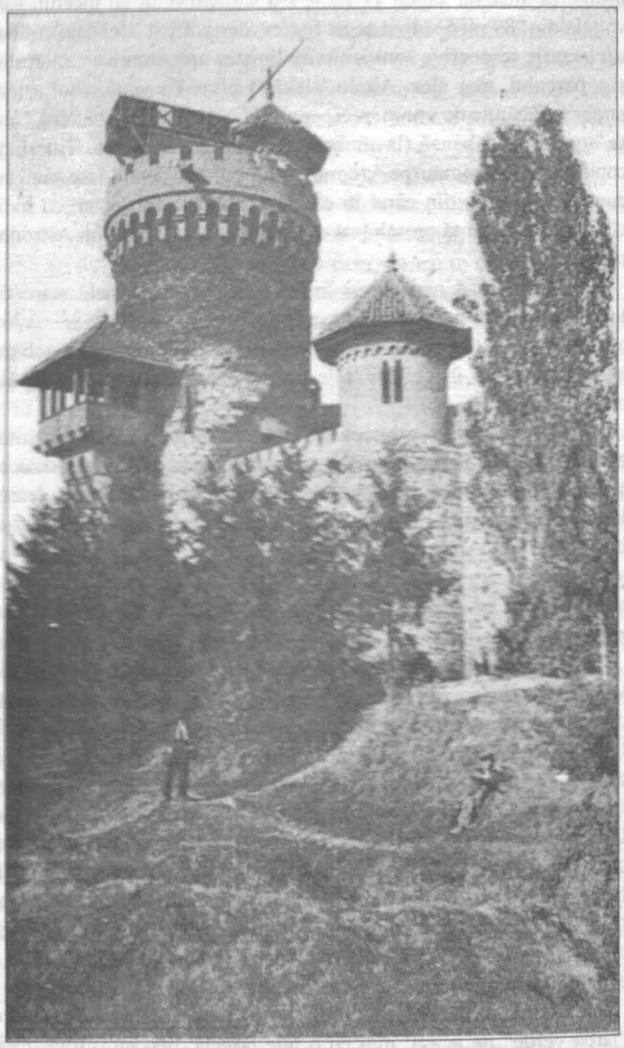

Parcul Carol – Turnul lui Vlad Ţepeş

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

Însemnări consemnate pe cărți vechi românești

Lăcrămioara MANEA
Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea

Cartea românească veche împreună cu întreaga creație spirituală a poporului nostru a purtat pecetea omogenității pe întreg spațiul locuit de acesta, a reliefat mărturia unității etnice și a circulat de-a lungul secolelor fără opreliști, în ciuda atâtor restricții impuse de granițele politice.

Însă, dincolo de importanța spirituală și culturală a vechilor noastre tipărituri, acestea reprezintă și un remarcabil izvor de informații din cele mai diferite domenii, datorită numeroaselor însemnări făcute pe filele îmbrunite de vreme. Valoarea științifică a manuscrise este indiscutabilă pentru istorie, pentru evoluția scrisului și a culturii, contribuind și la stabilirea coordonatelor mentalității oamenilor din trecut. Cărțile sunt martorii străduințelor acestora, prin grija cărora au fost consemnate diverse informații care pot reconstitui viața socială, economică și culturală a societății românești din secolul al XVII-lea până în zilele secolului al XIX-lea.

Însemnările aflate pe spațiile albe ale foilor, marginal sau în interiorul scoarțelor, constituie și o adevărată istorie a schimbului de valori culturale efectuat de către românii de pretutindeni de-a lungul timpurilor.

Ne propunem să prezentăm câteva astfel de însemnări descifrate de pe cărți românești datând din perioada umanistă, respectiv veacul al XVII-lea, precum și din secolele XVIII – XIX, cărți pe care le posedă în colecțiile sale biblioteca Institutului de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea. Informațiile desprinse sunt prețioase, cu un conținut istoric, documentar, familial sau cu privire la circulația cărților.

Încă de la apariție, pravila feudală *Îndreptarea legii* – Târgoviște, 1652, s-a bucurat de o mare prețuire și circulație printre români. Ardeleni și munteni au consemnat în paginile exemplarului nostru (B.R.V. I 61, inv. 5) evenimente care au reținut în mod deosebit atenția în anii 1668 și 1676. Astfel, pe spațiul liber al paginii 536, cu cerneală neagră, «*Scris-am eu Radu log*[o]*făt din Cârstiian*, (azi, comuna Cristianu, Brașov) *sân* (fiul) *Opri*[i] / *când au scris fost-au în sat săz*[ă]*tori văleat 7176* (1668). / *Iar scriseiu să-s știe* [în]*tâmplându-să atunce* / *Scris-am eu Stanci*[u] *vov Ciorân*[ești] / *pisatie Pop Radul ot Vrătuștie ? latâ* / *scrâșu să să știe când inbla semenici*[i] ? *și satu*[l] *să răsipise la văleat 7184* (1676)».

Limbajul rotacizant și toponimele menționate demonstrează foarte probabil că exemplarul a ajuns în ținutul Brașovului la 16 ani după tipărire, contribuind la întărirea credinței reli-

Îndreptarea legii **– Târgoviște, 1652, paginile 536 și 71**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

gioase ortodoxe în lupta contra catolicismului în expansiune. Un grămătic cu semnătură indescifrabilă "readuce" cartea în Țara Românească, în vremea domniei lui Duca Vodă (1674 – 1678), prin consemnarea sa de pe pagina 71: «*Să-s știi de la Doca Vodă că iara de-n ce / știi ? și iară ședem la Căpenești* (Cânepești, jud. Gorj) *și iar (...) ?. / grămătic (...) ? Iară să-s știe văleat 7184* (1676)».

Din acest moment nu știm pe unde a mai circulat această pravilă, în 1978 fiind achiziționată de către biblioteca noastră.

Un loc aparte în șirul însemnărilor îl au cele cu privire la proveniența cărților, preocuparea unor oameni ori preoți de a cumpăra cărți românești, de a le păstra cu grijă sau de a le dărui unor lăcașuri de cult.

Doi români, Dumbravă și Gligorie din satul Urșua (un sat din Transilvania) dau fiecare câte 5, respectiv 4 florini (florin = monedă de argint folosită în Transilvania și echivalentă în Țara Românească și Moldova cu 213 – 222 de parale, în timp ce o para era echivalentul a 3 bani) pentru cumpărarea de către întreg satul a unui *Chiriacodromion* – Bălgrad, 1699 (B.R.V. I 115, inv. 11). Acest fapt este consemnat în josul filelor 1 nenumerotate – 12 numerotate, de către Pătru Popa ? Toader, în anul 1705:

«*Să știe de această sfântă carte / precum o au cumpărat satul în 20 de florinți / iar eu Dumbravă am dat singur pre această sfântă carte / 5 florinți și 25 de bani ca să aibu pomeană, / până unde va trăi această sfântă carte, / pre Dumbravă și pe femeia lui, Salomie ?. /*

Eu, Gligorie din uliță am dat / singur 4 florinți de am / agiutorit. Căci am luatu-o / această sfântă carte ca să-mi fie pom / -mană mie și soți[ei] *mi*[ele], */ Ioana și băieților mei / văleat 1705. /*

Scris-am eu Pătru Pop[a] *? Toader din Urșua*».

Cumpărarea de cărți în limba română de către diverse categorii de oameni, care făceau de cele mai multe ori eforturi financiare pentru aceasta, dovedește marea dragoste de carte și limbă, prețuirea acordată lor. Pe de altă parte, pornind de la astfel de însemnări s-ar putea realiza un studiu privind evoluția costului, în timp, cel puțin al unora dintre cărțile vechi românești.

O altă însemnare de proveniență și circulație care ne-a reținut atenția este cea aflată în partea inferioară a foilor 1 – 9 ale *Evangheliei* – București, 1742 (B.R.V. II 224, inv. 15) – exemplar cumpărat la numai un an după tipărire:

«*Această sfântă Ev*[a]*nghelie / iaste a dumnealui jupan /* ... (foaie ruptă) *Vel* (mare) *Cap*[itan] *za lefegii / care au dat-o la besearecа dumnealui / de la satul Zbrăgleaze*[le], (azi Mavrodin) */ unde să prăzmuiaște hramul / Sfântului mucenic Gheorghie / fev*[ruarie], *8 dni,* [vă]*l*[ea]*t 7251* (1743)».

Biserica actuală de la Mavrodin, județul Teleorman, zidită ante 1743, a fost renovată în anul 1934, când au fost găsite o serie de cărți vechi printre care și această *Evanghelie*; însemnarea de mai sus o demonstrează, ea fiind publicată de Sacerdoțeanu, A. în *Revista Istorică*, an. XXI, nr. 4 – 6, 1935, p. 118.

Evanghelia tipărită la București în anul 1750 (B.R.V. II 275, inv. 18) l-a avut ca proprietar pe marele spătar Constantin Dudescu – diplomat din secolul al XVIII-lea, fiul marelui logofăt Radu Dudescu, și a fost dăruită bisericii Sf. Andrei din satul Frunzănești (com. Fundeni, jud. Ilfov), construită de cei doi între anii 1732 – 1733. La Frunzănești se găsesc și ruinele caselor Dudescu (conform *Bibliografiei localităților și monumentelor feudale din România – Țara Românească*, vol. 1, p. 317). Această prețioasă informație ne este dată de consemnarea de pe foile 1 – 11 ale exemplarului, după cum urmează:

«*Această / sf*[â]*ntă / și dumnezeiască / Eva*[n]*ghelie / iaste a dumnealui / Costandin Dudescu / vel spăt*[ar] */ și s-au dat / la bisearica / de la Frunzănești / la săpt*[embrie], *25 dni, 7259* (1750)».

Faptul că ea a fost cumpărată imediat după tipărire atestă încă o dată setea de citit a românilor și circulația rapidă a cărților în această perioadă.

Tipărită la București, în anul 1742, *Cazaniile lui Ilie Miniat* (B.R.V. II 223, inv. 14) a fost cumpărată în 1766 «*pe drep*[t] *cu banii miei, prețul 400 para*[le] *? / de la Calistrat preotu*[l] *de Putna ? și nimene să nu / îndrăznească a lua cu ei*». Însemnarea de pe foile 1 – 16 este ilizibilă în unele locuri (precum numele cumpărătorului), datorită încercării de a fi acoperită ulterior cu o acuarelă maron. Șase ani mai târziu însă, *Miniatul* este dăruit Mănăstirii Putna, după cum continuă să scrie un altul pe nume Atanasie: «*Și murind acest numit părinte / s-au dat acest Miniat Mănăstirii / Putnii unde au fost și metania sa / pentru pomenire*[a] */ sufletului său / care s-au pristăvit* (murit) *la oști / în poslușania Mănăstirii. / În anii 7281* = 1772 = *sept*[embrie] = *22, în zi* [de] *sâmbătă / în Mănăstire*[a] *Sfâ*[n]*tului Spiridon i-au fost / săvârșire acestei vieți trecătoare. / Atanasii (...) ? am scris*».

Ulterior cartea își va schimba proprietarul, în iunie 1819

***Îndreptarea legii* – Târgoviște, 1652**

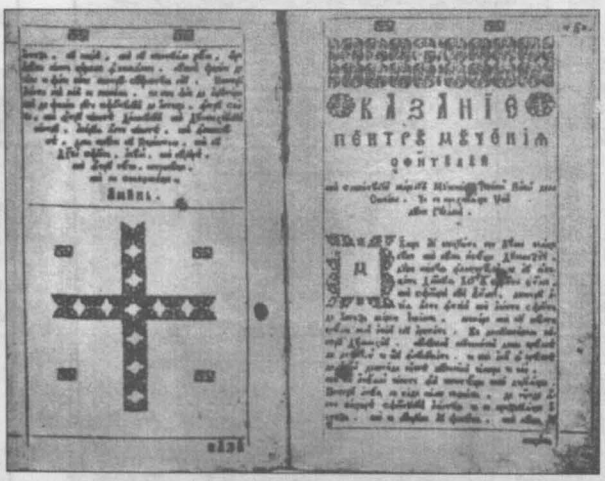

***Chiriacodromion*, Bălgrad, 1699**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

«această sfântă Cazanie» fiind dăruită – nu știm cui *«de la preotul Simion... din Cernăuți»* (foaia 146). Plină de neprevăzut este istoria acestei tipărituri dacă aducem în atenție și însemnarea inedită de pe verso-ul foii libere:

«La u[ns]*prezece enuarie la anu*[l] */ 838* (1838) *pămâ*[n]*tu s-au cutremurat / la vreme di*[n] *no*[a]*pte, / la 9 ceasuri. Zoltan v*[on] *Ghejar ?»*.

Aceasta oglindește o dată în plus marele cutremur din estul Europei, din 11 ianuarie 1838, care a fost simțit în toată țara. Consemnarea poate fi localizată în Transilvania, judecând după antroponimul semnatarului și după ora menționată – 9 seara, întrucât, pornind de la o serie de alte însemnări, cercetătorul Dudaș Florian conchide că seismul a fost semnalat la ore diferite, unda seismică de la ora 20,45 repetându-se. Astfel, registrul cutremurelor de pământ arată că la 9 seara seismul a fost deosebit de violent în Banat, Moeciu de Sus, în Bihor și Sibiu. (Dudaș, Fl., *Însemnări pe bătrâne cărți de cult*, Editura Albatros, 1992, p. 120)

Cumpărată și dată unui lăcaș de cult în secolul al XVIII-lea este și tipăritura de la Râmnic – *Cazanii*, 1781 (B.R.V. II 445, inv. 22):

«Să se știe că au cu[m]*părătu-o această Eva*[n]*ghelia / să se știe cine au cu*[m]*părat această Evanghelie și au / datu-o pomană la besereca la Filiuci ? și cine au / să fie blăstămat d*[e] *D*[o]*mnul I*[i]*sus H*[ri]*stos. Eu Ion diacul o am luat pomană la beserecă văle*[a]*t 1794»*. (partea inferioară a foilor 1 – 5)

Pe foile 1 – 3 nenumerotate și 1 – 12 numerotate ale cărticelei *Prăvălioară de taina ispovedanii* – București, 1781 (B.R.V. II 450, inv. 23) a fost așternută la începutul secolului al XIX-lea o amplă și curgătoare însemnare de căință în fața Providenței a monahului Gherasim ? de la Mănăstirea Horezu (com. Horezu, jud. Vâlcea): *«Această cărticică / iaste a sfintei / mănăstiri Hurezii. / S-au scris / ca să nu să dea / această carte / dintru ale părintelui (...) ? / Gheroshim ? monahu*[l] */ D*[oa]*mne D*[u]*mnezeule greșit-am ? / în cer și înaintea Ta, înaintea / înaintea Înălțimii / Înălțimei Tale și nu sunt / vreadnic să mă chemi / robul Înălțimii Tale / leat 1809»*.

Următoarele două însemnări asupra cărora ne vom apleca le putem numi de cumpărare și afurisenie pentru cei care ar îndrăzni să "fure" aceste cărți, expresii amenințătoare tipice cu precădere în secolul al XIX-lea.

Prima consemnare ne informează și cu privire la prețul de cumpărare a cărții lui Theodor Studitul – *Cuvinte*, Râmnic, 1784 (B.R.V. II 481, inv. 26) și spune:

«Această carte a Sfântului Teodor Studitul / este cumpărată de mine din București de la / peț cărie peste drum de la un pe[s]*car cu lei 12: / adică lei doisprezece tocmit și cine s-a*[r] *ispiti / ca să o fure să n-aibă parte ca să vază fața lui Hristos / 844 (1844): martie: 5, Isidor Ciubotaru»*. (foaia de gardă 2)

Cea de-a doua consemnare este așternută cu cerneală neagră pe paginile 1 – 11 ale cărții *"ce să numește Liturghie"* – Sibiu, 1814 (B.R.V. III 53, inv. 41) și care *«... s-au cumpărat de* [către] *robul lui Dumnezeu / Co*[n]*stantin Ioniță / din Zebil și s-au / dăruit la biserică / la Somova; și cine se va / ispiti să o fure să fie / afurisit de toată lume*[a]*; de / sfinți*[i] *părinți de la / soborul necăit. 1894, ianuari*[e] *18»*.

Nota manuscrisă este cu atât mai importantă cu cât cartea tipărită în Transilvania avea să circule și în Dobrogea, cumpărată fiind de românul Constantin Ioniță din Zebil (jud. Tulcea) și dăruită probabil chiar de el bisericii din satul Somova (jud. Tulcea), în anul 1894. Menționăm că biserica Sfinții Voievozi din Somova a fost zidită la 1884 (conform *Albumului de Bisericile clădite în județul Tulcea între anii 1886 – 1901*, București, 1901). Așadar, cartea românească era cumpărată și păstrată cu grijă și în lăcașurile de cult dobrogene, fondul bogat de carte al acestora demonstrând-o de altfel.

Alte categorii de însemnări pe care le vom prezenta în această lucrare consemnează numele legătorului și când au fost "legate" cărțile ulterior legăturilor originale sau dezvăluie diverse informații, uneori adevărate cronici de familie.

Pe forzațul său inferior, *Chiriacodromionul* tipărit la București în 1732 (B.R.V. II 205, inv. 13) poartă următoarea însemnare:

«S-au legat această [carte] *sfântă și mângâitoare / de sufletele celor ce sânt iubitori de / multe desfătări și iau în mână vi*[e]*țile / acestei lumi.* [Acea]*stă carte adică* [Chiriaco]*dromion / s-au legat a treia oară de cel mai prostu și / neînvățat între meșteri, Ștefan dasc*[ăl]*. / S-au legat această sfântă* [carte] *în 1792, mart*[i]*e.10 dni»*.

Acest legător menționat – Ștefan dascăl – nu apare în nici un index al legătorilor români și nu cunoaștem localitatea în care s-a efectuat legătura. Certe sunt anul execuției lucrării – 1792 și nepriceperea acestui "meșter".

Date familiale apar pe mai multe cărți vechi românești din colecțiile Institutului nostru, însă ne vom opri asupra unuia din cele două exemplare ale tipăriturii *Acathistu* – Râmnic, 1819 (B.R.V. III 1027, inv. 46). Acesta are foi *recto-verso* cu o serie de astfel de însemnări ale aceluiași preot Ion. *Acatistul* l-a avut în posesie mulți ani începând cu 1835, când a îmbrățișat cariera duhovnicească.

«Această catavesere / este al meu / când m-am făcu[t] */ duhovnic. / 1835, P*[reot] *Ion duhovn*[ic]*»*.

Apoi cartea a fost martoră la decesul soției și al nurorii preotului: *«Să se știe de când au murit / Maria, prioteasa / mea în curgerea / anului 1838, mart*[i]*e / pe 29 luni s*[e]*ara la / cină (...) ? ca lumi- / nată (...) ? și să / pomenească, iară D*[om]*nul să / miluiască și pre mi- / ne robu lui Dumnezeu, / preotul Ion duhovnicul...»* (foile 42 – 44); *«Să se știe de când au murit / norimea Marica / în curgerea anului 1849, sept*[em]*v*[rie] *26 / ...»* (foile 46 – 48).

Zece ani mai târziu vor fi consemnate alte două momente din viața duhovnicului, nașterea și botezul nepoatei sale: *«Să se știe de când / e născută fi*[i]*ca / lui Licsandru fiu*[l] */ meu, la leat 1859 / febr*[uarie] *5»*. (foaia 121 r.); *«Și s-au botezat / (...) ? / de Sfântul (...) ? / Nașii au ținut-o / în brațe / și i-au dat numele / Nastasia»*. (foile 121 v. – 125 r.).

Putem spune că asemenea celor mai buni prieteni, cărțile au fost dintotdeauna alinare celor cărora le-au aparținut.

Seria însemnărilor poate continua, mereu ieșind la iveală noi și diverse informații. Semnalarea și interpretarea acestora prezintă interes pentru cercetători și pentru istorie, ajutându-ne să înțelegem mai bine spiritualitatea românească.

Bibliografie

• Dudaș, Florian, *Memoria cărților românești vechi*, Oradea, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, 1990.

• *idem*, *Însemnări pe bătrâne cărți de cult*, Editura Albatros, București, 1992.

• Stoicescu, Nicolae, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România – Țara Românească*, vol. 1 – 2, Mitropolia Olteniei, 1970.

• Șchiau, Octavian, *Cărturari și cărți în spațiul românesc medieval*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

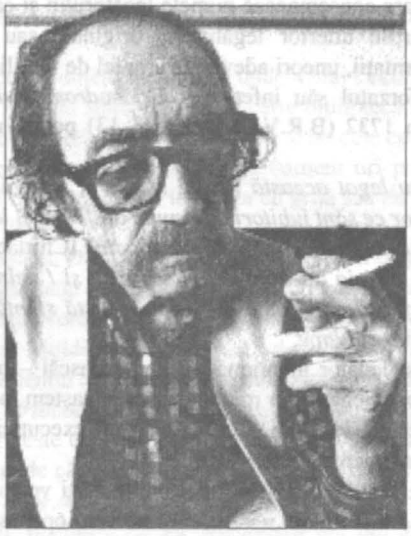

Bio-bibliografie

Născut la 6 iunie 1931 în comuna Brăduleț, județul Argeș.

Absolvent al Institutului Politehnic din București, Facultatea de Mecanică.

Volume de poezii

- 1972: *Poezii*, Editura Cartea Românească
- 1975: *Sunetul odihnei*, Editura Albatros
- 1977: *Demnitatea ochiului*, Editura Albatros
- 1979: *Mamagruia*, Editura Albatros
- 1981: *Mamagruia*, Corycian Press, SUA, traducere în limba engleză de Stavros Deligiorgis
- 1985: *Epiloguri la poeme neterminate*, Editura Cartea Românească, Premiul pentru poezie al Asociației Scriitorilor din București pe anul 1985

Referințe critice

- Laurențiu Ulici – "Contemporanul", Nr. 6/1973
- Dinu Flămînd – "Argeș", Nr. 1/1973
- A.I. Brumaru – "Vatra", Nr. 1/1979
- Mihaela Andreescu – "Ramuri", Nr. 5/1979
- Mircea Scarlat – "România literară", Nr. 37/1979
- Eugen Simion – "România literară", Nr. 45/1979
- Sever Avram – "România literară", Nr. 15/1986

Miron GEORGESCU

Nu cunosc nici un text programatic semnat de Miron Georgescu. Şi totuşi cele patru volume de versuri publicate până acum par a fi obiectivarea unui demers teoretic neconceptualizat, în aplicarea căruia efortul deliberat prevalează asupra "inspirației". Avem de-a face cu un artist lucid, prea lucid chiar, pentru care poezia este înainte de toate construcție deliberată, temperare a emoțiilor prin intelect. (...)

În cazul poeziei lui Miron Georgescu, criteriul axiologic se aplică la volum şi nu la poem. Fiecare apariție editorială a prezentat o altă ipostază a Poeziei (...)

La capătul articolului nu putem să nu ne oprim asupra evoluției paradoxale a acestui autor. De obicei, experiența formală încheie o carieră poetică; la Miron Georgescu a inaugurat-o. Cauza poate sta în debutul tardiv al autorului; nu avem nici o garanție că ordinea apariției volumelor coincide cu cea a scrierii lor.

Primul volum îl încadra pe Miron Georgescu într-o serie ce-i cuprinde pe Dimov şi Brumaru; dar încadrarea aceasta este dezisă de celelalte volume. Dacă în primul se putea vorbi de un exces de literatură în sensul de meşteşug, în celelalte frapează tocmai lipsa "poetizării" tradiționale. Manierismul atrage inevitabil atenția asupra formei, declanşând reacția împotriva ei.

Miron Georgescu a reluat, deliberat poate, drumul poeziei moderne.

Mircea SCARLAT

Oracol

o vorbire în dodii cu miros de pucioasă
un festin o procesiune şi nici o amintire
uitarea mai pură decât amintirea

şi să te hrăneşti cu umbra cuvintelor
din cerul gurii cu umbra ta topită
în umbra nopții şi înfrigurat de inaniție
să stai la pânda poemului care se scrie singur
cu umbra cuvintelor din cerul gurii

drogul umbrei otravă mai dulce
decât discursul şi caligrafia
şi ars poetica respirând din ce în ce mai greu

Alelei!

nici unul dintre degetele mele nu este
arătător de moarte străbunica noastră eternă
de a cărei tandrețe alelei! va trebui
până la urmă să ne bucurăm

şi ce mai faci tu înghițitorule
de cuvinte băutorule de cerneală?

şi ce mai faci tu Doamne Doamne
în strădania ta de a pierde moartea printre degete?

Fiat lux

şi lumea asta adăpostită sub pleoape
cu spaima vieții în sânge
şi pleoapa asta ghilotinând lumina
cu spaima morții în lacrimă

şi eu clovnul nebun fardându-mi
pleoapele cu prețul cel mai mic
şi taraba ochilor tremurând
de spaima cumpărătorului

Poem cu beladonă

atâtea vreau să-ți spun
bucurii tăinuite sub limbă veche

despre cuvântul beladonă îndulcind
saliva despre fragilitatea ochiului meu
pipăindu-ți limitele trupului despre
cum se schimbă sângele înghițind
pui de viperă despre...

dar smulge-mi odată limba
ca să explodeze zicerile despre

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

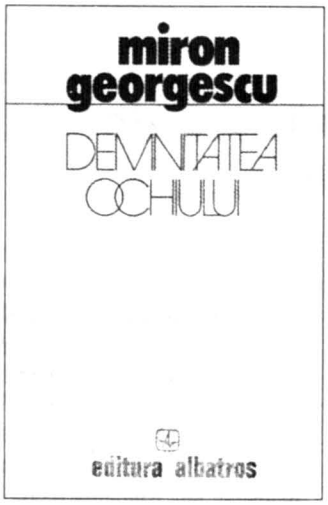

ȘAPTE SONETE

1. PROLOG

în jur semanticele bezne
și-o inspirație bolnavă
cuvintelor să-i fie sclavă
cu-încheieturi de vers la glezne
și-n vers cuvintele să cadă
fardate cu argou și semne
narcotizate cu miresme
scăldate-n miere și otravă
pândeau sinucigașul care
încearcă moartea să-și ascundă
printre silabele precare
cel ce dilată o secundă
pentru eterna-îmbrățișare
cu-o inspirație fecundă

2. VIRGINITATE

cuvânt în noaptea mult prea lungă
dintre idee și rostire
prea spânzurat cu grave fire
de limbă dogmă și poruncă
virgin închipuit ca mire
destrăbălat într-o speluncă
unde cuvântul se aruncă
într-un pahar ca să respire
și pentru ultima bravadă
în alcool visa doar buze
să-l matureze și să cadă
precum căderea unei frunze
pe infinita esplanadă
în dulcele viol de muze

3. CINEGETICĂ

o ceată de poeți imberbi
adulmecând mereu silabe
ca fiarele în patru labe
pândind ciozvârtele de cerbi
cu trupuri străvezii și slabe
pentru fecioare orbi și sterpi
pe limbă șuierat de șerpi
și începuturi de balade
copii ai ultimului bard
născuți într-un bordel boem
unde cuvintele se sparg
până la ultimul fonem
poeți imberbi ochind în larg
himera marelui poem

4. DON QUIJOTE

atins cuvântul doar cu lancea
și cu iluzia că mori
nu totdeauna uneori
ca Don Quijote de la Mancha
și stelele să le cobori
doar cu uimirea nu cu cangea
și să învingi in vis și-n van cea
mai astrală dintre mori
cu față tristă cavaleră
topită-n vis și-n fantezie
să tragi cuvântul la galeră
și fecundat de poezie
să-adormi în ultima parcelă
în care moartea este vie

5. SPINOZA

cuvinte risipite-n magmă
cristalizate-n diamante
virgine-n spirit și amante
la-mperecherea din sintagmă
și-ndurerarea că neant e
la pierderea în marea larmă
cu perforată diafragmă
și-o nostalgie de andante
și să le strângi la piept pervers
ca un drogat iubindu-și doza
și deflorate într-un vers
și șlefuite în "stil roza"
să le prefaci într-un demers
precum rostirea lui Spinoza

6. RIEN NE VA PLUS!

doar printre cărți și fără loc
mai sta valetul de mărar
și încerca fără habar
să-și dea în cărți de nenoroc
simțise viața în zadar
și chiar fatidicul soroc
prea multă moarte prea mult joc
până la cel din urmă zar
și-mpodobit cu flori de gală
sorbind cuvintele din cupă
visa o moarte ideală
ca să-și trăiască viața după
intrând in ultima royală
ca un străvechi valet de culpă

7. EPILOG

abisul dintre două pleoape
și lumea strânsă pe retină
clipirea lor o ghilotină
pentru cuvinte pentru șoapte
și ochiul vrea să mai rețină
o lacrimă cât mai aproape
lentilă rătăcită-n noapte
filtrând și moartea prin lumină
și-n clipa ultimei clipiri
doar între pleoape poți să stai
îmbrățișat de tânguiri
ca să mai vezi cu chiu cu vai
că nu mai poți ca să respiri
și pleoapele nu le mai ai

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Interferențe

Relațiile româno-polone

(III)

dr. Ion CONSTANTIN

România și Polonia – "ancore" ale sistemului de securitate al noii Europe

Apropierea geografică și legăturile tradiționale statornicite de-a lungul vremii sunt factori care determină ca Republica Polonă să reprezinte pentru România un important partener de cooperare în domeniul economic, tehnico-științific și cultural.

Ca suprafață și resurse economice, tehnologice și umane, cât și ca poziție geostrategică și potențial militar, România și Polonia sunt cele mai mari și importante țări în Europa Centrală și de Est.

Între cele două țări nu există nici-un fel de probleme, ele având obiective strategice comune în direcția integrării depline în structurile politice, economice și de securitate occidentale.

România, ca și Polonia, concepe propria securitate și transformările politice și economice interne nu doar ca pe o problemă a Europei Centrale, ci având o importanță deosebită pe întregul continent. Această abordare comună derivă din faptul că România și Polonia ocupă poziții-cheie în zona de contact dintre Europa Occidentală integrată și noile state independente din estul continentului, care se află în căutarea propriei identități.

Din perspectiva interesului mai general al NATO și al membrilor săi față de evoluțiile din zona mediteraneană, este notabil faptul că România reprezintă una dintre puținele țări central-europene care au relații bune cu toate statele din sudul și estul Mediteranei.

România se recomandă și ca o verigă importantă în asigurarea legăturii între flancul nordic și cel sudic al Alianței, precum și pe axa vest – est, prin conexiunea Marea Nordică – Rin – Main – Dunăre – Marea Neagră.

Vorbind despre relațiile economice, politice și de securitate ale SUA cu Europa, fostul ambasador american la București, Alfred Moses, afirma, la 30 august 1995, în fața studenților Universității Mării Negre, că România și Polonia reprezintă "ancorele firești ale unui sistem de securitate central-european integrat cu Occidentul". În limbajul diplomatului american, reprezentând evident punctul de vedere al administrației SUA, cele două țări – "cele mai mari din regiune, una la nord, cealaltă la sud" – constituie două "ancore" cu care s-ar fixa sistemul de securitate al noii Europe în apele învolburate ale regiunii. O asemenea structură de securitate ar avea o dublă funcțiune. În primul rând, ea ar pune capăt potențialei instabilități într-o regiune crucială a Europei, de unde au izbucnit cele două războaie mondiale. În al doilea rând, o Europă Centrală sigură ar descuraja tentația istorică a Rusiei de a interveni în regiune și de a-și impune propria hegemonie, așa cum s-a mai întâmplat, cu consecințe dramatice pentru popoarele respective.

Vizitele și contactele între factori politici din cele două țări, inclusiv la cel mai înalt nivel, contribuie la crearea și consolidarea cadrului adecvat unei colaborări de parteneriat cu Polonia. Cu prilejul vizitei la Varșovia a președintelui Ion Iliescu, din 11 – 12 iulie 2001, a fost exprimat interesul celor două părți pentru dezvoltarea relațiilor. "Polonia dorește ca România să fie invitată în NATO în anul 2002, iar România vrea să beneficieze de experiența Poloniei. Între noi nu există probleme și conflicte" – acestea au fost asigurările date de președinții celor două țări. Președintele Ion Iliescu a spus că "statele noastre ar trebui să fie o locomotivă care să unească Baltica cu Marea Neagră". "Faptul că președintele Iliescu a ales Varșovia pentru prima sa vizită arată că Polonia și România se îndreaptă în aceeași direcție și au aceleași scopuri strategice" – a declarat președintele Aleksander Kwasniewski, adăugând că "România reprezintă o miză strategică în regiune și poate deveni un factor de stabilitate".

La rândul său, președintele Ion Iliescu a făcut cunoscut că România trebuie să își modernizeze forțele armate pentru a intra în NATO: "Polonia poate ajuta România în domeniul formării cadrelor și al restructurării Armatei române. România dorește, de asemenea, să se inspire din experiența Poloniei în ceea ce privește procesul de aderare la Uniunea Europeană, domeniu în care Varșovia are un avans față de București".

În perioada 8 – 9 octombrie 2003, președintele Poloniei, Aleksander Kwasniewski, s-a aflat într-o vizită oficială în România, la invitația președintelui Ion Iliescu. Programul vizitei a cuprins convorbiri între cei doi președinți, precum și convorbiri cu participarea celor două delegații oficiale. De asemenea, șeful statului polon s-a întâlnit cu președinții celor două Camere ale Parlamentului și cu primul ministru al României și a susținut o alocuțiune în fața Camerelor reunite ale Parlamentului.

Într-un interviu acordat cu acest prilej revistei "22", președintele Kwasniewski arăta următoarele: "Am susținut în mod consecvent eforturile României pentru integrarea ei în structurile euro-atlantice și i-am acordat sprijin deplin în această problemă. Am primit cu mare satisfacție invitația adresată României de a deveni membru al Alianței Nord-Atlantice la summit-ul de anul viitor de la Praga. Luând în considerare că avem o posibilitate istorică de-a învinge definitiv diviziunea din perioada Războiului Rece din Europa, ne-am pronunțat împotriva menținerii oricărei zone-tampon și am subliniat că politica «ușilor deschise» a NATO trebuie să fie un fapt, și nu doar o lozincă".

În ceea ce privește calitatea de membru în Uniunea Europeană, șeful statului polon și-a exprimat convingerea că "greutățile pe care România le-a întâmpinat vor fi depășite și încununate de succes, astfel încât România să devină membru deplin al Uniunii în anul 2007. În calitate de țară membră a UE, vom sprijini aceste eforturi și suntem gata să împărtășim României din experiența noastră, atât în domeniul conducerii și purtării negocierilor de aderare, cât și în procesul de adaptare a legislației".

În cadrul relațiilor bilaterale o dimensiune aparte este dată de atu-urile politice și economice care conferă Poloniei și României posibilități de afirmare ca zone de stabilitate și adevărate punți de legătură între diverse regiuni ale Europei. Așa cum arăta premierul polonez Leszek Miller într-un interviu acordat ziarului "Ziua" din 22 martie 2004, "Polonia consideră România un lider regional și o țară care joacă un rol-cheie în stabilizarea Balcanilor".

Relansarea legăturilor economice dintre cele două țări este o condiție indispensabilă pentru extinderea și dezvoltarea relațiilor pe plan politico-diplomatic și în celelalte domenii de interes. În ultimii ani s-au făcut progrese semnificative în domeniul economic, nivelul schimburilor comerciale triplându-se, mai ales

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

datorită întreprinderilor mici şi mijlocii.

Cu ocazia vizitei premierului Leszek Miller la Bucureşti, în martie 2004, s-a semnat Memorandumul de înţelegere şi cooperare între Agenţia Naţională pentru Întreprinderile Mici şi Mijlocii şi Cooperaţie din România şi Agenţia polonă pentru Dezvoltarea Întreprinderii. Cu acelaşi prilej, premierul român Adrian Năstase a afirmat că partea română va căuta soluţii pentru creşterea exporturilor româneşti în Polonia, pentru echilibrarea balanţei comerciale.

Pentru dezvoltarea legăturilor economice se impune crearea unor instituţii comune care ar putea facilita colaborarea de profil, cum ar fi: asociaţiile, camerele economice mixte etc. Pe acest plan, un exemplu lăudabil îl constituie recent înfiinţata Cameră de Afaceri polono-române din Cluj-Napoca.

Este necesar, de asemenea, ca relaţiile culturale, ştiinţifice şi pe linie de educaţie să capete un caracter mai sistematic şi permanent.

În concluzie, sunt premise favorabile care ne fac să credem că, în perioada următoare, relaţiile dintre România şi Polonia pot înregistra mutaţii pozitive, în spiritul legăturilor tradiţionale şi al intereselor celor două popoare.

Relaţiile culturale româno-polone

În ultimii ani s-au produs schimbări structurale în domeniile ştiinţei, culturii şi educaţiei din România şi Republica Polonă, în cadrul procesului general de reforme.

S-a aprofundat, astfel, procesul descentralizării activităţii în aceste domenii, al întăririi rolului instituţiilor teritoriale de profil, al creării şi completării cadrului legislativ cu programe şi acte normative privind educaţia culturală, cercetarea ştiinţifică, editarea de lucrări şi manuale, modernizarea instituţiilor de învăţământ, computerizarea bibliotecilor ş.a.

Cele două guverne sprijină într-o măsură considerabilă activitatea unor fundaţii şi instituţii culturale, precum şi cea editorială.

Cadrul juridic

În această perioadă au fost încheiate o serie de acorduri şi înţelegeri care au stat la baza relaţiilor bilaterale în domeniul cultural, ştiinţific şi al educaţiei, astfel:

- 27 martie 1991, Varşovia. Are loc semnarea Programului de schimburi cultural-ştiinţifice dintre România şi Republica Polonă pe anii 1991 – 1993.
- 23 iunie 1994, Varşovia. A fost semnat Acordul între Guvernul României şi Guvernul Republicii Polone privind colaborarea în domeniile ştiinţei, învăţământului şi culturii.
- 15 octombrie 1995, Varşovia. S-a semnat acordul de colaborare interdepartamentală în domeniul arhivistic.
- 14 mai 1996, Bucureşti. Are loc semnarea acordului interguvernamental de cooperare ştiinţifică şi tehnologică dintre România şi Republica Polonă.
- 26 septembrie 1997, Varşovia. A fost semnat Programul de aplicare a Acordului dintre Guvernul României şi Guvernul Republicii Polone privind colaborarea în domeniile ştiinţei, învăţământului şi culturii pe anii 1997 – 2000; Programul a fost reînnoit, ulterior, pentru perioada 2001 – 2004.
- 18 decembrie 1997, Bucureşti. S-a semnat Înţelegerea de colaborare între Ministerul Educaţiei Naţionale din România şi Ministerul Educaţiei Naţionale din Republica Polonă pe perioada 1997 – 2000; Înţelegerea a fost reînnoită, ulterior, pentru perioada 2001 – 2004.

Se află în analiza experţilor proiectul Acordului dintre România şi Republica Polonă privind recunoaşterea şi echivalarea diplomelor şi certificatelor de studii.

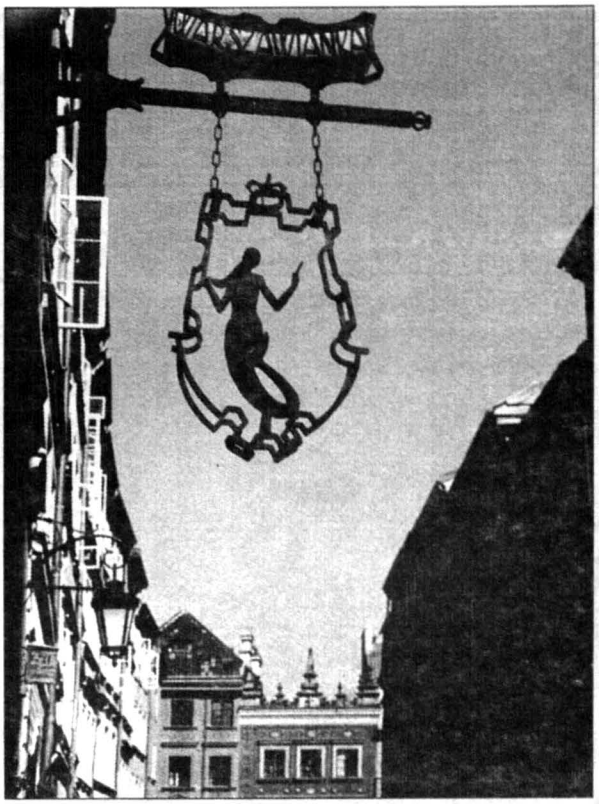

Varşovia –
Emblema unui salon de frumuseţe în Oraşul Vechi

Cadrul organizaţional
Domenii ale interferenţelor culturale

După 1990 au avut loc numeroase contacte şi întâlniri la nivelul conducerilor unor instituţii din România şi Republica Polonă care au atribuţii în domenii ale culturii, ştiinţei şi educaţiei, cum sunt: Ministerele Culturii, Ministerele Educaţiei Naţionale, Academiile de Ştiinţe, Arhivele Naţionale, Uniunile şi Societăţile Scriitorilor. La acestea se adaugă legăturile directe stabilite între diverse instituţii de profil din cele două ţări: muzee, uniuni de creaţie, instituţii de cercetare şi învăţământ, case editoriale ş.a.

Un rol esenţial în sprijinirea schimburilor culturale l-au avut oficiile diplomatice ale celor două ţări, ambasadele şi consulatele onorifice, precum şi asociaţiile de prietenie.

Pe teritoriul Republicii Polone funcţionează patru consulate onorifice ale României la: Wrocław, Gdynia, Poznan şi Bielsko Biała, care organizează sistematic diverse activităţi cu caracter cultural, ca şi în domeniul turismului şi cel al schimburilor economice: expoziţii comerciale şi de artă românească, întâlniri între oameni de afaceri români şi polonezi ş.a.

În anul 1995, la Varşovia a luat fiinţă "Asociaţia Polonia – România", constituită de un grup de oameni de afaceri, cadre universitare, cercetători, prelaţi, ziarişti şi politicieni, având ca obiectiv dezvoltarea relaţiilor dintre cele două ţări pe multiple planuri. Asociaţii similare au fost înfiinţate la Katowice şi Wrocław.

Prin intermediul asociaţiilor au fost iniţiate o serie de acţiuni de cooperare bilaterală, îndeosebi în domeniul turismului, dar şi pe plan cultural şi economic.

În domeniul învăţământului, conform documentelor semnate între cele două părţi, anual se asigură derularea schimburilor de studenţi, doctoranzi şi alţi specialişti la diverse stagii de pregătire, cursuri de vară etc.

O menţiune specială se impune în cazul Colegiului European NATOLIN din Varşovia, unde, anual, un număr de tineri români sunt pregătiţi, în condiţii excepţionale, în cadrul unor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

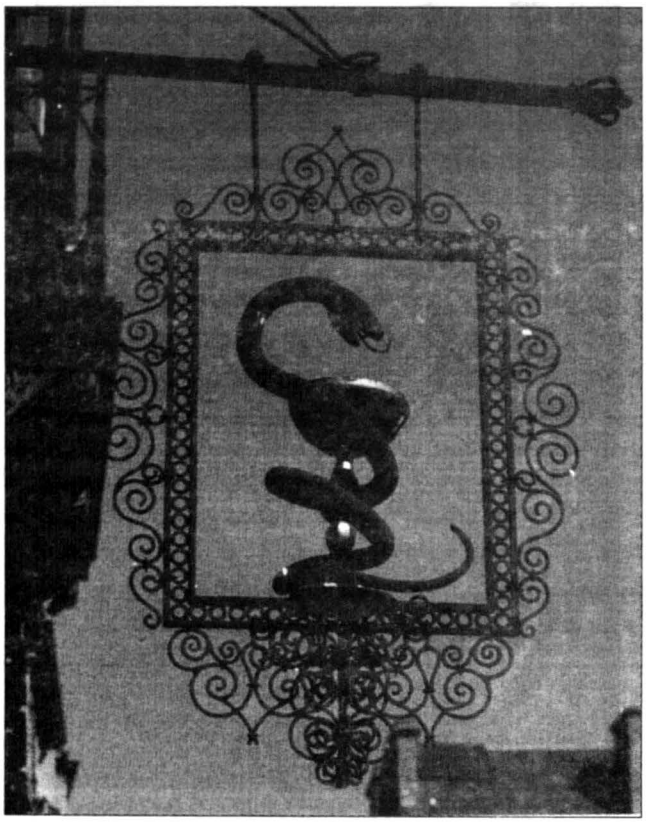

Emblema unei farmacii

cursuri de un an, la nivel post-universitar, în domeniul diplomației comunitare.

Anual, colective artistice românești au participat cu rezultate remarcabile la o serie de manifestări internaționale prestigioase organizate în Polonia: Festivalul de muzică sacră "Gaude Mater" de la Czestochowa, la care au fost prezente ansambluri corale valoroase, Madrigalul (1998) sau corul Academiei Teologice din București (1999); Festivalul de Muzică Bisericească Ortodoxă de la Hajnówka – corul bisericii Stavropoleos din București (1998) și corul Gaudeamus al Universității de Muzică București (1999); Festivalul Internațional de Teatru de la Cracovia, unde a fost prezentat spectacolul Teatrului Lucia Sturdza Bulandra cu piesa *Trei surori* de Cehov (1998); Festivalul Shakespeare de la Gdansk, cu participarea Teatrului Național din Craiova (1999).

În perioada de referință s-a remarcat activitatea catedrei de limbă română de la Universitatea "Adam Mickiewicz" din Poznan și a lectoratului de limbă și civilizație românească de la Universitatea Jagiellonă din Cracovia, care au obținut rezultate notabile, datorate atât corpului didactic polonez, cât și calității pregătirii lectorilor români.

Ca urmare, s-a constatat creșterea interesului manifestat de tinerii polonezi de a învăța limba română, fapt concretizat în numărul mai mare de studenți preocupați de acest domeniu.

România a fost reprezentată la edițiile anuale ale Târgului Internațional de Carte de la Varșovia. Cu prilejul participării României ca oaspete de onoare la cea de-a 44-a ediție a Târgului (13 – 17 mai 1999) au fost organizate manifestări complexe pentru prezentarea istoriei și culturii românești: seminar pe tema "Contactele româno-polone din perspectivă istorică"; masă rotundă și dezbateri despre teatrul românesc contemporan și literatura română post-modernistă; prezentare de poezie românească; spectacole de teatru românești ș.a.

În contextul împlinirii a 80 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre cele două țări (februarie 1919) și a 60 de ani de la ajutorul dat de România polonezilor, în împrejurările dramatice ale începutului celui de-al doilea război mondial (septembrie 1939), anul 1999 a fost considerat Anul României în Polonia, fiind organizate o serie de manifestări cultural-științifice pentru marcarea acestui eveniment, precum și întâlniri cu reprezentanți ai mass-media. Dintre aceste manifestări menționăm: expoziția de documente și fotografii având ca temă "Polonezii în România. Septembrie 1939 – A 60-a comemorare" și sesiunea științifică pe tema relațiilor româno-polone, la Universitatea "Adam Mickiewicz" din Poznan (septembrie – octombrie 1999); expoziția cu titlul "Legături", referitoare la "comunitatea poloneză din România și refugiații de război din 1939 în România" (Wrocław, octombrie 1999); expoziția de fotografii cu tema "Secolul al XX-lea – o istorie comună", referitoare la relațiile româno-polone în perioada dintre cele două războaie mondiale (Varșovia și Wrocław, octombrie 1999); conferința pe tema "Relații militare româno-polone în anii 1918 – 1968" (Varșovia, noiembrie 1999).

În zilele de 21 – 22 septembrie 1999, la Varșovia, au avut loc lucrările colocviului Comisiei mixte de istorie româno-polone, având ca temă "România și Polonia, între Est și Vest". Au participat specialiști de la institutele de profil ale Academiilor de Științe din cele două țări.

În această perioadă, la Varșovia, Radom, Wrocław, Poznan și Gdynia au fost vernisate expozițiile "Grafica românească contemporană" și "Contactele româno-polone în perioada dintre cele două războaie mondiale".

În presa poloneză, ca și la emisiunile de radio și TV, au fost prezentate aspecte referitoare la împlinirea a 80 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice româno-polone și a 60 de ani de la ajutorul dat de România polonezilor, în septembrie 1939.

Literatura română în Polonia

Traducerile din literatura română în limba polonă au o îndelungată tradiție. Dacă ne referim doar la perioada de după cel de-al doilea război mondial, constatăm că, până în 1989, timp de peste treizeci de ani, anual apăreau în Polonia traduceri din literatura română. Grație unor traducători valoroși precum Roman Horodyski, Rajmund Floraus, Dusia Czara-Stec, Szyman Zakrzewski, Zdzisław Skarżynski, Adam Weinsberg, Janina Wroskawa, Fryderyk și Adam Wajda, Stanisław Ryszard Dobrowolski, Jan Wierusz-Kowalski, Stanisław Bik, Irena Kawałec, Ireneusz Kania, Halina Mirska-Lasota, Danuta Bienkowska, Irena Harasimowicz și Iulian Rogoźinski, în această perioadă au apărut în limba polonă o serie de opere remarcabile ale literaturii și culturii române precum: Geo Bogza, *Țara de piatră* (1956); Ion Creangă, *Amintiri din copilărie* (1960); G. Călinescu, *Scrinul negru* (1962); Mircea Eliade, *Tratatul de istorie a religiilor* (1966); Mateiu Caragiale, *Craii de Curtea-Veche* (1968); Liviu Rebreanu, *Ion* (1972); Ion Marin Sadoveanu, *Sfârșit de veac în București* (1976); *Antologia poeziei românești* (1989) ș.a.

După 1990, traducătorilor menționați li s-a adăugat o serie de alți specialiști prestigioși cu merite remarcabile în promovarea literaturii române în Polonia, precum Henryk Misterski, Jarek Plecinski, Jerzy Styczynski, Ewa Łuczak, Ewa Rossi, Jerzy Kotlinski, Aleksander Nawrocki, Kazimierz Jurczak, Justyna Struzinska și Zdzisław Hryhorowicz.

În anul 1997 a apărut în limba polonă lucrarea istoricului francez Jean Nouzille – *Transilvania – zonă de contacte și conflicte*, iar în limba engleză volumul *Viziunea filocalică a lumii în teologia lui Dumitru Stăniloae* de Maciej Bielawski.

În 1999, la Editura Universal Dalsi din București, în traducerea lui Kazimierz Jurczak și Ewa Rossi a fost publicată antologia bilingvă (română și polonă) a Denisei Comănescu, intitulată *Strong. 28 de poete din România*. În anul 2000 a apărut la Varșovia ediția intitulată *România*, cuprinzând două numere ale revistei "Literatura na Świecie" (Literatura în lume), în care se regăsesc texte din operele lui Gellu Naum, Urmuz, Ștefan Bănulescu, Petru Romoșan, Mircea Cărtărescu, Dorin Tudoran,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

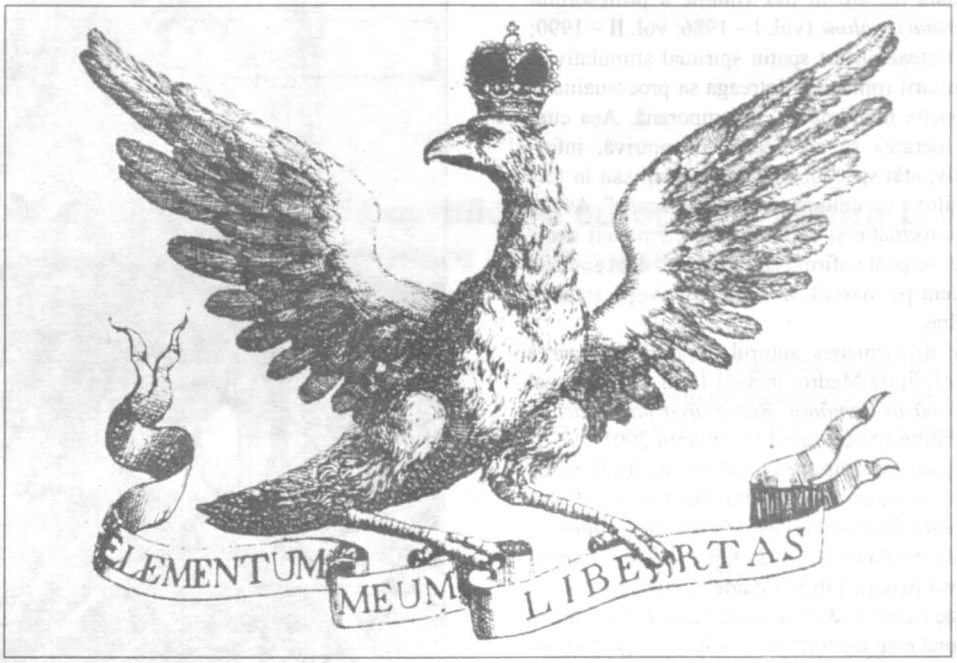

Vulturul polonez – secolul al XVIII-lea

Nicolae Prelipceanu, Denisa Comănescu, Paul Georgescu, Mariana Marin, Norman Manea, Marta Petreu și Simona Popescu. La realizarea acestei ediții și-au dat concursul, în calitate de traducători și comentatori, Kazimierz Jurczak, Ewa Rossi, Irena Harasimowicz-Zarzecka, Halina Mirska-Lasota, Ireneusz Kania, Jerzy Kotlinski, Justyna Struzinska și Zdzisław Hryhorowicz.

În traducerea Halinei Mirska-Lasota, Editura Pogranicze (Confluențe) din Sejny a publicat volumele lui Norman Manea: *Octombrie, ora opt* (2000) și *Despre clovni: Dictatorul și artistul* (2001).

În 2002, la Editura lui Andrzej Stasiuk, Wydawnictwo Czarne, din Wołowiec, a apărut cartea Simonei Popescu, *Exuvii*, în traducerea Justynei Struzinska-Teodorowicz.

O contribuție cu totul remarcabilă la traducerea și popularizarea în Polonia a unor opere filozofice românești dintre cele mai reprezentative a avut-o eminentul om de cultură Ireneusz Kania din Cracovia. Grație pasiunii și competenței sale de excepție, au văzut lumina tiparului în limba polonă lucrările lui Mircea Eliade – *Amintiri*, *Jurnal*, *Tratatul de istorie a religiilor* precum și ale lui Emil Cioran: *Pe culmile disperării*, *Lacrimi și sfinți* și *Caietele*. Tot Ireneusz Kania a tradus lucrarea *Șase maladii ale spiritului contemporan* de Constantin Noica (1997) și *Jurnalul de la Păltiniș* de Gabriel Liiceanu (2001).

Literatura polonă în România

Interesul românilor pentru literatura polonă este evidențiat cu prisosință de volumul considerabil și varietatea tematică a traducerilor din creațiile literare poloneze, ca și de calitatea exegezelor științifice în materie.

După 1990, traducerile în limba română din literatura polonă sunt numeroase, acoperind o arie tematică vastă, începând cu operele unor autori clasici și continuând cu cele ale scriitorilor contemporani, incluzând la acest capitol și reeditările. Fără a avea pretenția unei prezentări exhaustive a acestui aspect, menționăm în continuare câteva dintre cele mai importante titluri publicate în ultimii ani: Andrewski, Stanislas – *Contesa Walewska*, 1990; Andruhowycz, Iuri, Stasiuk, Andrzej – *Europa mea*, 2003; Bienkowska, Danuta, *Vacanță la Paris*, 1992; Choromowski, Michał – *Gelozie și medicină*, 1991; Gombrowicz, Witold – *Jurnal*, 1998; *Transatlantic*, 1999; *Pornografie*, 1999; *Cosmos*, 2000; Grotowski, Jerzy – *Spre un teatru sărac*, 1998; Herbert, Zbigniew – *89 de poezii*, 2001; Huelle, Paweł – *Mercedes Benz*, 2004; Kapuściński, Rzszard – *Abanos*, 2002; Konwicki, Tadeusz – *Mica apocalipsă*, 2002; Kałakowski, Leszek – *Horror Metaphysicus*, 1997; *Conferințe mici pe teme mari*, 2003; Krall, Hanna – *Acolo nu mai există nici un râu*, 2002; Lem, Stanisław – *Solaris*, 1993; *Ciberiada*, 1994; *Edificiul nebuniei absolute*, 1995; *Întoarcerea din stele. Golem XIV*, 1997; Michnik, Adam – *Scrisori din închisoare și alte eseuri*, 1997; *Restaurația de catifea*, 2001; Miłosz, Czesław – *Gândirea captivă*, 1999; *Europa Natală*, 1999; *Valea Issei*, 2000; *Ținutul Ulro*, 2002; Mostowicz, Dolego – *Vraciul*, 1991; Mrożek, Sławomir – *Dragoste în Crimeea*, 1998; *Povestiri*, 2001; *Croitorul și alte piese*, 2002; *Opere alese* – vol. I – *Proza scurtă*, 2004; Musiał, Grzegorz – *În Porumbar*, 2004; Myśliwski, Wiesław – *Orizont*, 2000; Niżanski, J. – *Fântâna dragostei*, 1994; Potocki, Jan – *Manuscrisul găsit la Saragosa*, 1997; Prus, Bolesław – *Anielka*, 1992; *Păpușa*, 1993; Reymont, Władysław – *Comedianta*, 1993; Schulz, Bruno – *Manechinele*, 1997; Sienkiewicz, Henryk – *Cavalerii Crucei*, 1991; *Quo Vadis*, 1991, 1992, 1993; *Pan Wołodzjowski*, 1992; *Doamna Elzen*, 1992; *Dragostea zboară ca o pasăre*, 1992; *Familia Polaniecki*, 1992; *În zadar*, 1993; Stasiuk, Andrzej – *Cum am devenit scriitor. Încercare de autobiografie intelectuală*, 2003; Szczypiorski, Andrzej – *Frumoasa Doamnă Seidenman*, 2001; Szymborska, Wisława – *Clipa / Chwila*, 2003; *În râul lui Heraclit*, 2003; Tokarczuk, Olga – *Călătoria oamenilor Cărții*, 2001; *Străveacul și alte vremi*, 2002; Witkiewicz, Stanisław Ignacz – *Teatru*, 1998; Żerowski, Stefan – *Fascinația păcatului*, 1998.

Apariția în limba română a acestor valoroase lucrări a fost posibilă datorită efortului neprecupețit al unor pasionați și competenți traducători, precum: Stan Velea, Ion Petrică, Mihai Mitu, Passionaria Stoicescu, Constantin Geambașu, George Banu, Mirella Nedelcu-Patureanu, Radosława Janowska Lascăr, Emil Iordache, Mihaela-Cornelia Fiscutean, Aura Țapu, Germina Chiroiu, Ramona Leu, Cristian Tudor Popescu, Mihai Dan Pavelescu, Adriana Babeți, Mircea Mihăieș, Daciana Branea, Dana Chetrinescu, Cristina Chevereșan, Dana Crăciun, Ioana Copil-Popovici, Olga Zaicik, Carmen Nicolaescu, Adriana Mitu, Janina Radu, Nicolae Mareș.

În ceea ce privește cercetarea fenomenului literar polonez,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

menționăm monumentala lucrare în trei volume a profesorului Stan Velea, *Istoria literaturii polone* (vol. I – 1986; vol. II – 1990; vol. III – 1992) care tratează acest spațiu spiritual stimulativ și interferent cu cel al culturii române în întreaga sa procesualitate, de la Renaștere la epocile modernă și contemporană. Așa cum arată însuși autorul, lucrarea se adresează "deopotrivă, informațional și interpretativ, atât specialiștilor, consacrați sau în formare, cât și intelectualilor cu o cultură cât de cât rotundă". Având în vedere bogăția de informație și complexitatea tematicii abordate de această lucrare, se poate afirma că ea nu are, deocamdată, în Polonia, un echivalent pe măsură, în ceea ce privește tratarea istoriei literaturii române.

Stan Velea este, de asemenea, autorul monografiei *Henryk Sienkiewicz*, apărută la Editura Medro, în anul 1998, precum și al lucrării *Literatura polonă în România. Receptarea unei mari literaturi*, publicată de Editura Saeculum I.O., în anul 2001.

O mențiune aparte se impune, totodată, în legătură cu lucrările prof. Constantin Geambașu: *Maria Dabrowska. Proza interbelică*, Editura Medro, București, 1996; *Cracovia – pagini de cultură europeană*, Editura Paideia, 2002; *Lexic tematic român-polon* (împreună cu Ewa Rossi), Editura Paideia, 2002.

La Facultatea de Limbi și de Literaturi Străine, Catedra de limba și literatură polonă este un formator de bază al propagatorilor culturii polone în țara noastră. Profesorii de aici, eminenți traducători, sunt în acest sens personalități recunoscute pe plan național și internațional. La rândul lor, prin posibilitățile pe care le au de a călători în Polonia, în special la Universitatea Jagiellonă din Cracovia, și studenții devin, treptat, mesageri ai celor două culturi. Pe acest plan se impune derularea, în continuare, a contactelor directe între studenții și universitarii din cele două țări, în cadrul cursurilor de vară, dar și prin intermediul burselor oferite pe linia unor programe de cercetare (cum este programul CEEPUS), pentru a se ajunge la un bun nivel de specializare, de bună cunoaștere a realităților contemporane.

În concluzie, se poate afirma că, în condițiile unor dificultăți financiare inerente, legăturile culturale pot fi susținute prin intermediul unui sprijin financiar oferit de diverse instituții sau prin elaborarea unor programe de cercetare comune, care oferă posibilitatea unui larg schimb de experiență și dobândirea unui volum mai bogat de informație, necesar formării viitorilor specialiști, de care este atâta nevoie.

Necesitatea înființării Institutului Cultural Român la Varșovia – omolog al Institutului Polonez din București

Problema deschiderii centrelor culturale la Varșovia și București se află de mai mulți ani pe agenda relațiilor dintre România și Republica Polonă.

În anul 2001 a fost înființat Institutul Polonez din București, partea română nefinalizând, încă, demersurile pentru realizarea proiectului similar la Varșovia, din diverse motive, asupra cărora nu insistăm.

În răstimpul care a trecut de la înființarea Institutului Polonez din București, au fost organizate peste 200 de manifestări pentru promovarea culturii și științei poloneze în societatea românească și în mediile creatoare de curente de opinie. În acest scop au fost invitați în România mai bine de 100 de oameni de cultură polonezi, muzicieni, actori, scriitori, intelectuali. Dintre aceștia menționăm pe marele regizor Roman Polanski, care a vizitat România în mai 2003, când a fost prezentat filmul *Pianistul*. De asemenea, poetul, prozatorul și traducătorul Grzegorz Musiał s-a aflat, în octombrie 2003, la Timișoara și București.

În organizarea Institutului Polonez din București și a Fundației Culturale Române, în vara anului 2003 a avut loc colocviul "Confluențe literare polono-române", care a prilejuit strângerea laolaltă a specialiștilor români și polonezi din centrele universitare București, Iași, Timișoara, Cracovia și Poznan (unde funcționează

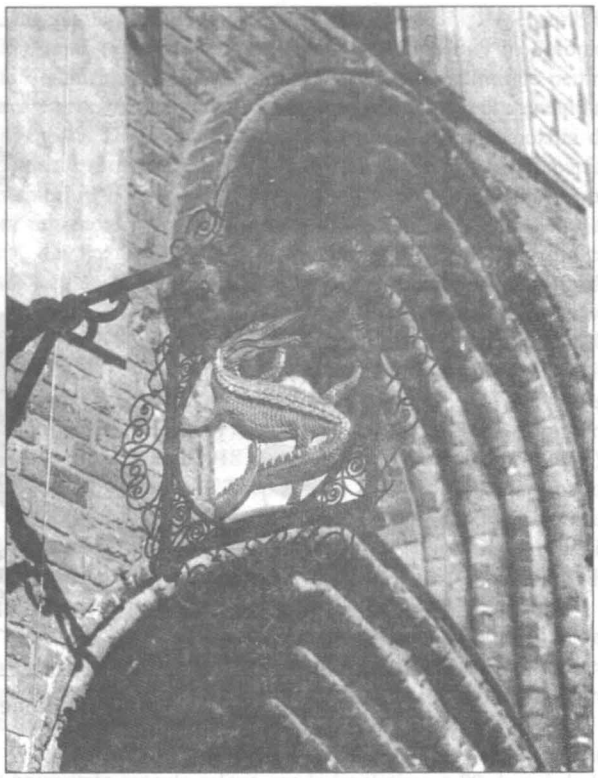

Emblema unei cafenele

secții sau lectorate de limba polonă sau română), precum și a redactorilor, editorilor, jurnaliștilor preocupați de colaborarea dintre cele două culturi. Colocviul i-a reunit și pe promotorii culturii polone în România – universitari, traducători, critici literari, editori –, într-un fel de bilanț simbolic al activității de promovare a culturii popoarelor noastre în Polonia, respectiv în România.

Ca moment de analiză, întâlnirea a relevat faptul că literatura polonă este destul de bine reprezentată în România, fenomen explicabil atât datorită interesului cititorilor români față de spațiul literar și cultural polonez, cât și strădaniilor și inițiativelor poloniștilor români. Procesul de difuzare a valorilor culturii polone s-a intensificat îndeosebi după înființarea Institutului Polonez, care s-a impus pe piața românească printr-o strategie coerentă, concentrată asupra promovării culturii polone în ansamblu și a stabilirii unui autentic dialog polono-român.

Experiența pozitivă acumulată de Institutul Polonez din București, rezultatele remarcabile obținute în promovarea legăturilor culturale bilaterale arată, fără putință de tăgadă, necesitatea înființării Institutului Cultural Român la Varșovia. Acest aspect a fost relevat și de directorul Institutului Polonez din București, Roland Choinacki, care afirma recent într-un articol de presă că "avem nevoie de un aliat, care să își asume obligația de a promova cultura română în Polonia", exprimându-și speranța în înființarea Institutului Cultural Român la Varșovia.

La rândul său, președintele Republicii Polone, Aleksander Kwasniewski, referindu-se la rezultatele pozitive ale Institutului Polonez, într-un interviu acordat în octombrie 2003 revistei "22" arăta că "ar fi foarte potrivit și de folos să se înființeze o instituție similară – Institutul Român din Varșovia –, care ar înlesni polonezilor accesul la informații, ca și contactul cu creatorii dvs., cu instituțiile culturale, educative și de cercetare".

Sunt toate acestea argumente peremptorii care susțin ideea înființării cât mai curând a Institutului Cultural Român la Varșovia, proiect a cărui realizare ar crea premise solide pentru dezvoltarea tot mai puternică a legăturilor culturale dintre România și Republica Polonă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

CERTIDoc – necesitatea de certificare europeană pentru profesioniştii în informare şi documentare

Foarte multe persoane ajung să profeseze în domeniul activităţilor care privesc informarea şi documentarea fără o pregătire ghidată oficial. Pe de altă parte, există multe persoane pentru care pregătirea oficială nu este suficientă pentru îndeplinirea unor solicitări ale acestor tipuri de activităţi. În ambele situaţii se impune testarea şi recunoaşterea oficială a cunoştinţelor şi a competenţelor acestor două tipuri de profesionişti. Sistemul european de certificare în domeniul informare – documentare propus de membrii consorţiului CERTIDoc vine în sprijinul acestei necesităţi. Membrii consorţiului sunt:

1. ULB, Université Libre de Bruxelles.
2. DGI, Deutsche Gesellschaft für Informationswissenschaft und Informationpraxis, Frankfurt am Main.
3. SEDIC, Sociedad Espanola de Documentacion e Informacion Cientifica, Madrid.
4. ADBS, Association des professionnels de l'information et de la documentation, Paris.
5. Bureau van Dijk – Ingénieur conseil, Paris.

Pe lângă aceşti membri, consorţiul colaborează cu asociaţi din 15 ţări europene în vederea obţinerii unui cadru general de referinţă (Euroreferenţial) de certificare a profesioniştilor în informare – documentare. Deoarece nomenclatura profesiilor şi nivelurile acestora sunt diferite în spaţiul european, au fost stabilite patru niveluri de certificare:

1. asistent – profesia: asistent documentarist; cerinţe de formare profesională: bacalaureat sau mai mult, de obicei cu experienţă profesională, dar nu neapărat certificată de o diplomă profesională;
2. tehnician – profesia: documentarist; cerinţe de formare profesională: bacalaureat şi doi ani de experienţă practică profesională;
3. manager – profesia: manager de informaţie; cerinţe de formare profesională: bacalaureat şi patru ani de experienţă practică profesională (excelenţă în informare şi documentare în universităţi sau şcoli speciale);
4. expert – profesia: consultant, instructor; cerinţe de formare profesională: bacalaureat şi cinci ani de experienţă practică profesională (cunoaştere aprofundată a ştiinţelor de documentare şi a tehnologiilor celor mai recente: baze de date, hipertext, Internet, Intranet, motoare de căutare etc.; cunoştinţe în gestiune, comunicaţii, drept, organizarea muncii; coordonare de audit în managementul informaţiei).

Descrierile aptitudinilor necesare pentru certificarea fiecărui nivel urmează cadrul general european, însă practica demonstrează că fiecare organ de certificare acreditat îşi poate stabili propriile criterii (cf. *Case Study: the Spanish Certification Experience*, lucrare prezentată de Mateo Macia, SEDIC, Spania, la Eurocertification Seminar, 4 octombrie 2004).

Beneficiarii acestui sistem de certificare sunt atât profesioniştii, prin recunoaşterea competenţelor proprii de către cei din domeniu, a flexibilităţii angajării în spaţiul european, cât angajatorii lor, prin cunoaşterea competenţelor colaboratorilor şi, astfel, satisfacerea propriilor clienţi.

Recunoscând beneficiile CERTIDoc, forurile principale ale Consorţiului şi asociaţii acestora urmăresc difuzarea acestui sistem, după un deceniu de eforturi colective, care au dus la crearea unui dispozitiv comun de certificare şi de evaluare a competenţelor profesioniştilor I&D.

Aşa cum a subliniat Eric Sutter, reprezentat al Bureau van Dijk I.C., la cel mai recent eveniment de anvergură CERTIDoc (*How can library and information associations contribute to the Eurocertification?*, lucrare susţinută la Seminarul de Eurocertificare, Université Libre de Bruxelles, 4 octombrie 2004), viitorul acestui sistem constă în activităţile asociaţilor consorţiului, în transgresarea barierelor teritoriale şi lingvistice. Dar înfiinţarea unei organizaţii de certificare este costisitoare. Alte mijloace de asociere cu Consorţiul CERTIDoc sunt colaborarea cu o organizaţie de certificare deja existentă prin recrutarea şi trimiterea candidaţilor şi a evaluatorilor la acea organizaţie şi prin promovarea sistemului de certificare.

Asociaţia Bibliotecarilor şi Documentariştilor din Bucureşti, care a fost prezentă la lucrările seminarului de la Bruxelles din octombrie 2004, îşi propune să publice materiale de informare privind sistemul european de certificare a profesioniştilor în informare – documentare începând cu Regulile generale de funcţionare a Consorţiului CERTIDoc.

Julieta MOLEANU

HENRI MATISSE
1869 – 1954
Bluza românească
1940

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Consorțiul CERTIDoc

Sistemul European de Certificare

Reguli generale – 2003

(I)

Membrii grupului proiectului:
ADBS: Jean Meyriat
Bureau van Dijk: Eric Sutter
DGI: Marc Rittberger
SEDIC: Carlos Tejada
ULB: Marc Vandeur

Documentul apare cu sprijinul financiar al Comisiei Europene – Programul Leonardo da Vinci

C CERTIDoc Consortium 2003

CUPRINS

1. Obiective și aplicație
2. Definiții
3. Referințe
4. Puncte generale
4.1. Reguli generale
4.2. Nivelul de calificare care poate fi certificat
4.3. Acreditarea organelor de certificare de către Consorțiul CERTIDoc
4.4. Responsabilitățile organului de certificare acreditat
5. Caracteristicile certificatului european
5.1. Obiectiv
5.2. Perioada de validitate
5.3. Condițiile de validitate
5.4. Referințele necesare să apară pe certificat
6. Organizarea Consorțiului CERTIDoc
7. Organizarea-cadru a organului de certificare acreditat
7.1. Comitetul de certificare
7.2. Corpul de evaluare
7.3. Secretariatul administrativ
7.4. Managementul calității
8. Procedura de certificare
8.1. Alegerea organului de certificare acceptat
8.2. Informații preliminare
8.3. Condiții de admitere
8.4. Compunerea dosarului candidatului
8.5. Răspunderea pentru articolele din dosar
8.6. Interviul
8.7. Decizia Comitetului de Certificare
8.8. Păstrarea probelor
8.9. Supravegherea îndeplinirii acțiunii pe perioada de validitate
8.10. Înnoirea certificatului
9. Cazuri speciale – Excepții
10. Îndatoririle comisiei – Deciziile de recunoaștere
11. Informații despre deținătorii de certificat
12. Folosirea certificatului european
13. Sancțiuni
14. Apelul de judecată sau procedura de repunere în drepturi
15. Limba
16. Păstrarea secretului
17. Costurile implicate de certificare
18. Modificarea cadrului de referință și a regulilor de evaluare
19. Perioada de tranziție
Anexă: Procedura de certificare pe scurt

1. Obiective și aplicație

Aceste reguli generale definesc regulile care se aplică în certificarea profesioniștilor din domeniul informării și documentării în acord cu cadrul de referință european CERTIDoc al nivelurilor de calificare, prin organe de certificare acreditate de către Consorțiul CERTIDoc.

Vizează diferite meserii din domeniul informației și documentației: arhiviști, manageri de stocare a informației, bibliotecari, asistenți de cercetare, bibliotecari care operează cu calculatorul (în engl. cyberian, n.tr.), manageri de servicii de informatică, info-manageri, coordonatori, manageri științifici etc. sub orice altă denumire.

2. Definiții

2.1. Informare – documentare

Acest termen definește acel câmp de cercetare în care sunt îndeplinite activități practice și teoretice sau studii aplicate. Obiectivul acestor două activități este identificarea, procesarea, transferul, difuzarea și managementul informării – documentării precum și al conținuturilor pentru folosirea de către profesioniști, indiferent de mijloace. Cuvântul "documentare" limitează interpretarea prea largă a termenului "informare". Acesta din urmă lărgește noțiunea curentă și prea limitată a cuvântului "documentare".

2.2. Profesionist în informare – documentare

O persoană care își dedică activitățile profesionale pentru a lucra în informare – documentare și care aplică în acest fel regulile meseriei, indiferent de instituția în care își desfășoară activitatea.

2.3. Profesiunile din informare – documentare

Profesiile care au drept obiectiv identificarea, procesarea, transferul, difuzarea și managementul documentelor și al conținuturilor informaționale ale acestora, pentru folosirea de către profesioniști, indiferent de mijloace și de public.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

2.4. Deprinderi

Abilitate specială dovedită de a aplica cunoștințele sau/și *know-how*-ul și, dacă este cazul, calități personale cerute de cadrul de referință european.

2.5. Nivelul de calificare

Calificarea unui profesionist în informare – documentare este alcătuită din pregătirea, experiența și deprinderile necesare acestui profesionist pentru îndeplinirea adecvată a misiunilor și a sarcinilor atribuite acestuia/acesteia. Deoarece aceste calificări sunt variate, au fost stabilite patru nivele de către CERTIDoc.

2.6. Cadrul de referință

Documentul sau colecția de documente adoptate ca referință pentru un anumit organ în vederea unui scop precis. Un cadru de referință poate fi folosit pentru îndeplinirea unei activități sau pentru verificarea îndeplinirii unei activități.

2.7. Euroguide LIS

Euroguide LIS pentru deprinderi stabilite de ECIA și care acoperă domenii de deprinderi diferite în informare – documentare.

2.8. Consorțiul CERTIDoc

Entitate responsabilă cu dezvoltarea, managementul și calitatea sistemului european de certificare pentru profesioniștii în informare – documentare. Consorțiul CERTIDoc este format din organe de certificare acreditate.

2.9. Organul de certificare

Asociație profesionistă sau orice corporație înregistrată legal care stabilește un mecanism pentru certificarea persoanelor.

2.10. Organul de certificare acreditat

Organ profesionist format în vederea stabilirii unei proceduri de certificare în acord cu regulile generale și acreditat de Consorțiul CERTIDoc.

2.11. Recunoașterea certificării

Acțiune prin care a treia parte demonstrează că este îndrituită să anticipeze faptul conform căruia competența persoanei nominalizate este în acord cu un cadru de referință determinat.

2.12. Procedura de certificare

Ansamblul activităților folosite de un organ de certificare în vederea demonstrării că o persoană îndeplinește deprinderile prevăzute, cerințele, incluzând candidatura, angajamentul, decizia cu privire la certificare, urmărirea executării și reînnoirea, folosirea certificatelor și a recordurilor.

2.13. Candidatul pentru certificare

Toți candidații profesioniști care îndeplinesc condițiile specificate în Regulile Generale. Acestea îi permit candidatului să participe la procedura de certificare.

2.14. Comitetul de certificare

Organ autorizat de un organ de certificare pentru a certifica un candidat în conformitate cu probele oferite de către acesta din urmă, rezultatul analizei și al opiniei corpului de evaluare.

2.15. Corpul de evaluare

Grup de evaluatori responsabili cu studierea componentelor dosarului candidatului, a auto-evaluării făcute de candidat și a probelor furnizate, apoi ascultarea candidatului și înștiințarea Comitetului de Certificare despre rezultatul evaluării.

2.16. Certificatul european al nivelului de calificare

Document emis candidatului de către un organ acreditat de certificare în conformitate cu evaluarea după cadrul european de referință aprobat de către Consorțiul CERTIDoc.

2.17. Deținătorul de certificat profesional

Un individ care deține un certificat european valid al nivelului de calificare pentru informare – documentare.

2.18. Registrul deținătorilor de certificat

Document original în care sunt înregistrați profesioniștii care dețin certificatul în informare – documentare emis de un organ acreditat de certificare. Lista profesioniștilor în informare – documentare care dețin un certificat european valid al nivelului de calificare este făcută publică.

3. Referințe

- ISO/CEI 17024 (2003): "Evaluare în conformitate – Cerințe generale pentru organele de certificare care se ocupă de certificarea personalului".
- ECIA: Euroguide LIS, cadru de referință al deprinderilor profesioniștilor europeni în informare și documentare (1999; ediție în curs de apariție în 2004).
- Consorțiul CERTIDoc: "Manual pentru evaluatori și constituirea corpului de evaluare".
- Consorțiul CERTIDoc: "Manualul de evaluare" (ediție în curs de apariție în 2004).

4. Puncte generale

4.1. Reguli generale

4.1.1. Aceste reguli generale sunt stabilite și aprobate de membrii Consorțiului CERTIDoc. Acest lucru se aplică de asemenea și posibilelor revizuiri și reguli adiacente.

4.1.2. Aceste reguli generale sunt singurele care sunt aplicate de către un organ acreditat de certificare în vederea emiterii unor certificate europene privind nivelul de calificare pentru profesioniștii în informare – documentare.

4.1.3. Toți profesioniștii care doresc să obțină un certificat european al nivelului de calificare trebuie să accepte Regulile generale în vigoare la momentul în care se înscriu la un organ de certificare în vederea certificării.

4.1.4. Regulile generale sunt publice. Versiunea în vigoare a Regulilor generale poate fi consultată pe web-siteul www.certidoc.net, la cartierul general al organelor acreditate de către Consorțiul CERTIDoc și la asociațiile profesionale partenere cu Consorțiul CERTIDoc.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

4.2. Nivelul de calificare care poate fi certificat

4.2.1. Nivelurile de calificare și caracteristicile care corespund acestora sunt stabilite în documentul: "Consorțiul CERTIDoc: Cadrul european de referință al nivelurilor de calificare pentru profesioniștii în informare și documentare".

4.2.2. Patru niveluri ale calificării profesionale pot face obiectul certificării europene:

- Nivelul: Asistent în informare și documentare[1].
- Nivelul: Tehnician în informare și documentare.
- Nivelul: Manager în informare și documentare.
- Nivelul: Expert în informare și documentare.

Aceste patru niveluri de calificare sunt diferențiate între ele prin îndeplinirea unuia dintre cele două criterii:

- Înclinația constructivă a unei persoane către cunoaștere și *know-how*-ul pe care se bazează metodele de informare – documentare: fie că persoana se mulțumește să le cunoască sau să le aplice, fie că persoana este capabilă să le adapteze, să le facă să se dezvolte/progreseze, să le prelucreze într-un anume fel.
- Gradul mai mic sau mai mare de autonomie în managementul informației.

4.3. Acreditarea organelor de certificare de către Consorțiul CERTIDoc

4.3.1. Consorțiul CERTIDoc nu are un statut legal. Organizarea sa este descrisă la punctul 6 al acestor reguli.

4.3.2. Consorțiul CERTIDoc în sine nu are responsabilitatea directă în certificare. Emiterea certificatelor este garantată de către organul acreditat de către consorțiu.

4.3.3. Numai Consorțiul CERTIDoc într-o întrunire plenară poate să acrediteze un organ de certificare care dorește să emită certificate europene ale nivelelor de calificare în informare – documentare.

4.3.4. Pentru a fi acreditat de către Consorțiul CERTIDoc și, în consecință, autorizat să emită certificate europene ale nivelelor de calificare în informare – documentare, organul de certificare trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să demonstreze că organizarea și funcționarea sa este în conformitate cu ISO/CEI 17024;
- să ia la cunoștință și să accepte în mod oficial Regulile generale în vigoare și alte reguli promulgate de către Consorțiul CERTIDoc;
- să facă demersuri de aplicare a acestor reguli;
- să dețină un număr de membri disponibili, care să aibă cunoștințele tehnice și experiența necesare pentru a-și duce la îndeplinire sarcina de certificare;
- să dețină mijloace de operare suficiente pentru aplicarea sistemului de certificare și de acoperire a responsabilităților derivate din aceasta;
- să dețină politici și proceduri care să diferențieze certificarea persoanelor de alte activități;
- să dețină informații detaliate despre personalul angajat în activitățile de certificare;
- să aplice un sistem documentat de management și să dețină un sistem pregătit de control al documentelor.

4.3.5. Consorțiul CERTIDoc își rezervă posibilitatea de a face aranjamente adecvate pentru verificarea dacă cerințele sunt îndeplinite înainte de acreditare sau respingere sau, dacă este cazul, înainte de retragerea acreditării, dacă există suspiciunea că aceste cerințe nu au fost îndeplinite.

4.3.6. Acreditarea este dată pe o perioadă de trei ani și poate fi reînnoită după ce Consorțiul CERTIDoc a luat în considerare cerințele pentru organul de certificare și probele care să demonstreze că cerințele au fost îndeplinite.

4.3.7. Îndată ce a fost conferită în mod oficial acreditarea de către Consorțiul CERTIDoc, organul de certificare își poate hotărî propria documentare.

4.4. Responsabilitățile organului de certificare acreditat

4.4.1. Organul de certificare acreditat aprobă în mod oficial documentele folosite ca referință pentru evaluarea nivelului de calificare în cadrul general al certificării europene a profesioniștilor în informare și documentare, precum și regulile care conduc operațiunile lor.

4.4.2. Organul de certificare acreditat acceptă să adopte acea versiune a cadrului european de referință impusă de către Consorțiul CERTIDoc în evaluarea candidaților și să nu opereze nici o modificare a conținutului acestui cadru. Cu toate acestea, organul de certificare poate crea un document complementar care să includă comentarii utile candidaților în vederea îndeplinirii dosarului de auto-evaluare bazat pe cadrul european de referință. Dacă acest organ resimte nevoia modificării conținutului cadrului european de referință, ar trebui să continue procedurile impuse de către CPSE în vederea emiterii unor amendamente noi și, în limita posibilității, ar trebui să întrunească aprobarea celorlalți membri ai Consorțiului CERTIDoc.

4.4.3. Este responsabil pentru îndeplinirea evaluării candidatului care s-a înscris la acest organ pentru certificare în conformitate cu procedurile descrise la punctul 8 al acestor Reguli generale. În toată perioada procesului de certificare, ar trebui să se asigure că sunt respectate cerințele impuse de către Consorțiul CERTIDoc.

4.4.4. Organul de certificare publică lista evaluatorilor calificați și lista profesioniștilor pe care i-a certificat[2].

4.4.5. Organul de certificare verifică păstrarea secretului procedurilor enunțate la punctul 16 al acestor reguli și se asigură că activitatea organului de care depinde nu va face caz de acest secret și de imparțialitatea sa.

4.4.6. Responsabilitatea legală a organului de certificare nu este implicată dacă unul dintre deținătorii de certificat nu reușește să respecte cadrul european de referință.

5. Caracteristicile certificatului european

5.1. Obiectiv

Certificatul european emis de către un organ de certificare acreditat la un moment dat și pentru o perioadă anumită certifică dacă un deținător de certificat are, la un anumit nivel, calificarea necesară pentru exercitarea profesiei sale pe cât este cu putință și poate să ofere servicii cât mai satisfăcătoare legate de profesia sa.

5.2. Perioada de validitate

Certificatul european valid al nivelului de calificare în informare – documentare se aprobă pentru o perioadă de cinci ani de la data la care a fost obținut. La sfârșitul acestei perioade, deținătorul de certificat poate să se înscrie din nou pentru reînnoirea acestuia, în conformitate cu procedura descrisă la punctul 8.10. în aceste Reguli generale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

5.3. Condițiile de validitate

Validitatea certificatului european al nivelului de calificare în informare – documentare se menține pentru o perioadă de cinci ani cu excepția celor două cazuri:

- cererea de retragere este primită de către Organul de certificare acreditat, cum se stipulează la articolul 12 din aceste reguli;
- decizia de retragere este făcută de către organul de certificare acreditat în limitele cadrului de sancțiuni descrise în articolul 13 al acestor Reguli.

5.4. Referințele necesare să apară pe certificat

5.4.1. Certificatele sunt emise în limba curentă a organului de certificare.

5.4.2. Certificatele prezentate de către organul de certificare acreditat ar trebui să includă cel puțin următoarele elemente:

- Antetul "Sistemul European de certificare CERTIDoc" atașat la *chapeau*-ul "Sistemul European de certificare în informare – documentare" (în limba curentă a organului și în limba engleză);
- Antetul organului de certificare acreditat;
- Specificarea "Certificatul european al deprinderilor în informare – documentare, nivelul (specificarea nivelului și a deținătorului)";
- Numele profesionistului deținător de certificat și data sa de naștere;
- Data și datele de referință ale hotărârii de certificare (sau data întrunirii comitetului de certificare);
- Specificarea că certificatul este emis în conformitate cu clauzele Regulilor generale (cu specificarea versiunii acestor Reguli);
- Data expirării certificatului;
- Semnătura Președintelui comitetului de certificare.

6. Organizarea Consorțiului CERTIDoc

6.1. Consorțiul CERTIDoc este un grup neoficial al organelor de certificare, care are ca obiectiv dezvoltarea colectivă și coordonarea Sistemului european de certificare a profesioniștilor în informare – documentare.

6.2. Consorțiul CERTIDoc este format din organe de certificare a profesioniștilor în informare – documentare, care aparțin în mod oficial Sistemului european de certificare stabilit în aceste Reguli generale și, prin urmare, care se ocupă de punerea lor în practică, de respectarea lor și care iau parte la dezvoltarea acestora.

6.3. Exceptând cele trei organe de certificare care au fondat CERTIDoc, membrii noi sunt numiți prin alegerea celor două părți. Fiecare organ de certificare a profesioniștilor în informare – documentare, fie că este sau nu legat de o asociație profesionistă, poate prezenta consorțiului spre aprobare un dosar oficial de înscriere. Acest dosar de înscriere ar trebui să specifice modul în care organul de certificare îndeplinește cerințele menționate la punctul 4.3. al acestor reguli.

6.4. Consorțiul CERTIDoc este prezidat prin rotație de un reprezentant dintre membrii săi. Președintele este ales de către ceilalți membri ai consorțiului, și acest lucru se face pentru doi ani.

6.5. De asemenea, un membru este ales de către colegii săi în funcția de secretar al consorțiului, și acest lucru se face pentru o perioadă care se reînnoiește la doi ani.

6.6. Consorțiul CERTIDoc se va întruni de câte ori este nevoie pentru a-și îndeplini misiunea, fie în plen, fie în grupuri de lucru restrânse.

6.7. În timpul întrunirii sale plenare, Consorțiul CERTIDoc va rezolva următoarele misiuni:

- analizarea contextului actual european și internațional în privința calificării persoanelor și a certificării, ca și în privința problemelor de dezvoltare a profesiunilor în sectorul informare – documentare;
- studierea posibilei dezvoltări a Sistemului european de certificare în informare – documentare sau adoptarea evoluțiilor înregistrate;
- verificarea funcționării corecte a Sistemului european de certificare a profesioniștilor în informare – documentare;
- adoptarea măsurilor de îmbunătățire a sistemului și a instrumentelor sale;
- stabilirea activităților colective de comunicare și a procedurilor posibile în instanțele publice europene, în alte organe și chiar în alte profesii conexe;
- luarea în considerare a plângerilor și a posibilei repuneri în drepturi a membrilor consorțiului.

6.8. În absența unei finanțări externe, activitatea consorțiului, care este de fapt o activitate de coordonare, este finanțată prin fondurile care aparțin membrilor săi. Fiecare membru este responsabil pentru costurile sale de transport, pentru participarea la întruniri sau pentru costurile recepțiilor, pentru cheltuielile de secretariat sau pentru reprezentanță, acesta/aceasta fiind responsabil/responsabilă pentru costurile de editare a documentelor și a traducerilor etc. Cu toate acestea, plata unor cheltuieli excepționale va fi acoperită de o contribuție suplimentară din partea fiecărui membru, în termenii bugetului provizoriu care trebuie să fie supus organelor de management ale fiecărui membru.

6.9. Consorțiul CERTIDoc poate stabili un organ de consultanță care să includă, de exemplu, "membrii asociați", cu scopul de a obține informații despre anumite propuneri privind dezvoltarea sau promovarea certificării europene în țări în care nu există o organizație de certificare acreditată.

6.10. Consorțiul CERTIDoc stabilește regulile necesare de operare, în special în problemele legate de luarea de decizii.

7. Organizarea-cadru a organului de certificare acreditat

7.1. Comitetul de certificare

7.1.1. Comitetul de certificare este instanța de decizie în organul de certificare.

7.1.2. Constituția și regulile de operare ale acestui organ (numirea președintelui și a membrilor, frecvența întrunirilor etc.) sunt înregistrate oficial și făcute publice de către organul de certificare.

7.1.3. Numărul membrilor este lăsat în sarcina organului, precum și metoda numirii. Cu toate acestea, numirile ar trebui să fie împărțite între asociați și, prin urmare, să fie aleși astfel încât să reprezinte "interesele privind procedura de certificare, fără predominarea unui singur grup de interes", așa cum se prevede în standardul ISO/CEI 17024. Aceștia includ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

profesioniști din diverse specialități, angajați sau recruți din sectoarele privat și public, managerii serviciului de informare, profesori și îndrumători de documentare și știința informării, reprezentanți din organizațiile profesionale.

7.1.4. O listă a membrilor organizați de către o asociație profesională este făcută publică și ținută la zi.

7.1.5. Președintele comitetului de certificare preia rolul de manager activ al organului de certificare și semnătura sa obligă organul de certificare acreditat.

7.1.6. Comitetul de certificare are următoarele misiuni:

- urmărirea funcționării corecte a sistemului de certificare (cu respectarea Regulilor generale europene și a procedurilor locale), regulile de operare sau cadrele de referință;
- propuneri către Consorțiul CERTIDoc de dezvoltare a Sistemului european de certificare, a Regulilor generale sau a cadrelor de referință;
- stabilirea nivelurilor de calificare pe care organul dorește să le certifice;
- stabilirea metodelor practice de evaluare în cadrul general al regulilor stabilite de către Regulile generale;
- aprobarea evaluatorilor și a compoziției corpului de evaluare;
- urmărirea evoluției personalului angajat în certificare și în sistemele de validare a experienței profesionale, a normelor internaționale și naționale, a regulilor de acreditare, a cadrului general de referință al profesionistului;
- propuneri pentru activitățile de comunicare și pentru validarea conținutului comunicării legate de certificare;
- decizii privind detaliile practice (calendar, operare a secretariatului, conceperea formularelor, conținutul broșurilor de informare, stabilirea taxelor etc.);
- urmărirea bugetului certificării;
- decizii privind politicile de acțiune și practica acestora, care vor fi dezbătute în interiorul Consorțiului CERTIDoc.

7.1.7. Comitetul de certificare poate delega misiuni de studiere și de operare către unul dintre organele din subordine (subcomisii sau misiuni de forță, de exemplu). Aceste misiuni includ luarea în considerare a dosarelor admisibile, constituirea corpului de evaluare, supravegherea respectării regulilor de operare, auditul documentelor etc.

7.1.8. Comitetul de certificare alege persoana sau persoanele care vor reprezenta organul de certificare în Consorțiul CERTIDoc, atât pentru ședințele în plen cât și pentru ședințele ad-hoc de procedură.

7.2. Corpul de evaluare

7.2.1. Organul de certificare urmează regulile de alegere a evaluatorilor și de formare a juriului stabilit de către Consorțiul CERTIDoc și menține o listă adusă la zi a evaluatorilor calificați și a probelor care susțin această calificare.

7.2.2. Organul de certificare ia măsuri (pregătiri, sesiuni de instruire etc.) în vederea asigurării că evaluatorii calificați

- cunosc termenii certificării CERTIDoc și, în mod particular, reglementările prevăzute de aceste reguli;
- posedă o cunoaștere în profunzime a deprinderilor pusă în practică în domeniul informare – documentare;
- posedă o cunoaștere teoretică și o experiență practică pentru evaluarea persoanelor într-un context profesional;
- au la dispoziție reguli și ghidări schițate de către Consorțiul CERTIDoc și toate celelalte instrucții documentate pentru asigurarea coerenței evaluării.

7.2.3. Evaluatorii calificați au sarcina de a se supune regulilor stabilite de organul de certificare, incluzând pe cele legate de păstrarea secretului și a independenței în relație cu cei evaluați.

7.2.4. Comitetul de certificare va lua măsurile necesare pentru verificarea îndeplinirii regulilor operării și ale evaluării corpului acreditat cu aceasta.

7.3. Secretariatul administrativ

7.3.1. Misiunea sa este să sprijine Comitetul de certificare și organele din subordine în îndeplinirea sarcinilor lor administrative zilnice legate de sistemul de certificare însărcinat cu informarea, candidații, evaluatorii și cu deținătorii de certificat.

7.3.2. Personalul din secretariatul administrativ este responsabil cu managementul documentar, incluzând managementul de documentare al sistemului calității.

7.3.3. Asigură completarea dosarelor depuse pentru certificare.

7.3.4. Păstrează înregistrările specificate în manualul pentru calitate al organului de certificare, precum și diferitele proceduri operative, aduse la zi.

7.3.5. Deși poate participa la ședințe în calitatea sa de secretariat, în nici un caz acest personal nu poate face parte din Comitetul de certificare al corpului de evaluare sau să ia parte în luarea vreunei decizii.

7.3.6. Organul de certificare pune la dispoziția acestui personal instrucții documentate.

7.3.7. Acest personal are sarcina de a se supune regulilor stabilite de organul de certificare, în particular cele legate de păstrarea secretului și a independenței în relație cu persoanele implicate direct în procesul certificării.

7.4. Managementul calității

În vederea asigurării desfășurării corecte a activităților de certificare, organul de certificare acreditat a stabilit un sistem documentat de calitate. Acest sistem de calitate este aplicat la orice nivel al organizației și include măsuri pentru evaluarea internă și pentru ameliorări continue.

8. Procedura de certificare

8.1. Alegerea organului de certificare acceptat

8.1.1. Toți profesioniștii care desfășoară o muncă de informare-documentare (sau dacă și-au pierdut locul de muncă, dar care lucrau nu mai puțin de un an în urmă) și care întrunesc condițiile de acceptare, indiferent de naționalitate sau de locul de muncă, se pot înscrie pentru a beneficia de certificarea europeană a nivelului calificării. Acest demers este personal și voluntar.

8.1.2. Înscrierea pentru certificarea europeană poate fi făcută la orice organ de certificare, cu condiția ca acesta să fie acreditat de către Consorțiul CERTIDoc, între cele două părți stabilindu-se înțelegerea cu privire la limba în care se face evaluarea. Lista organelor de certificare acreditate poate fi consultată pe web-site-ul www.certidoc.net și la oricare dintre principalele asociații profesionale de informare – documentare.

8.1.3. Pot exista diferențe practice de organizare între

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

organele de certificare (prezentarea dosarelor sau a formularelor, limba de circulație, regulile de management, taxele etc.). Mai mult, organul de certificare poate, la un moment dat, să prezinte certificate numai pentru anumite niveluri de calificare.

8.1.4. Înscrierile pentru certificare nu pot fi făcute direct la Consorțiul CERTIDoc.

8.2. Informații preliminare

8.2.1. Organul de certificare acreditat deține broșuri de informare pentru toți profesioniștii despre obiectivele certificării europeane a nivelurilor calificării în informare – documentare și despre metodele practice adoptate de către organul de certificare. Informația este de asemenea valabilă pe web-site-ul organului de certificare și pe web-site-ul Consorțiului CERTIDoc. Aceste informații includ și conținutul acestor Reguli generale.

8.2.2. Informația poate fi cerută, de asemenea, prin telefon de la organul de certificare pentru aflarea posibilităților de acceptare a candidatului la un anumit nivel de calificare, a condițiilor financiare și a datelor de prezentare a dosarului. Aceasta are validitatea unei oferte.

8.3. Condiții de admitere

8.3.1. Toate candidaturile ar trebui să fie prezentate pentru un nivel de calificare determinat.

8.3.2. Toate candidaturile ar trebui să satisfacă următoarele condiții de admitere:

- să dețină un nivel bine determinat de pregătire culturală și intelectuală, în mod normal demonstrat de **deținerea unei diplome academice, generale sau profesionale**. Se cer următoarele:
  - pentru nivelul 1 (asistent), o diplomă de terminare de studii secundare;
  - pentru alte niveluri, o diplomă de studii înalte.

  Un candidat care nu deține această diplomă dar care a obținut un nivel echivalent prin alte mijloace trebuie să fie în stare să justifice acest lucru.
- **să fi acumulat cunoștințe de bază (terminologie, reguli de breaslă) în diverse domenii de informare – documentare** (așa cum sunt descrise în Euroguide LIS), fapt care poate fi probat cu o diplomă profesională în informare – documentare recunoscută de autoritățile publice, înscrisă în registrul național de certificare, de exemplu, sau aprobată de o asociație profesională națională. În absența unei diplome profesionale, candidatul are obligația să fi urmat un curs de bibliotecar, documentarist sau arhivist de cel puțin 200 de ore sau un grup continuu de câteva cursuri profesionale legate de diferite discipline din Euroguide LIS;
- **să își justifice experiența profesională** de cel puțin trei ani în domeniul informare – documentare pentru nivelurile inferioare și de cel puțin cinci ani pentru nivelul de expert, dintre care **doi ani trebuie să fie la nivelul care este solicitat**. Această experiență trebuie să dovedească faptul că acest candidat are capacitatea de a se integra într-o organizație și de a se adapta la un mediu dat. Acesta trebuie, de asemenea, să demonstreze capacitatea sa de a pune în practică cunoștințele acumulate. Certificatele și documentele de susținere trebuie să ateste poziția și durata slujbei, tipul și mărimea companiei, structura de documentare, tipul de post sau posturi ocupate, sarcinile îndeplinite, responsabilitățile și rezultatele obținute;
- să arate grija pentru înnoirea cunoștințelor profesionale (**planul de dezvoltare profesională continuă**), în special prin activități de perfecționare continuă care să implice urmarea de cursuri în interiorul sau în afara companiei, unități de perfecționare sprijinite de computere, învățământ la distanță... sau, de asemenea, perfecționarea auto-didactică.
- **să alcătuiască o auto-evaluare a nivelului de calificare**, prin completarea unui dosar de auto-evaluare trimis sau pus la dispoziția organului de certificare.

8.4. Compunerea dosarului candidatului

8.4.1. Toți profesioniștii în informare – documentare interesați de certificarea europeană a nivelului de calificare, în sensul acestei informații pot cere "un dosar de candidat" precum și o copie a Regulilor generale la secretariatul organului de certificare pe care acesta/aceasta l-a ales. Această cerere oficială este considerată un contract natural care începe procedura de certificare în sine. (cf. Punctul 17 "Costuri de certificare")

8.4.2. Oricare ar fi organizația de certificare acreditată, dosarul de candidat trebuie să cuprindă cel puțin următoarele elemente:

- fișier cu detaliile administrative și cu anexele dosarului administrativ; recomandări pentru pregătirea dosarului;
- date despre cariera profesională;
- dosar de auto-evaluare.

Luând în considerare indicațiile din dosar și din Regulile generale, candidatul completează informația necesară și adună probele care susțin acest lucru (certificate sau diplome, exemple ale muncii individuale etc). Candidatul trebuie, de asemenea, să depună următoarele:

- scrisoare de motivație însoțită de o descriere a proiectului profesional;
- un angajament de luare în considerare a prevederilor acestor reguli, în special prevederile privind informația necesară pentru evaluatori, cele referitoare la folosirea certificatului după obținerea lui și, de asemenea, un angajament de respectare a eticii profesionale.

8.5. Răspunderea pentru articolele din dosar

8.5.1. După ce secretariatul organului de certificare ia în considerare dosarul completat, acesta este trimis la corpul de evaluare stabilit de către Comitetul de certificare.

8.5.2. Corpul de evaluare apreciază candidatura pentru nivelul solicitat după datele și comentariile prezentate pentru fiecare domeniu din Euroguide LIS; corpul de evaluare poate considera de cuviință să ceară informații suplimentare de la candidat sau chiar să facă anumite teste, dacă socotește că este necesar să verifice o aptitudine pentru care datele furnizate sunt insuficiente.

8.5.3. Se dă o notă (de la 0 la 4) pentru fiecare domeniu, în funcție de nivelul de competență atins în acel domeniu și apoi media este stabilită pe baza calculelor indicate în "Ghidul de evaluare al Consorțiului CERTIDoc".

8.5.4. Dacă media obținută de către candidat este egală cu sau mai mare decât nota minimă necesară pentru nivelul solicitat, candidatul este chemat la un interviu; dacă nu este obținută media, candidatul este înștiințat de acest lucru, cu notificarea decisă și cu comentariile corpului de evaluare; candidatul poate accepta să vină la interviu și pentru o certifi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

care la un nivel mai jos. În caz contrar, acesta trebuie să aştepte şase luni pentru a prezenta un supliment la dosar prin care să certifice o ameliorare a aptitudinilor. În acest caz, cererea de certificare este reexaminată de către corpul de evaluare.

8.6. Interviul

8.6.1. După ce admisibilitatea a fost verificată de către Comitetul de certificare, candidatul este chemat la un interviu în faţa corpului de evaluare.

8.6.2. Scopul acestui interviu este stabilirea capacităţilor profesionale şi personale ale candidatului şi compatibilitatea sa de a îndeplini funcţiile care ar trebui să îi fie date deţinătorului de certificat la acest nivel. Îl îndrituieşte pe acesta să elucideze aspectele care nu apar în dosar.

8.6.3. Corpul de evaluare are libertatea de a coordona interviul şi de a verifica aptitudinile candidatului. Se recomandă ca, în principal, corpul de evaluare să se bazeze pe "Ghidul pentru evaluatori" schiţat de Consorţiul CERTIDoc, în vederea continuităţii deciziilor corpurilor de evaluare.

8.6.4. La sfârşitul interviului corpul de evaluare completează un dosar de evaluare şi înregistrează hotărârea sa.

8.7. Decizia Comitetului de Certificare

8.7.1. Corpul de evaluare înştiinţează Comitetul de Certificare de hotărârea sa iar Comitetul decide dacă certifică sau nu candidatul pentru un anumit nivel, în baza deciziei corpului de evaluare. Decizia este înregistrată în raportul Comitetului.

8.7.2. Dacă decizia este pozitivă, secretariatul eliberează certificatul şi înregistrează noul deţinător de certificat în Registrul european de informare – documentare al deţinătorilor de certificat.

8.7.3. Certificatul este semnat de către preşedintele Comitetului de Certificare al organului de certificare. Este prezentat noului deţinător de certificat după ce au fost plătite cheltuielile. (cf. Punctul 17 "Costuri de certificare")

8.7.4. Eliberarea certificatului este refuzată în cazul în care Comitetul de Certificare consideră că probele aduse de către candidat pentru nivelul cerut sunt prea departe de cerinţele necesare pentru acest nivel. Această judecată de valoare se bazează pe:

- opinia negativă a corpului de evaluare;
- probe insuficiente;
- nerespectarea regulilor generale.

8.8. Păstrarea probelor

8.8.1. În cazul în care probele de justificare sunt documente originale, acestea sunt trimise înapoi părţii interesate la sfârşitul procedurii de certificare, după ce aceste probe au fost înregistrate (o listă ori o copie a primei pagini sau un sumar) în dosarul deţinătorului de certificat.

8.8.2. În perioada de validitate a certificatului, deţinătorii de certificat sunt obligaţi să păstreze probele de justificare în original, care au fost trimise înapoi la sfârşitul procedurii de certificare, şi vor trebui să le pună la dispoziţia organului de certificare oricând li se cere acest lucru.

8.9. Supravegherea îndeplinirii acţiunii pe perioada de validitate

8.9.1. În fiecare an organul de certificare va trimite fiecărui deţinător de certificat un chestionar în vederea înregistrării modificărilor survenite în situaţia administrativă şi profesională a deţinătorului de certificat şi va verifica dacă deţinătorul de certificat mai satisface condiţiile cerute de continuarea deţinerii certificatului.

8.9.2. Dacă este necesar, deţinătorul de certificat poate fi chemat de către Comitetul de Certificare pentru a explica felul în care îşi exercită activitatea profesională.

8.9.3. Organul de certificare acreditat îşi rezervă dreptul de a face oricând verificări sau examinări ale folosirii certificatului, pe perioada de validitate a acestuia.

8.10. Înnoirea certificatului

Certificatul este valabil pe o perioadă de cinci ani. După ce această perioadă a expirat, toţi deţinătorii de certificat primesc o hotărâre scrisă care le oferă trei posibilităţi:

1. Fie să ceară o simplă reînnoire a certificatului deja obţinut pentru încă o perioadă de cinci ani. În acest caz, un dosar simplu trebuie prezentat, care trebuie să cuprindă următoarele:

- un dosar complet de auto-evaluare a aptitudinilor bazate pe Euroguide LIS;
- un sumar al carierei profesionale pe perioada celor cinci ani precedenţi;
- descrierea exactă a ultimei poziţii deţinute, care să arate sarcinile îndeplinite;
- probe cu privire la perfecţionarea continuă a aptitudinilor profesionale;
- dacă este relevant, trebuie depusă lista cu producţia de documente şi de servicii.

Acest dosar trebuie să fie depus la corpul de evaluare, care îşi dă decizia după examinarea probelor scrise şi a posibilei audieri a candidatului.

2. Fie să ceară un certificat la un nivel mai ridicat. Deţinătorul de certificat trebuie să completeze un nou dosar. Acesta este autorizat să refolosească probele din dosarul precedent, dacă aceste probe mai sunt relevante (de exemplu, copiile după diplome).

3. Fie doresc să anuleze certificatul. Acest pas trebuie făcut în scris. Deţinătorul de certificat este apoi şters din registrul deţinătorilor de certificat; aceştia se angajează ca din acest moment să nu mai facă menţionarea acestei capacităţi a deţinătorului de certificat. Dacă nu se răspunde în scris, aceştia vor fi şterşi în mod automat din registru la trei luni după ce a fost trimisă hotărârea.

9. Cazuri specifice – excepţii

9.1. Un candidat a cărui înscriere oficială pentru certificare nu a fost admisă de către Comitetul de certificare poate prezenta o nouă aplicaţie sprijinită de noi probe după minimum şase luni. Nimeni nu poate prezenta mai mult de trei aplicaţii pentru acelaşi nivel de certificare (exceptând cazurile de reînnoire).

9.2. Un candidat căruia i se refuză certificarea nu îşi poate prezenta candidatura la un alt organ de certificare acreditat de către Consorţiul CERTIDoc într-o perioadă de mai puţin de şase luni.

9.3. Un candidat care nu are diplomele generale sau profesionale cerute pentru un anumit nivel dat, dar care a obţinut un nivel echivalent prin alte mijloace, ar trebui să pre-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

zinte o simplă cerere de excepție sprijinită de justificările în scris ale experienței sale.

10. Îndatoririle comisiei – Deciziile de recunoaștere

10.1. Certificatele europene emise de un organ de certificare acreditat de către Consorțiul CERTIDoc sunt socotite a fi echivalente cu acelea emise pentru același nivel de calificare de către alte organe de certificare acreditate.

10.2. Consorțiul CERTIDoc are autoritatea de a decide asupra viitoarelor posibile înțelegeri de recunoaștere cu alte sisteme de certificare și decide în funcție de fiecare situație în parte.

11. Informații despre deținătorii de certificat

11.1. Organul de certificare acreditat împreună cu alți membri ai Consorțiului CERTIDoc este responsabil pentru promovarea Sistemului european de certificare.

11.2. Lista deținătorilor profesioniști de certificat în informare – documentare, ale căror certificate sunt valide, este publică. Poate fi consultată pe site-ul www.certidoc.net și pe site-urile organelor de certificare acreditate. Această listă poate fi pusă la dispoziția oricărei persoane care o cere unui organ de certificare acreditat. Datele privind noii deținători de certificate și pe cei care au fost eliminați de pe listă sunt publicate în documentele obișnuite ale organelor de certificare acreditate. Această informație se poate obține din Registrul deținătorilor de certificat și din rapoartele Comitetului de certificare.

11.3. Următoarele date sunt făcute publice:

- Prenumele și numele deținătorului de certificat;
- Nivelul de calificare pentru care a fost emis certificatul;
- Organul de certificare;
- Data emiterii certificatului european (sau a reînnoirii sale);
- Data de expirare a validității.

11.4. Organul de certificare acreditat are obligația de a se supune cerințelor regulilor curente și valide naționale sau europene legate de accesul la informațiile personale (de exemplu, declararea dosarului în fața autorităților, notificarea înregistrării în fața autorităților, dreptul persoanei implicate de a verifica informațiile și dreptul de a nu fi menționat).

12. Folosirea certificatului european

12.1. Deținătorul de certificat profesional poate:

- să arate și să reproducă certificatul european și să emită copii ale acestuia pentru o a treia parte, cu condiția ca întrebuințarea și conținutul acestuia să fie respectate în totalitate;
- să precizeze în toate documentele care îl privesc (Curriculum vitae, note biografice, introduceri etc.) că acesta /aceasta este "deținătorul de certificat european în informare – documentare emis pentru... de către..., membru al Consorțiului CERTIDoc".

12.2. Dacă certificatul este anulat din orice cauză (expirarea termenului de validitate, anularea aprobată de către organul de certificare acreditat), deținătorul de certificat profesional trebuie să se asigure imediat că orice menționare a certificatului european în documentele pe care acesta/aceasta le produce sau le difuzează încetează și că acesta/aceasta ar trebui să distrugă materialele în care se face menționarea certificatului.

12.3. Deținătorul de certificat profesional este responsabil pentru asigurarea că orice menționare a acestui certificat și a validității sale sunt corecte în documentele emise de o a treia parte care se află în legătură cu acesta/aceasta.

12.4. Dacă situația acestuia/acesteia s-a schimbat de la obținerea certificatului și acesta/aceasta nu mai îndeplinește condițiile cerute pentru păstrarea certificatului sau din orice altă cauză care depinde de acesta/aceasta, deținătorul de certificat poate cere ca organul de certificare acreditat să îl excludă din Registrul deținătorilor de certificate.

12.5. Deținătorul de certificat profesional se angajează oficial:

- să se supună prevederilor de mai sus;
- să nu folosească certificatul într-un mod care ar aduce prejudicii reputației organului de certificare sau Consorțiului CERTIDoc;
- să nu folosească certificatul fraudulos;
- să înștiințeze organul de certificare despre orice schimbare importantă a situației sale profesionale (de exemplu: schimbări majore ale activității, încetarea activității);
- să informeze organul de certificare despre orice plângere întreprinsă de o a treia parte în legătură cu calitatea serviciilor îndeplinite sub responsabilitatea deținătorului de certificat;
- să răspundă la controalele de supraveghere.

Note:

1. Nivelurile de calificare pot varia de la o țară la alta. Pentru informații privind organul de echivalare stabilit de către Consorțiul CERTIDoc, a se consulta www.certidoc.net.

2. Exceptând situația oficială de opoziție a persoanei față de titlul legislativ, în conformitate cu datele personale.

Traducere de Julieta MOLEANU

Matisse – *Broasca*, 1952

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Ioan SLAVICI, *Lumea prin care am trecut*. Memorialistică. Publicistică
Ediție și prefață de Constantin Mohanu, Editura Institutului Cultural Român, București, 2004, colecția "Fundamente", 497 + XXIII p.

Textele din prezenta ediție sunt reproduse după următoarele volume: Amintiri. Eminescu. Creangă. Caragiale. Coșbuc. Maiorescu, *București, Cultura Națională, 1924, 185 p.;* Lumea prin care am trecut. *Extras din* Convorbiri literare, *București, Atelierele Socec & Co., S.A., 1930, 107 p.; apărută postum, scrierea aceasta a fost colaționată cu manuscrisul, care se păstrează integral la Biblioteca Academiei Române, Manuscrise românești nr. 4983; articolele, recenziile, cronicile dramatice, artistice și muzicale, precum și portretele și evocările au fost reproduse după periodicele în care au apărut sau – în rare cazuri – după manuscrisele păstrate la Biblioteca Academiei Române; la sfârșitul textelor acestora s-a menționat, de fiecare dată, revista, ziarul sau manuscrisul după care le-am transcris...* (C. M.)

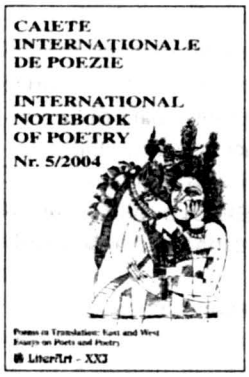

Caiete Internaționale de Poezie / International Notebook of Poetry
Nr. 5/2004. Asociația Internațională a Scriitorilor și Oamenilor de Artă Români – LiterArt XXI, 300 p.

Din Cuprins:
Ce înseamnă să fii poet azi? Ancheta Caietelor Internaționale de Poezie. Răspund: Ștefan Stoenescu, Liviu Ioan Stoiciu, Andrei Zanca, Horia Ion Groza; Mihai Eminescu în engleză și franceză; Poezii de Stéphane Mallarmé, Li Tai-Pe, William James Austin, Jacques Prévert, Rainer Maria Rilke, Remco Campert, Fleur Adcock în limba română; Two Contemporary British Women Poets: Myra Schneider & Mimi Khalvati; Poeți polonezi contemporani; Comentarii critice despre poezia lui Cezar Ivănescu, Denisa Comănescu, Bogdan Ghiu și Dan Dănilă; Poems and paintings from Beyond; Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Mihai Ursachi, Mircea Ivănescu, Gheorghe Pituț, Constantin Abăluță, Gheorghe Grigurcu, Varujan Vosganian, Adrian Popescu, Traian Pop Traian, Alexandru Mușina, Gabriel Stănescu, Petre Got, Mircea Bârsilă în limba engleză; Diagonală prin poezia germană contemporană.

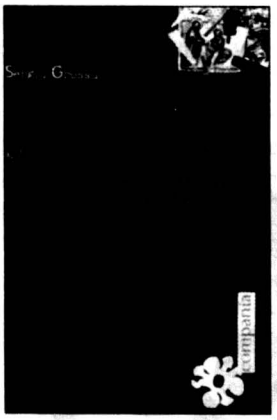

Sergiu GROSSU, *Biserica persecutată. Cronica a doi români în exil la Paris*
Traducere de Mioara Izverna, Editura Compania, București, 2004, 424 p.

Sergiu Grossu (născut în 1920, în satul Cubolta din Basarabia) a făcut studii de filozofie și teologie la București. A activat clandestin, începînd din 1948, în mișcarea religioasă Oastea Domnului, interzisă de regimul comunist. Arestat în 1959 și condamnat la doisprezece ani de închisoare, a fost eliberat în 1962, în urma unui decret de grațiere. Soția sa, Nicole Valéry-Grossu, a cunoscut la rîndul ei teroarea temniței românești, experiență pe care a relatat-o în celebrul volum Binecuvîntată fii, închisoare. *Împreună s-au stabilit în Franța în 1969 și au denunțat, decenii de-a rîndul, în publicații proprii și în mass-media din Vest, persecuțiile la care erau supuși credincioșii din țările comuniste.* (Compania)

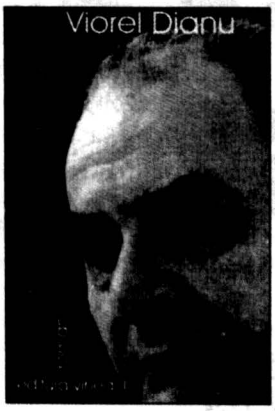

Viorel DIANU, *Bucurați-vă și vă înveseliți*, roman
Editura Vinea, București, 2004, 212 p.

De același autor:
Revelație în do minor, *proză scurtă, Ed. Scrisul românesc, 1979;* Apoteoza meșterului, *proză scurtă, Ed. Eminescu, 1984;* Suplinitorul, *roman, Ed. Cartea Românească, 1986;* Crucea perpetuă, *roman, Ed. Semne, 1995;* Înălțarea, *roman, Ed. Viitorul românesc, 1996;* Iubiri alese, *proză scurtă, Ed. România Press, 1998 (ediția a II-a, Ed. Eminescu, 2001);* Ochiul Demiurgului, *proză scurtă, Ed. Semne, 1999;* Șapte care mai de care, *proză scurtă, Ed. Semne, 2000.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Petre PANDREA, *Turnul de ivoriu. Memorii*
Prefață de Ștefan Dimitriu, ediție îngrijită și postfață de Nadia Marcu-Pandrea, Editura Vremea XXI, București, 2004, 624 p.

Am fost amestecat, în mod intim, prin cariera de jurnalist și penalist, în sarabanda valahă, din anii 1932 până în 1948. Din 11 mai 1953 până în 9 martie 1955, am pledat iarăși marile procese ale epocii. Sunt ca o rață, ca o gâscă sau ca o lebădă care plutește pe apele negre învolburate și nu mă ud, nu mă murdăresc.
Am eclipse de calomnie și pușcărie.
Reapar la suprafață, mereu curat, mereu neîntinat, mereu neînfricat și mereu voios.
Care-i misterul?
Păstrez cu strictețe tabla de valori a profesiunii.
Nu sunt lacom.
Apăr cu sinceritate și mâini curate.
Plutesc peste infractori, provocatori, agenți, reptile și broaște, ca un duh bun al apelor, ca o știmă, ca o fantomă a Cavalerului Floare-de-Crin, eroul romanului meu pe care încă nu l-am scris și în care voi întrupa latura angelică, alături de latura infernală și malefică a altor personaje și a acestor ape negre din smârcurile social-politice ale epocii mele. (Petre Pandrea)

Amos OZ, *Să cunoști o femeie*
Traducere de Antoaneta Ralian, Editura Polirom, Iași, 2004, 392 p.

Considerat drept cel mai mare scriitor israelian contemporan, Amos Oz *s-a născut în 1939 la Ierusalim, într-o familie care număra printre membrii săi savanți și profesori, veniți în Israel din Rusia și Polonia...*
Romanul Să cunoști o femeie *este drama lui Yoel, agent al serviciilor secrete israeliene, care decide să se retragă după moartea misterioasă a soției sale, Ivria, încercînd să o reconstituie din amintiri, să-i descifreze enigmele și să se cunoască pe sine în lumina unei vieți conjugale mai mult sau mai puțin ratate.* (Polirom)

Tomaž ŠALAMUN, *Baladă pentru Metka Krašovec*
În românește de Miljurko Vukadinović și Laura Ghiță, Editura Ivan Krasko, Nădlac, 2004, 163 p.

Tomaž Šalamun s-a născut la Zagreb în anul 1941. Este autor a peste 30 de volume de poezie. Cele mai importante cărți ale sale de poezie sunt: Poker *(1966),* America *(1972),* Pelerinaj după Maruška *(1972),* Ithaca albă *(1972),* Sărbătoare *(1976),* Metoda îngerului *(1978),* Măștile *(1980),* Baladă pentru Metka Krašovec *(1981),* Vocea *(1983),* Sonet despre lapte *(1984),* Soy realidad *(1985),* Măsura timpului *(1987),* Rană vie, suc viu *(1988),* Băiatul și cerbul *(1990),* Ambra *(1995),* Cartea pentru fratele meu *(1997),* Marea *(1999). A publicat și o carte de proză,* Casa lui Marko *(1992). Este laureat a numeroase premii. Majoritatea cărților sale de poezie sunt publicate și în limbile: engleză, franceză, germană, spaniolă, suedeză, maghiară, slovacă, olandeză, poloneză, cehă, sârbă și croată. În America este unul dintre cei mai traduși poeți europeni. Tot acolo, în ultimii ani este supranumit "nașul secret al generației tinere de poeți americani".* (Miljurko Vukadinović)

Maria CRIȘAN, *Culegere de microstudii și articole*
Editura Arvin Press, București, 2004, 210 p.

Din Cuprins:
I. Microstudii științifice. A. Publicate – Manuscrisul Ponticelor *lui Ovidiu de la Biblioteca Batthyaneum din Alba-Iulia (Comentariu); B. Nepublicate – Câteva opinii referitoare la* Codex Rohonczi; *Savanți și comediografi romani despre scrierea la geto-daci; Înrudirea popoarelor nordice cu traco-geto-dacii – dovezi istorice și lingvistice; Limba vorbită de hitiți este, într-o măsură, româna de astăzi; Capitala Daciei în vremea lui Decebal: Alba-Iulia; Cărturari nordici care identifică limba gotică cu cea getică.*
II. Articole. A. Publicate – Câteva rânduri despre Episcopul Wulfila; În țara în care există prea mulți escroci, sunt și prea mulți lași; B. Nepublicate – Opinii realiste despre holocaust; Sectele religioase: sondaj de opinie; Refugiul din Ardeal în Bucovina.

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Reflecţii confuciene

Este o plăcere să fii vizitat de prieteni din afară.

Aceste lucruri mă îngrijorează: eşecul cultivării virtuţii, eşecul înţelegerii a ceea ce am învăţat, incapacitatea de a mă ridica la ceea ce am auzit că este corect, incapacitatea de a-mi îndrepta greşelile.

Un membru al umanităţii doritor să se îndrepte pe sine îi îndreaptă şi pe ceilalţi, iar cel care vrea să devină mai înţelept, îi învaţă şi pe alţii.

El este genul de om care uită să mănânce când se afundă în studiu, care este atât de plin de bucurie încât uită să-şi facă griji, şi care nu observă că îmbătrâneşte. (Autodescriere)

Centrul Cultural România – China

Luni, 18 octombrie 2004, la sediul Centrului Cultural România – China din str. Nicolae Iorga nr. 1 (Palatul Ghica), în prezenţa acad. Răzvan Theodorescu, ministru al Culturii şi Cultelor – preşedinte onorific al Centrului Cultural România – China, a avut loc ceremonia donării de materiale multimedia oferite de conducerea Republicii Populare Chineze.

Centrul Cultural România – China are drept obiectiv prioritar promovarea valorilor patrimoniului cultural, crearea şi îmbogăţirea continuă a infrastructurii de cunoaştere şi propagare a culturii, istoriei şi tradiţiilor celor două ţări.

Centrul, înfiinţat ca urmare a unei iniţiative particulare, îşi desfăşoară activitatea în cadrul parteneriatului public – privat cu instituţii din ţară şi străinătate, cu deosebire din R. P. Chineză.

Astfel, se apreciază în mod aparte disponibilitatea şi generozitatea unor instituţii, ONG-uri şi personalităţi ale vieţii culturale, ştiinţifice şi economice care, prin donaţiile lor, contribuie la constituirea şi amplificarea patrimoniului Centrului Cultural România – China.

Calendar 2005

După Calendarul pe 2004, realizat de Serviciul Colecţii de Patrimoniu. Memorie Comunitară, şi care îi reprezintă pe Al. Brătescu-Voineşti, Costache Caragiale, Gheorghe Asachi, Camil Petrescu, Tudor Arghezi, Vasile Alecsandri, Păstorel Teodoreanu, Gellu Naum, George Bacovia, B. Fundoianu, Anton Pann şi George Magheru văzuţi de Iser, Anestin, M. Iancu, J. Perahim, L. Macovei, E. Drăguţescu, Brâncuşi, B. Delavrancea şi Al. Steriadi, Biblioteca Metropolitană Bucureşti a editat Calendarul pe 2005, sub egida Bibliotecii pentru copii "Ion Creangă". Foile calendarului, în format A3, sunt ilustrate cu imagini din activitatea Bibliotecilor publice pentru copii din Bucureşti, "Ion Creangă", "Petre Ispirescu", "Otilia Cazimir", "Elena Farago", "Vasile Alecsandri" şi "George Topârceanu", precum şi a Teatrului de păpuşi "Licurici". Pe verso, cele douăsprezece imagini din lunile anului cuprind un text de prezentare a acestor lăcaşuri de cultură precum şi câte o bibliografie a celor mai valoroase cărţi aflate la dispoziţia tinerilor cititori.

Lucrarea a fost iniţiată de dna Delia Nistor, şef serviciu Programe pentru copii, şi realizată în redacţia revistei "Biblioteca Bucureştilor" – concepţie şi tehnoredactare computerizată Marian Tănase, fotografii de Elena Constantinescu.

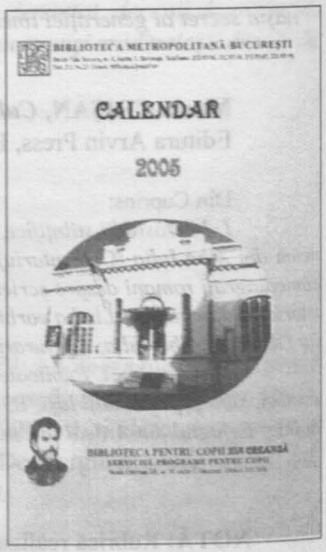

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

noiembrie 2004

♦ 1 noiembrie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Vasile Nicolescu**, poet, eseist şi traducător (1 nov. 1929 – 31 mai 1990)

♦ 1 noiembrie 1934. 70 de ani de la naşterea lui **George Boitor**, poet (1 nov. 1934 – 18 mai 1976)

♦ 2 noiembrie 1699. 305 ani de la naşterea lui **Jean Chardin**, pictor francez (2 nov. 1699 – 6 dec. 1779)

♦ 2 noiembrie 1784. 220 de ani de la izbucnirea răscoalei ţărăneşti **din Transilvania condusе de Horea, Cloşca şi Crişan**

♦ 2 noiembrie 1854. 150 de ani de la moartea lui **Anton Pann** (1796 – 2 nov. 1854)

♦ 2 noiembrie 1869. 135 de ani de la naşterea **Iuliei Hasdeu**, poetă (2 nov. 1869 – 17 sept. 1888)

♦ 3 noiembrie 1909. 95 de ani de la naşterea actorului **Marcel Anghelescu** (3 nov. 1909 – 22 feb. 1977)

♦ 3 noiembrie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Grigore Bouran**, prozator

♦ 3 noiembrie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Paul Cornea**, istoric literar

♦ 3 noiembrie 1954. 50 de ani de la moartea lui **Henri Matisse**, pictor francez (31 dec. 1869 – 3 nov. 1954)

♦ 5 noiembrie 1879. 125 de ani de la naşterea lui **Petre V. Haneş**, istoric literar, publicist şi editor (6 nov. 1879 – 17 apr. 1966)

♦ 5 noiembrie 1909. 95 de ani de la naşterea lui **Octav Şuluţiu**, prozator şi critic literar (5 nov. 1909 – 9 feb. 1949)

♦ 6 noiembrie 1914. 90 de ani de la naşterea lui **Alexandru Mitru**, scriitor, publicist, traducător (6 nov. 1914 – nov. 1989)

♦ 7 noiembrie 1914. 90 de ani de la naşterea lui **Ion Bănuţă**, poet (7 nov. 1914 – 30 dec. 1986)

♦ 8 noiembrie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Ion Brad**, poet, prozator şi dramaturg

♦ 9 noiembrie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Kertész Imre**, scriitor maghiar, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 2002

♦ 10 noiembrie 1759. 245 de ani de la naşterea lui **F. Schiller**, poet şi dramaturg german (10 nov. 1759 – 9 mai 1805)

♦ 10 noiembrie 1844. 160 de ani de la naşterea lui **Ioan Candrea**, pedagog, ziarist şi editor (10 nov. 1844 – 16 apr. 1877)

♦ 10 noiembrie 1934. 70 de ani de la naşterea lui **Ovidiu Genaru**, poet, prozator şi dramaturg

♦ 11 noiembrie 1914. 90 de ani de la naşterea lui **Howard Fast**, scriitor american

♦ 11 noiembrie 1934. 70 de ani de la naşterea lui **Vasile Rebreanu**, poet, prozator şi dramaturg

♦ 13 noiembrie 1884. 120 de ani de la premiera, la Teatrul Naţional din Bucureşti, a spectacolului cu piesa **O scrisoare pierdută** de I. L. Caragiale

♦ 13 noiembrie 1909. 95 de ani de la naşterea lui **Eugène Ionesco**, scriitor (13 nov. 1909 – 28 mart. 1994)

♦ 13 noiembrie 1914. 90 de ani de la moartea lui **Dimitrie Anghel**, poet, prozator şi traducător (16 iul. 1872 – 13 nov. 1914)

♦ 13 noiembrie 1984. 20 de ani de la moartea poetei şi traducătoarei **Eta Boeriu** (25 feb. 1923 – 13 nov. 1984)

♦ 14 noiembrie 1874. 130 de ani de la naşterea lui **Constantin Sandu-Aldea**, scriitor (14 nov. 1874 – 21 mart. 1927)

♦ 15 noiembrie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Boţan**, pictor şi grafician

♦ 15 noiembrie 1939. 65 de ani de la naşterea actorului **Ştefan Sileanu**

♦ 16 noiembrie 1984. 20 de ani de la moartea lui **Laurenţiu Fulga**, prozator (2 nov. 1916 – 16 nov. 1984)

♦ 17 noiembrie 1944. 60 de ani de la moartea poetei **Magda Isanos** (17 apr. 1906 – 17 nov. 1944)

♦ 18 noiembrie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Adrian Dinuţ**, eseist, prozator, poet, traducător

♦ 18 noiembrie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Camilian Demetrescu**, artist plastic

♦ 19 noiembrie 1919. 85 de ani de la moartea lui **Alexandru Vlahuţă**, scriitor (5 sept. 1858 – 19 nov. 1919)

♦ 20 noiembrie 1869. 135 de ani de la naşterea lui **Nerva Hodoş**, bibliotecar, unul dintre fondatorii bibliografiei româneşti cu disciplină biblioteconomică (20 nov. 1869 – 14 nov. 1913)

♦ 20 noiembrie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Dumitru Mircea**, prozator (20 nov. 1924 – nov. 1998)

♦ 20 noiembrie 1934. 70 de ani de la naşterea lui **Ovidiu Pecican**, pictor

♦ 21 noiembrie 1694. 310 ani de la naşterea lui **Voltaire**, scriitor iluminist francez (21 nov. 1694 – 29 mai 1778)

♦ 22 noiembrie 1869. 135 de ani de la naşterea lui **André Gide**, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1947 (22 nov. 1869 – 19 feb. 1951)

♦ 22 noiembrie 1919. 85 de ani de la naşterea lui **Petru Sfetca**, poet şi traducător (22 nov. 1919 – 12 nov. 1987)

♦ 24 noiembrie 1814. 190 de ani de la naşterea lui **Matei Millo**, actor, regizor, dramaturg (25 nov. 1814 – 9 sept. 1896)

♦ 24 noiembrie 1864. 140 de ani de la naşterea lui **Henri de Toulouse-Lautrec**, pictor francez (24 nov. 1864 – 9 sept. 1901)

♦ 24 noiembrie 1904. 100 de ani de la naşterea lui **Nicolae Crevedia**, poet şi prozator (24 nov. 1904 – 5 nov. 1978)

♦ 24 noiembrie 1909. 95 de ani de la naşterea lui **Ion Sofia Manolescu**, poet (24 nov. 1909 – 30 mai 1993)

♦ 24 noiembrie 1919. 85 de ani de la naşterea lui **Nicolae Tăutu**, poet şi prozator (24 nov. 1919 – 13 iun. 1972)

♦ 26 noiembrie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Ion Vlad**, critic şi istoric literar

♦ 27 noiembrie 1884. 120 de ani de la naşterea lui **Vasile Voiculescu**, poet, prozator, dramaturg şi publicist (27 nov. 1884 – 26 apr. 1963)

♦ 27 noiembrie 1924. 80 de ani de la naşterea poetei **Nina Cassian**

♦ 27 noiembrie 1939. 65 de ani de la naşterea lui **Nicolae Manolescu**, critic şi istoric literar

♦ 28 noiembrie 1874. 130 de ani de la naşterea lui **Jean Bart**, scriitor (28 nov. 1874 – 12 mai 1933)

♦ 28 noiembrie 1954. 50 de ani de la naşterea lui **Traian T. Coşovei**, poet

♦ 29 noiembrie 1924. 80 de ani de la naşterea actorului **Mihai Mereuţă** (29 nov. 1924 – 1 apr. 2003)

♦ 29 noiembrie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Ion Ghcorghiu**, pictor (29 nov. 1929 – 11 dec. 2001)

♦ 29 noiembrie 1974. 30 de ani de la moartea lui **Ion Nestor**, istoric (25 aug. 1905 – 29 nov. 1974)

♦ 29 noiembrie 1989. 15 ani de la moartea cineastului **Ion Popescu-Gopo** (30 apr. 1923 – 29 nov. 1989)

♦ 29 noiembrie 1994. 10 ani de la moartea lui **Titus Popovici**, scriitor (16 mai 1930 – 29 nov. 1994)

♦ 30 noiembrie 1874. 130 de ani de la naşterea lui **Paul Zarifopol**, critic şi istoric literar (30 nov. 1874 – 1 mai 1934)

♦ 30 noiembrie 1934. 70 de ani de la moartea lui **Cincinat Pavelescu**, poet, publicist, epigramist şi dramaturg (2 nov. 1872 – 30 nov. 1934)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Commemoration Year

Stephen the Great and Holy – 500 – *PERPESSICIUS, Dimitrie GUSTI* 2

Anton Pann – 150 – *Paul CORNEA, Ana Maria ORĂŞANU* 4

Patrimony 8

Gheorghe PARUSI – From the Field of Filaret to the Carol Park 9

Lăcrămioara MANEA – Notes on Old Romanian Books 17

Contemporary Autographs – *Miron GEORGESCU* 20

Ion CONSTANTIN – The Romanian-Polish Relations (III) 22

Julieta MOLEANU – CERTIDoc – The Necessity of European Certification for Information and Documentation Professionals 27

CERTIDoc Consortium. European Certification System. General Rules – 2003 (I) 28

Catalogue 36

The Romania – China Cultural Centre 38

Bucharest Metropolitan Library – 2005 Calendar 38

Calendar 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poştal 011352
Tel: 212.83.11 / Fax: 211.36.25
E-mail: abidob@email.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar de redacţie şi Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 011352.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. RO38 RNCB 5011 0000 3771 0001 BCR sector 1.

Asociaţia noastră ABIDOB şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din Comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Preţul unui număr este de 20.000 lei. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 240.000 lei.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacţia revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

KERTÉSZ IMRE

75 de ani de la naştere

"Vechi profeţi vorbesc despre moartea lui Dumnezeu.
După Auschwitz am rămas mult mai singuri, asta e sigur.
Singuri trebuie să ne creăm de aici înainte valorile…
Ceea ce s-a revelat în Soluţia Finală, în l'univers concentrationnaire, nu poate fi înţeles eronat, şi singurul mod de a face posibilă supravieţuirea şi de a păstra puterea creatoare este să recunoaştem existenţa acestui punct zero: Auschwitz-ul. De ce n-ar putea fi productivă această limpezime a viziunii? La baza tuturor marilor realizări, chiar dacă se nasc din tragedii de netrecut, se află cea mai importantă dintre toate valorile europene, dorul de libertate, care ne insuflă viaţa cu o bogăţie ce ne face conştienţi de faptul că existenţa noastră este un lucru pozitiv, şi de responsabilitatea pe care o avem faţă de ea".

Discurs la acordarea Premiului Nobel

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

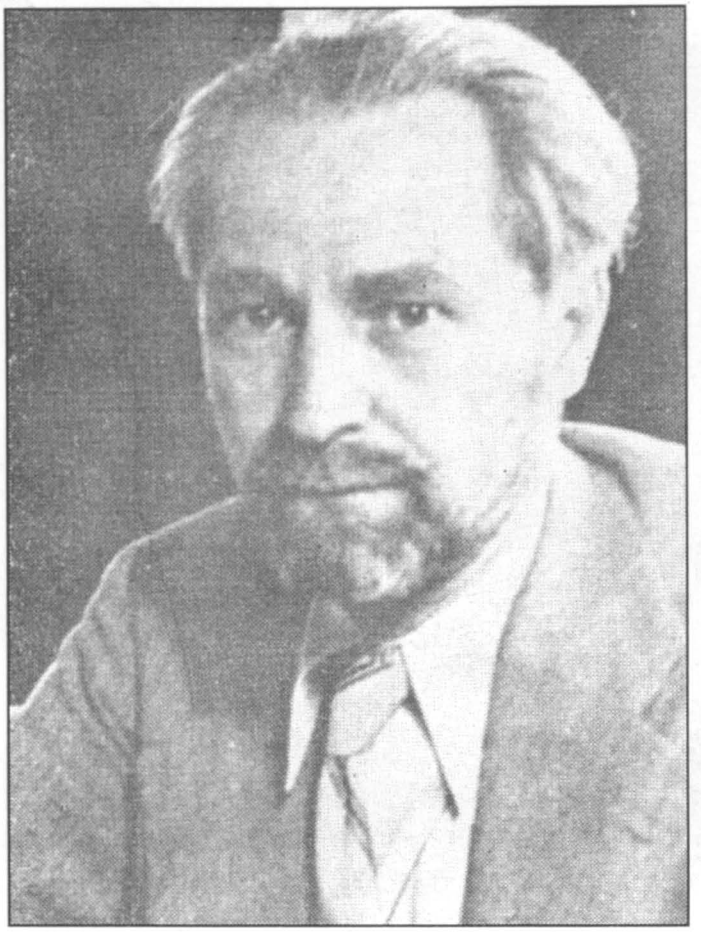

VASILE VOICULESCU

1884 – 1963

120 de ani de la naştere

"Te-am căutat o vreme în pietre – mai apoi
Mi-am înălţat rîvnirea să te găsesc în stele
Sclipea ca o mijire din taina ta în ele
Şi te-am chemat cu nume de slavă şi război.
Acum m-afund în mine, în oarba mea genune,
Într-un ocean de patimi cu fundul nepătruns
Sargasă de păcate, şi n-am puteri de-ajuns,
Plăpînd scafandru-n tainic vestmînt de rugăciune
Să bîjbîi pîn' la tine, cu-ntinse mîini nebune,
Tu,-n scoica-nchisei inimi, mărgăritar ascuns".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro